

Marokkaanse Nederlanders 2013

**De positie op de terreinen van onderwijs, arbeid en uitkering
en criminaliteit (meting 4)**

J. de Boom

P. van Wensveen

P. Hermus

A. Weltevrede

M. van San

Marokkaanse Nederlanders 2013

**De positie op de terreinen van onderwijs, arbeid en uitkering en
criminaliteit (meting 4)**

**Auteurs: J. de Boom, P. van Wensveen, P. Hermus, A. Weltevrede
en M. van San**

Rotterdam: Risbo, Erasmus Universiteit.

April 2014

**Secretariaat Risbo
Erasmus Universiteit Rotterdam
Postbus 1738
3000 DR Rotterdam
tel.: 010-4082124
fax: 010-4081141**

**© Copyright Risbo. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze
uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt
door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan
ook zonder voorafgaande toestemming van de Directie van het
Instituut.**

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1	Inleiding	5
1.1	Inleiding	5
1.2	Methode	6
1.3	Leeswijzer	7
1.4	Opbouw van het rapport	8
Hoofdstuk 2	Demografie en Migratie	9
2.1	Inleiding	9
2.2	Bevolkingssamenstelling	9
2.3	Geslacht	13
2.4	Generatie	14
2.5	Leeftijd	15
2.6	Burgerlijke staat	17
2.7	Buitenlandse migratie	18
Hoofdstuk 3	Onderwijs	19
3.1	Inleiding	19
3.2	Gebruikte begrippen en databron	19
3.3	Leerlingen en deelnemers	22
3.4	Nieuwe voortijdig schoolverlaters	25
3.1	Onderwijs 2003/2004 - 2011/2012	31
Hoofdstuk 4	Arbeid en Uitkering	33
4.1	Inleiding	33
4.2	Gebruikte begrippen en databronnen	33
4.3	Werkzoekenden	34
4.4	Uitkeringen	44
Hoofdstuk 5	Criminaliteit	55
5.1	Inleiding	55
5.2	Gebruikte begrippen en databron	55
5.3	Verdachten 2012	58
5.4	Verdachten 2008-2012	69
5.5	Pleegcarrière	70
5.6	Aard van de criminaliteit	71

Bijlage bij hoofdstuk 2	73
Bijlage bij hoofdstuk 3	79
Bijlage bij hoofdstuk 4	87
Bijlage bij hoofdstuk 5	101
Begrippenlijst	111
Technische toelichting	117

1.1 Inleiding

Met een groot deel van de Marokkaans-Nederlandse jongeren gaat het goed, zij boeken goede resultaten in het hoger en wetenschappelijk onderwijs en doen het goed op de arbeidsmarkt. Een ander deel van deze jongeren heeft echter nog steeds met achterstanden te maken. Zij zijn oververtegenwoordigd in de registratie van voortijdig schoolverlaters, werkzoekenden, uitkeringsontvangers en verdachten. In een samenwerkingsverband werken Rijk en gemeenten¹ samen om de problemen aan te pakken en oververtegenwoordiging van Marokkaans-Nederlandse jongeren op deze aspecten te reduceren.

Voor de betrokken gemeenten en het Rijk is het belangrijk dat de ontwikkelingen in hun gemeenten kunnen worden gevolgd, onderling vergeleken en gerelateerd aan de gekozen aanpak. Daarom is besloten om de positie van Marokkaans-Nederlandse jongeren op de terreinen van onderwijs, arbeid en uitkering en criminaliteit, jaarlijks in kaart te brengen zodat alle gemeenten over actuele en gelijksoortige cijfers beschikken.

In 2010 heeft Risbo een nulmeting (over het jaar 2009) uitgevoerd voor de gemeenten die zijn aangesloten bij de Aanpak Marokkaans-Nederlandse risicojongeren. De meting is in de jaren daarna herhaald. In de voorliggende rapportage worden de resultaten van de vierde meting beschreven. Geprobeerd is om over zo actueel mogelijke gegevens te rapporteren. Concreet betekent dit dat de gepresenteerde cijfers over bevolking (hoofdstuk 2) en werk en uitkering (hoofdstuk 4) betrekking hebben op de peildatum 1 januari 2013. Gegevens over onderwijs (hoofdstuk 3) hebben betrekking op schooljaar 2011/2012 en cijfers over verdachten (hoofdstuk 5) op het jaar 2012. Voor de kernaspecten voortijdig schoolverlaten, werkloosheid, uitkeringsafhankelijkheid en criminaliteit wordt er tevens ingegaan op de ontwikkeling van deze aspecten ten opzichte van de situatie in 2009.

De monitor geeft een cijfermatig beeld van de positie van Marokkaanse Nederlanders op bovengenoemde aspecten. Om de resultaten in perspectief te kunnen plaatsen wordt er daarnaast ook gerapporteerd over andere grote bevolkingsgroepen.

In dit rapport worden geen verklaringen gegeven voor de vaak achtergestelde positie van Marokkaans-Nederlandse jongeren. Interpretatie van de cijfers vergt

¹ Het betreft de gemeenten: Amersfoort, Amsterdam, Culemborg, Den Haag, Ede, Eindhoven, Gorinchem, Gouda, Helmond, Leiden, Lelystad, Maassluis, Nijmegen, Oosterhout, Roosendaal, Rotterdam, Schiedam, 's-Hertogenbosch, Tilburg, Utrecht, Veenendaal, Zeist.

echter enige nuance. Zo moet gerealiseerd worden dat de sociaal economische uitgangspositie van Marokkaanse (en andere niet-westerse) migranten en hun kinderen vaak minder gunstig is dan die van westerse migranten en autochtonen. In combinatie met verschillen in de gezinssituatie, opvoeding en taalbeheersing van de ouders kan dit er voor zorgen dat Marokkaans-Nederlandse kinderen ten opzichte van autochtone kinderen met een achterstand in het basisonderwijs instromen en hier ook in het vervolg van de schoolloopbaan hinder van ondervinden. Ook voor de oververtegenwoordiging van Marokkaanse Nederlanders in de verdachtenregistraties worden in dit rapport geen verklaringen geboden. In diverse onderzoeken is echter aangetoond dat voor criminaliteit onder etnische minderheden (groten)deels algemene verklaringen van toepassing zijn.² Zo zijn zowel voor Marokkaanse Nederlanders als voor autochtone Nederlanders sociaaleconomische factoren, opvoeding en gebrek aan sociale controle belangrijke verklarende factoren voor crimineel gedrag. Doordat deze factoren vaker voorkomen bij Marokkaanse Nederlanders dan bij autochtone Nederlanders, komt ook crimineel gedrag bij deze groep vaker voor. Kortom dit rapport laat alleen de cijfers zien maar gaat niet in op mogelijke interpretaties en verklaringen van de resultaten.

1.2 Methode

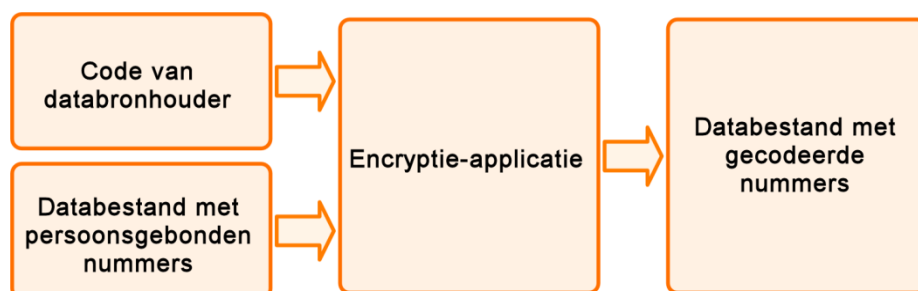
Het achterliggende doel van het monitorsysteem is betrouwbare en actuele informatie op te leveren over de maatschappelijke positie van Marokkaanse Nederlanders in de gemeenten behorende tot het samenwerkingsverband aanpak Marokkaans-Nederlandse risicojongeren om zo de voortgang van de verschillende aanpakken te kunnen monitoren.

De monitor is gebaseerd op informatie uit bestaande registratiesystemen zoals de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA) en het Herkenningsdienstsysteem (HKS) van de politie. De gegevens zijn opgevraagd bij de bronnen die uit het oogpunt van uniformiteit van de gegevens en haalbaarheid het meest geschikt waren. Essentieel in de monitor is dat de gegevens op persoonsniveau zijn opgevraagd en gekoppeld. Dit maakt het onderzoek flexibel en geeft de mogelijkheid dwarsverbanden te leggen tussen de informatie uit de diverse bronnen.

De monitor sluit qua methodiek aan bij de werkwijze die sinds 2007 in Rotterdam wordt gevolgd en bij de werkwijze van de voorgaande metingen. Met het oog op de privacy van de betrokkenen zijn de persoonsgebonden nummers met behulp van een encryptieprogramma en een unieke code aan de

² Zie bijvoorbeeld SCP (2009). *Jaarrapport integratie 2009*.

bron versleuteld zodat ze niet meer terug te herleiden zijn naar personen (zie figuur 1.1). Pas na versleuteling van de identificerende persoonsnummers werden de bestanden met persoonsgegevens geleverd aan Risbo. Risbo heeft vervolgens de uit de diverse bronnen afkomstige gegevens op basis van het versleutelde persoonsnummer aan elkaar gekoppeld. Deze gegevens zijn ten slotte omgewerkt tot een voor onderzoeksdoeleinden geschikt onderzoeksbestand waarop de benodigde analyses zijn uitgevoerd.

Figuur 1.1: Versleutelingproces persoonsgebonden nummers

1.3 Leeswijzer

In het rapport gebruiken we in navolging van het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) zoveel mogelijk de term Marokkaanse Nederlanders in plaats van Marokkanen. De definitie van Marokkaanse Nederlander sluit echter naadloos aan bij de door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) gehanteerde definitie voor Marokkaan. Een Marokkaanse Nederlander is een in Marokko geboren persoon van wie ten minste één ouder in het buitenland geboren is (eerste generatie) of een in Nederland geboren persoon van wie de moeder in Marokko is geboren of, in het geval de moeder in Nederland is geboren, de vader in Marokko is geboren (de tweede generatie).³ In de tabellen en figuren worden Marokkaanse Nederlanders om praktische reden met de kortere term 'Marokkaans' aangeduid. Dit geldt eveneens voor de overige onderscheiden groepen.

In het rapport wordt nog een groot aantal andere begrippen gebruikt. Voor een volledig overzicht van de in dit rapport gehanteerde begrippen en definities verwijzen we naar de begrippenlijst.

In de figuren in deze rapportage worden niet alleen de resultaten voor de Marokkaanse Nederlanders gepresenteerd maar, om de resultaten in perspectief te kunnen plaatsen, ook van andere herkomstgroepen en de totale

³ Voor uitzonderingen en specificaties zie: <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/methoden/begrippen/default.htm?ConceptID=315>

bevolking van de gemeente. Naast Marokkaanse Nederlanders onderscheiden we Surinaamse, Turkse en Antilliaanse Nederlanders. De overige migranten en hun nakomelingen worden samengenomen in twee categorieën te weten:

‘overig niet-westers’ voor migranten (en hun nakomelingen) uit de niet-westerse landen en ‘westers’ voor migranten (en hun nakomelingen) uit de westerse landen. Ten slotte onderscheiden we autochtone Nederlanders.

In de meeste figuren worden percentages weergegeven en beschreven. Deze moeten echter met de nodige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd, aangezien ze soms gebaseerd zijn op een klein aantal personen. Dit geldt met name wanneer er voor een kleine gemeente uitgesplitst wordt naar herkomstgroep en verdere achtergrondkenmerken. In de tekst worden op diverse plaatsen ook aantallen genoemd. Voor een volledig overzicht van absolute aantallen, de populatieomvang, verdere uitsplitsingen et cetera wordt verwezen naar de tabellen in de bijlagen bij de hoofdstukken. Aantallen en percentages worden alleen gepresenteerd als de populatie groter is dan 5 personen.

1.4 Opbouw van het rapport

In deze monitor wordt informatie gepresenteerd over migratie en demografische kenmerken (hoofdstuk 2), onderwijspositie en voortijdig schoolverlaten (hoofdstuk 3), arbeid en uitkeringen (hoofdstuk 4) en criminaliteit (hoofdstuk 5). In hoofdstuk 5 wordt tevens ingegaan op de vraag of en in welke mate factoren zoals voortijdig schoolverlaten en uitkeringsafhankelijkheid, samenhangen met criminaliteit.

Deze monitor gaat in op de situatie van de Marokkaans-Nederlandse bevolking. Samen met voorliggende rapportage verschijnt er een deelrapport voor elk van de gemeenten afzonderlijk

Hoofdstuk 2 **Demografie en Migratie**

2.1 Inleiding

Om inzicht te krijgen in de omvang en samenstelling van de Marokkaans-Nederlandse bevolking in de 22 gemeenten zetten we in dit hoofdstuk hun demografische kenmerken en hun migratiegeschiedenis uiteen.

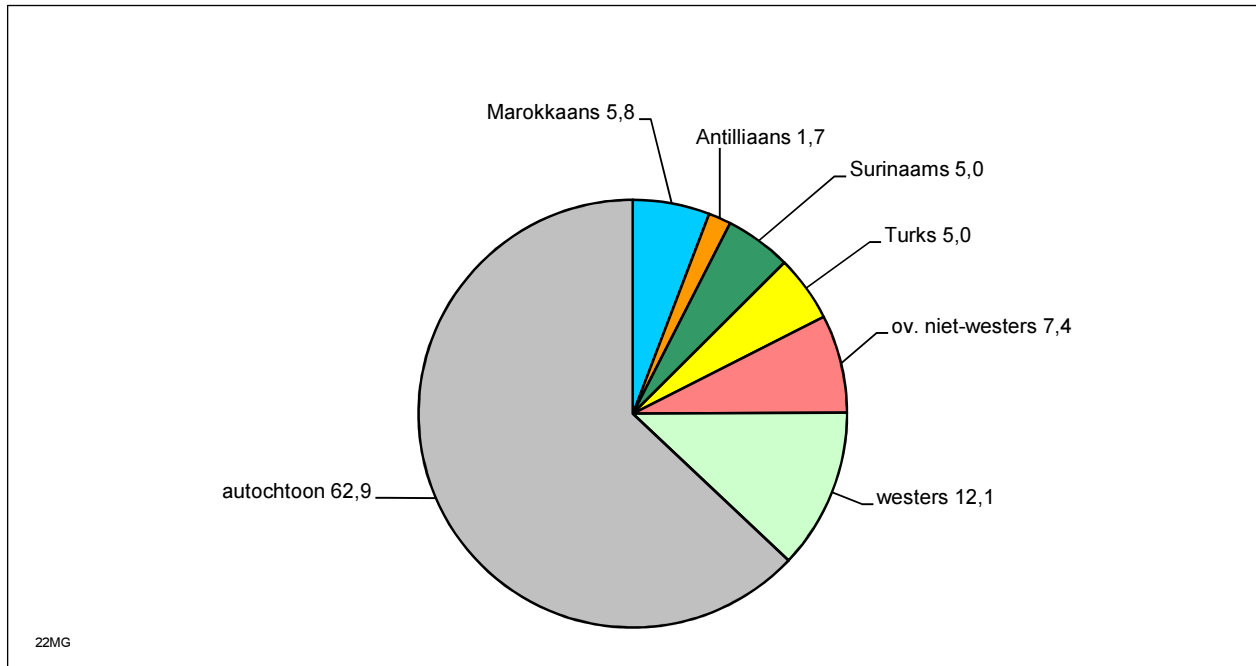
Achtereenvolgens gaan we in op de volgende kenmerken:

bevolkingssamenstelling (paragraaf 2.2), geslacht (paragraaf 2.3), generatie (paragraaf 2.4), leeftijd (paragraaf 2.5), burgerlijke staat (paragraaf 2.6) en buitenlandse migratie (paragraaf 2.7).

2.2 Bevolkingssamenstelling

Per 1 januari 2013 tellen de 22 gemeenten in totaal 4.021.716 inwoners (zie tabel b2.1 in de bijlage). Hiervan zijn 234.794 inwoners (5,8 procent) van Marokkaanse herkomst. Van de bevolking in de 22 gemeenten is 5,0 procent van Surinaamse afkomst, 1,7 procent van Antilliaanse herkomst en 5,0 procent van Turkse herkomst. Het aandeel westerse en overig niet-westerse allochtonen is respectievelijk 12,1 en 7,4 procent. Het aandeel autochtone bewoners in de 22 gemeenten is 62,9 procent.

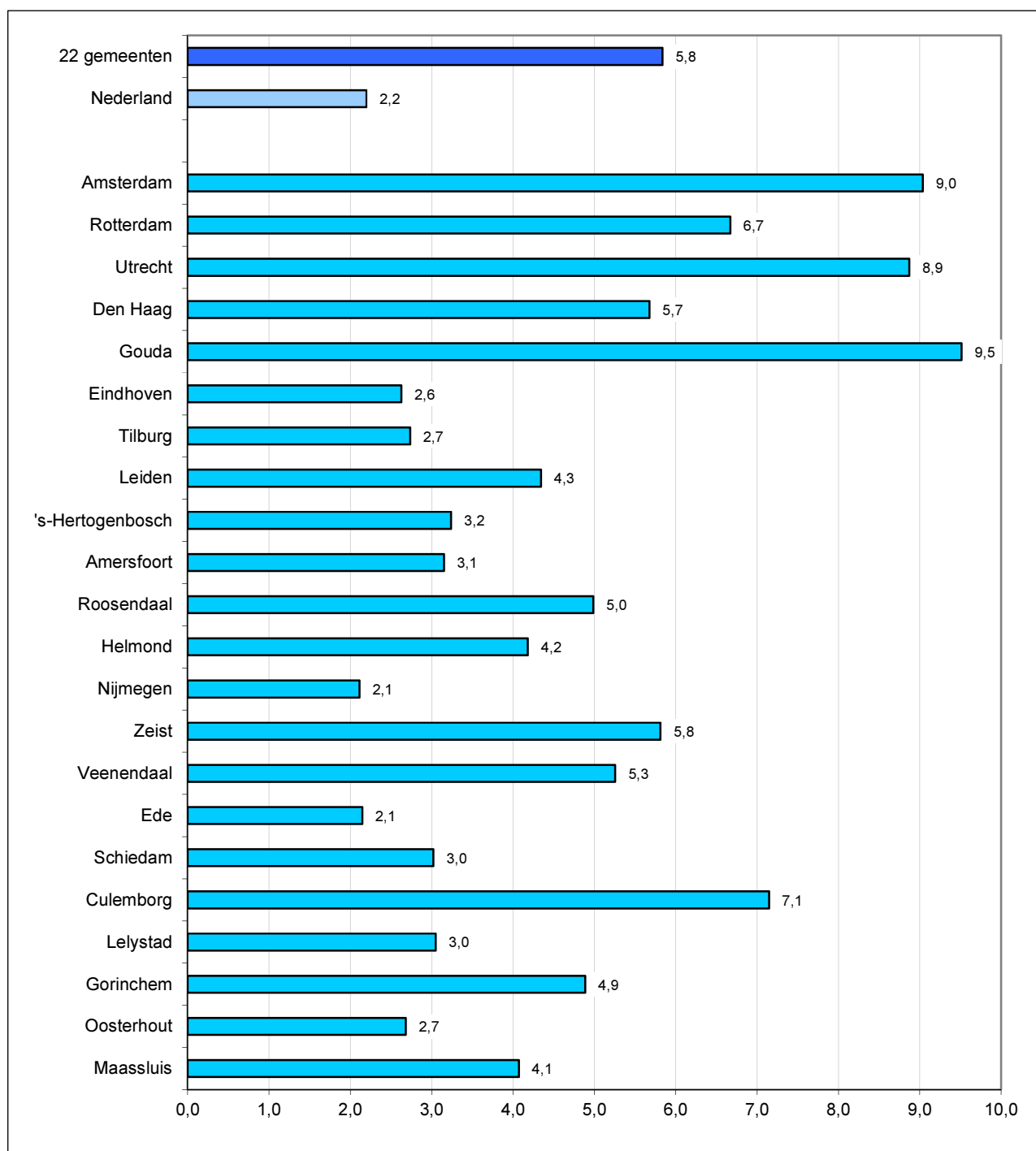
Nederland heeft per 1 januari 2013 bijna 16,8 miljoen inwoners. Hiervan zijn er ruim 369.000 (2,2 procent) van Marokkaanse herkomst.

Figuur 2.1: Bevolking naar herkomstgroep, 1 januari 2013 (in procenten van de totale bevolking)

Bron: GBA, bewerking Risbo

De omvang van de groep Marokkaanse Nederlanders in de 22 gemeenten loopt sterk uiteen. Amsterdam heeft het grootste aantal Marokkaanse Nederlanders (72.252). Bijna een derde van de Marokkaanse Nederlanders in de 22 gemeenten woont in Amsterdam. Op geruime afstand volgen Rotterdam (41.124), Den Haag (28.748) en Utrecht (28.564). In Oosterhout (1.440) en Maassluis (1.302) zijn de aantallen Marokkaanse Nederlanders in absolute termen het kleinst (zie ook tabel b2.2 in de bijlage). In figuur 2.2 zien we hoe groot de groep Marokkaanse Nederlanders is in verhouding tot de totale bevolking in de verschillende gemeenten. De gemeenten in figuur 2.2 zijn gerangschikt op basis van de absolute omvang van de Marokkaans-Nederlandse bevolking in de gemeenten. Gouda heeft in relatieve zin het grootste aandeel Marokkaanse Nederlanders (9,5 procent). Nijmegen en Ede hebben het kleinste aandeel Marokkaanse Nederlanders (beide 2,1 procent).

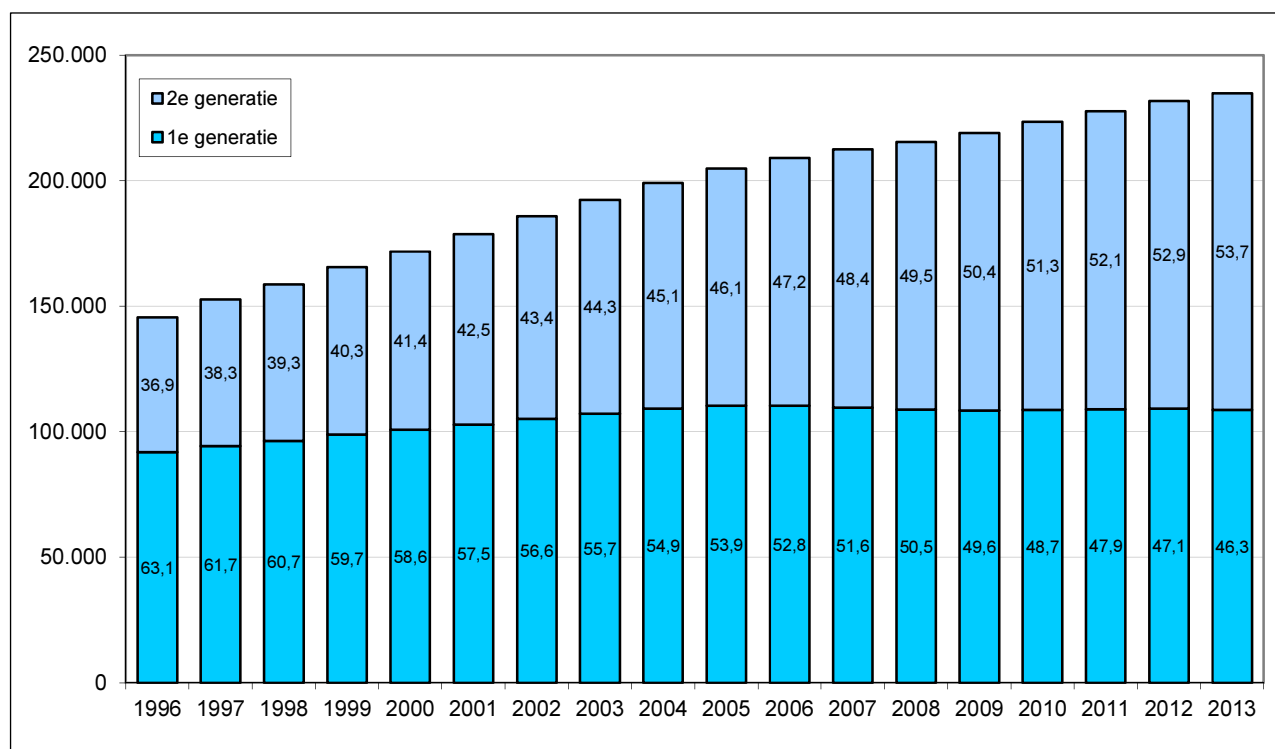
Figuur 2.2: Aandeel Marokkaanse Nederlanders in de 22 gemeenten, 1 januari 2013 (in procenten van de totale bevolking)

Bron: CBS StatLine en GBA, bewerking Risbo

Marokkaanse Nederlanders 1996-2013

Het aantal Marokkaanse Nederlanders in de 22 gemeenten vertoont een gestage groei. In 1996 woonden er ruim 145.000 Marokkaanse Nederlanders. In 2013 zijn dat er bijna 235.000, dit is een toename van ongeveer 60 procent in een periode van 18 jaar (zie figuur 2.3). De getallen in de staven van figuur 2.3 geven de relatieve verdeling van de eerste en tweede generatie weer.

Marokkaanse Nederlanders die in het herkomstland geboren zijn worden tot de eerste generatie gerekend. In Nederland geboren personen met één of twee in Marokko geboren ouders worden tot de tweede generatie gerekend. We zien dat het aandeel van de tweede generatie in de periode 1996-2013 is toegenomen van 36,9 procent in 1996 naar 53,7 procent in 2013.

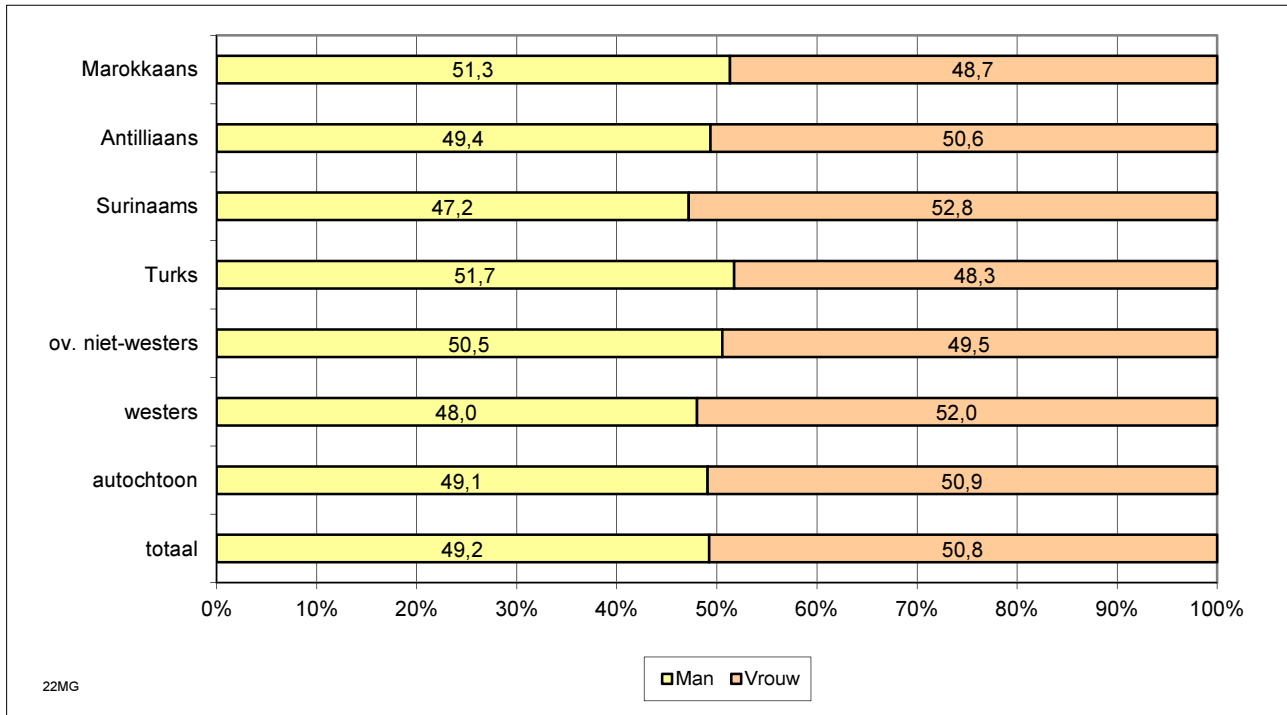

Figuur 2.3: Marokkaanse Nederlanders 1996-2013, per 1 januari (absolute aantallen en procentuele verdeling naar generatie)

Bron: CBS StatLine en GBA, bewerking Risbo

2.3 Geslacht

Van de Marokkaans-Nederlandse bevolking in de 22 gemeenten is 48,7 procent vrouw en 51,3 procent man (zie figuur 2.4). In de totale bevolking van de 22 gemeenten is 50,8 procent vrouw en 49,2 procent man.

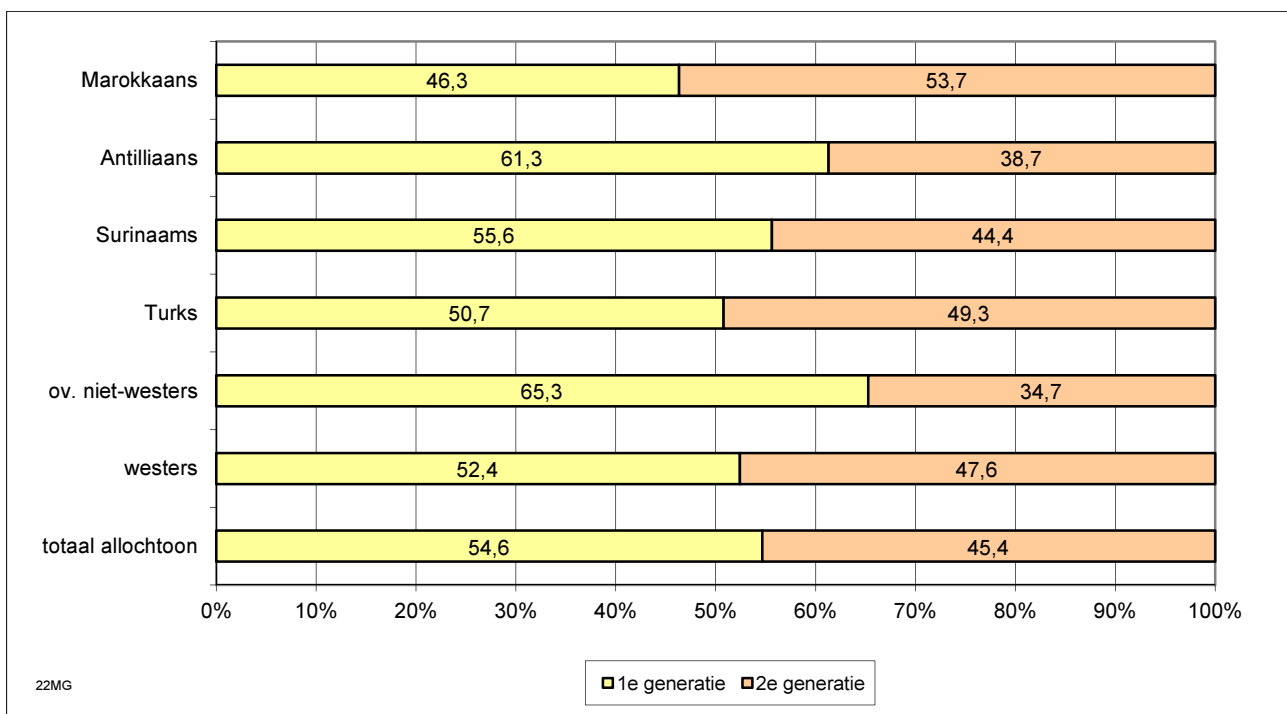
Figuur 2.4: Bevolking naar geslacht, 1 januari 2013 (in procenten van de betreffende bevolkingsgroep)

Bron: GBA, bewerking Risbo

2.4 Generatie

In figuur 2.5 worden de verschillende herkomstgroepen uitgesplitst naar eerste en tweede generatie. Personen die niet in Nederland, maar in het herkomstland geboren zijn, worden tot de eerste generatie gerekend. In Nederland geboren personen met één of twee in het herkomstland geboren ouders worden tot de tweede generatie gerekend. Voor een toelichting op de definities verwijzen we naar de begrippenlijst en technische toelichting in de bijlagen.

Van de bevolking van Marokkaanse herkomst is meer dan de helft (53,7 procent) van de tweede generatie.

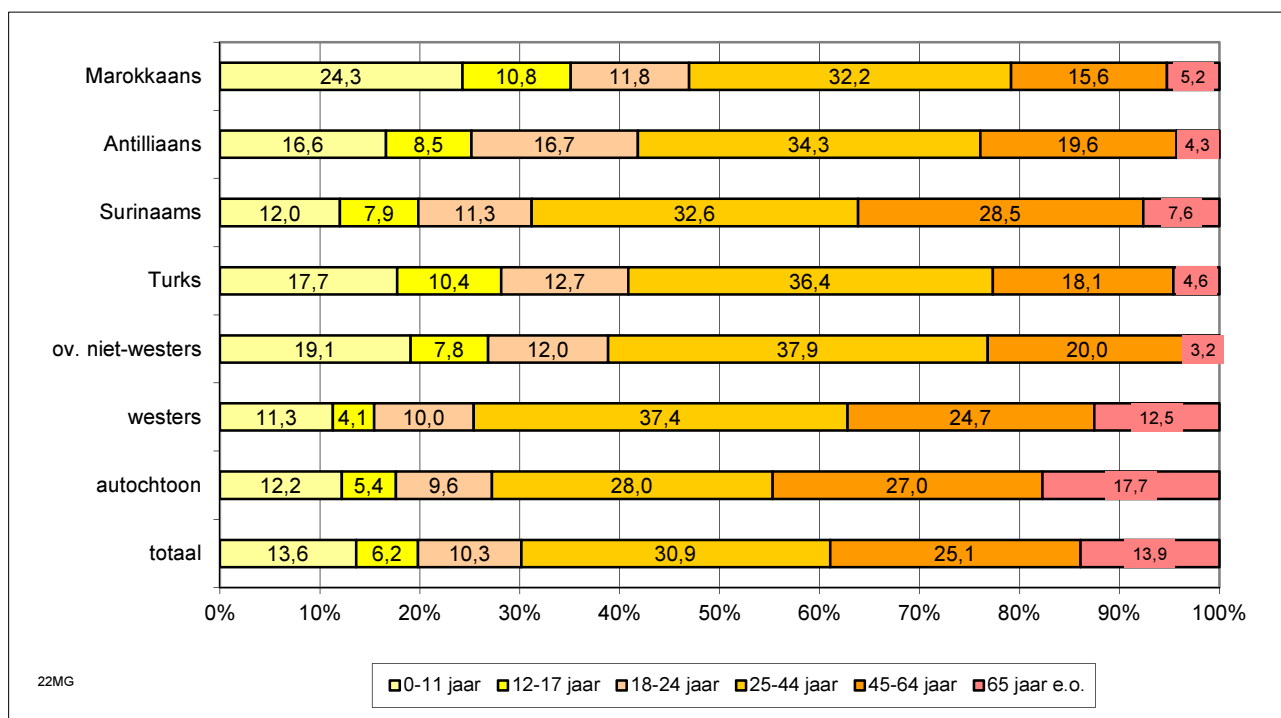
Figuur 2.5: Allochtone bevolking naar generatie, 1 januari 2013 (in procenten van de betreffende bevolkingsgroep)

Bron: GBA, bewerking Risbo

2.5 Leeftijd

In figuur 2.6 wordt de leeftijdsopbouw van Marokkaans-Nederlandse inwoners van de 22 gemeenten vergeleken met andere herkomstgroepen en de totale bevolking in de 22 gemeenten. De Marokkaans-Nederlandse bevolking is in vergelijking met de totale bevolking relatief jong.

Van de Marokkaans-Nederlandse bevolking is 24,3 procent jonger dan twaalf jaar, van alle inwoners is dit 13,6 procent. In de leeftijdscategorieën 45-64 jaar (15,6 procent) en 65 jaar of ouder (5,2 procent), is de Marokkaans-Nederlandse bevolking ondervertegenwoordigd. Van de totale bevolking van de 22 gemeenten behoort 25,1 procent tot de leeftijdscategorie 45-64 jaar en is 13,9 procent 65 jaar of ouder.

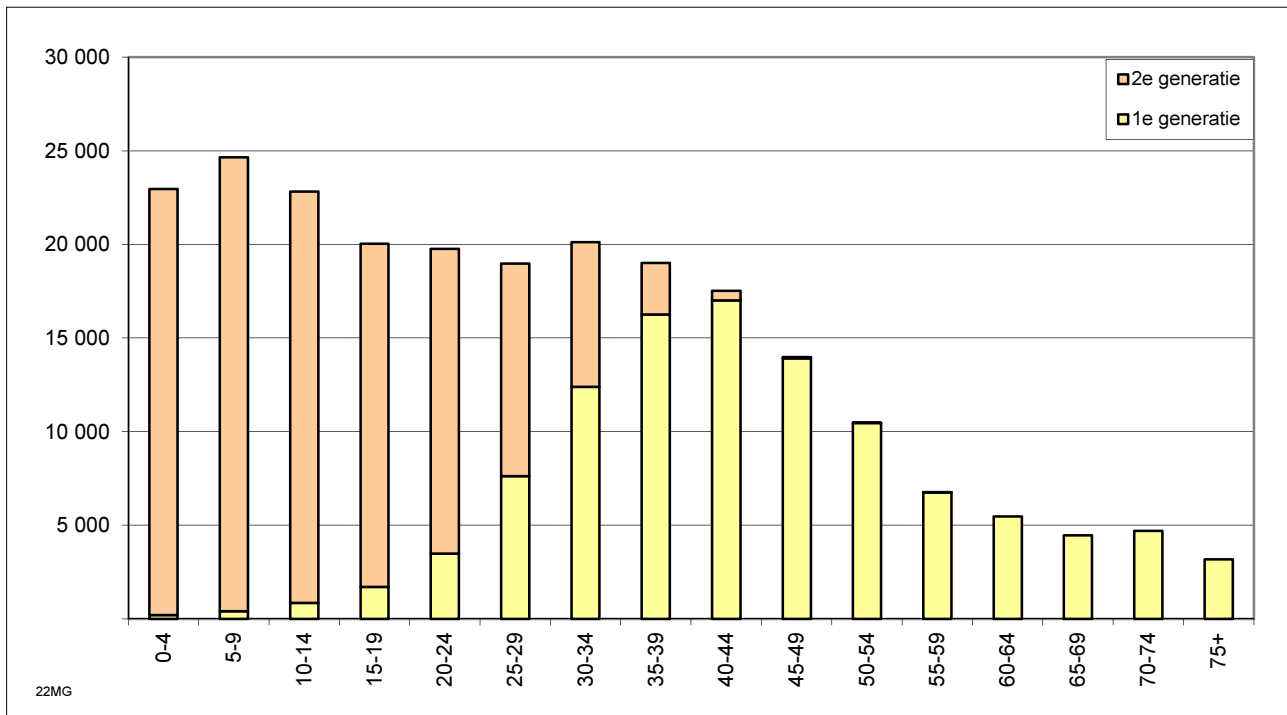

Figuur 2.6: Bevolking naar leeftijd, 1 januari 2013 (in procenten van de betreffende bevolkingsgroep)

Bron: GBA, bewerking Risbo

Figuur 2.7 laat zien dat er een samenhang is tussen leeftijd en generatie; hoe hoger de leeftijd, hoe groter het aandeel eerste generatie migranten.

Voor de Marokkaanse Nederlanders geldt dat het overgrote deel van de Marokkaans-Nederlandse jongeren in Nederland is geboren (tweede generatie). Vanaf de leeftijdsgroep 30-34 jaar is de eerste generatie groter dan de tweede generatie. Onder de Marokkaanse Nederlanders van 45 jaar en ouder is het aandeel van de tweede generatie zeer beperkt.

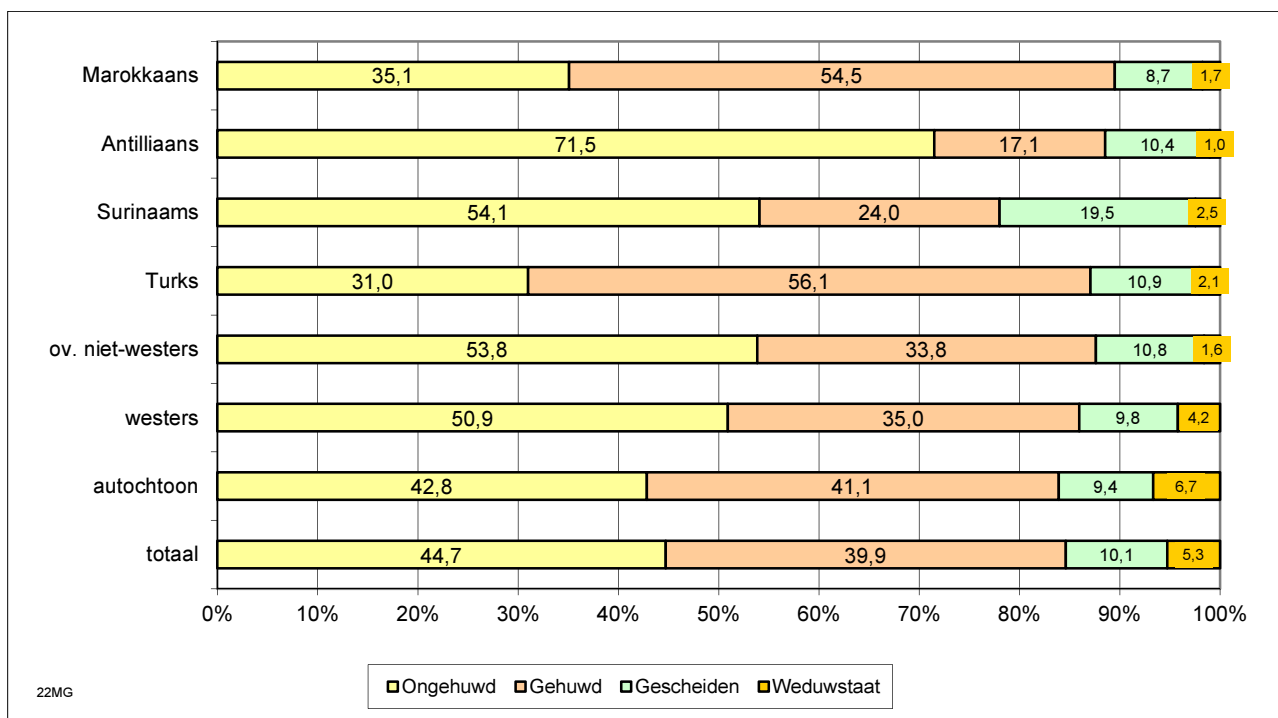
Figuur 2.7: Marokkaanse Nederlanders naar leeftijd en generatie, 1 januari 2013 (in absolute aantallen)

Bron: GBA, bewerking Risbo

2.6 Burgerlijke staat

Van alle inwoners van de 22 gemeenten van 16 jaar en ouder is 44,7 procent ongehuwd, 39,9 procent is gehuwd en de rest gescheiden (10,1 procent) of weduwe/weduwnaar (5,3 procent).

Van de Marokkaanse Nederlanders is een veel kleiner deel ongehuwd (35,1 procent). Het aandeel gehuwden is duidelijk hoger dan gemiddeld (54,5 procent). De rest is gescheiden (8,7 procent) of weduwe/weduwnaar (1,7 procent). Het aandeel Marokkaanse Nederlanders dat is gescheiden, is relatief laag vergeleken met de totale bevolking van de 22 gemeenten. Het aandeel weduwen en weduwnaren is lager dan gemiddeld, dit komt voornamelijk door de leeftijdsopbouw bij de migrantengroepen (zie figuur 2.6). Aangezien de migrantengroepen relatief minder ouderen kennen dan gemiddeld, is het aandeel weduwen/weduwnaren logischerwijze ook kleiner dan gemiddeld.

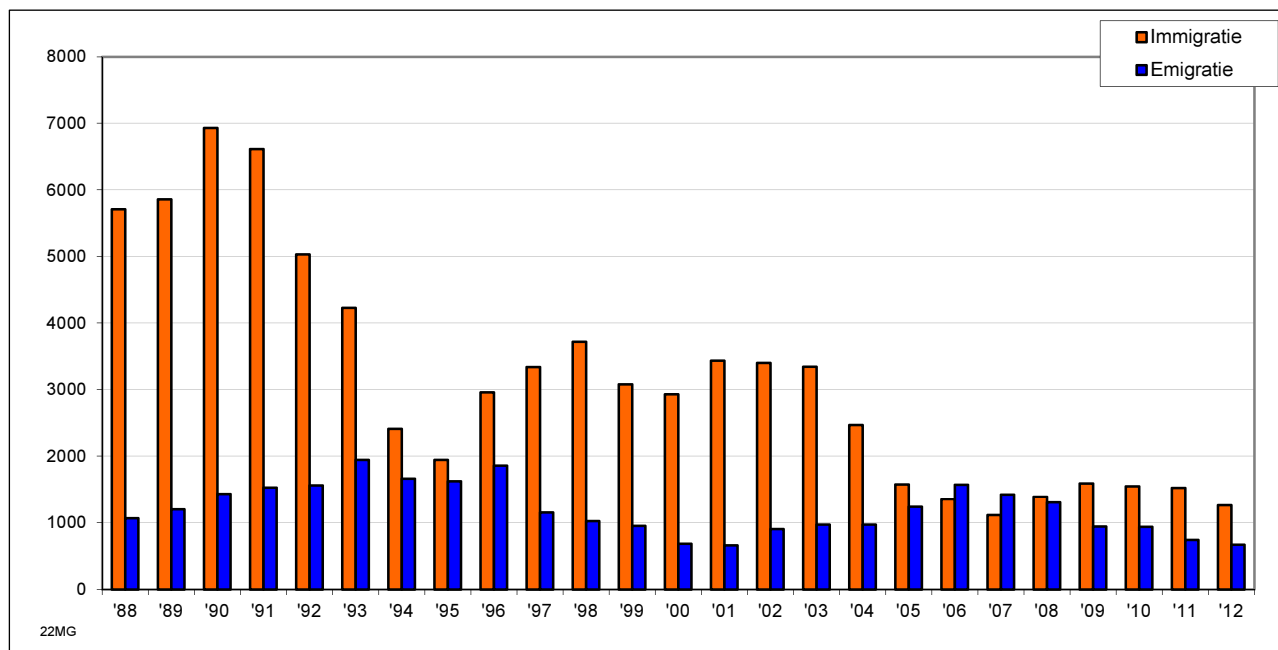
Figuur 2.8: Bevolking (16 jaar en ouder) naar burgerlijke staat, 1 januari 2013 (in procenten van de betreffende bevolkingsgroep)

Bron: GBA, bewerking Risbo

2.7 Buitenlandse migratie

In figuur 2.9 wordt de immigratie en emigratie van Marokkanen sinds 1988 weergegeven. Met immigratie bedoelen we hier de vestiging van Marokkanen vanuit het buitenland in de 22 gemeenten, met emigratie het vertrek van Marokkanen vanuit de 22 gemeenten naar het buitenland. In de periode 1988-1993 is de immigratie het hoogst. In 1990 vestigden zich 6.932 Marokkanen in de 22 gemeenten. Na een sterke afname in 1994 en 1995, volgde er een lichte stijging vanaf 1996. Vanaf dit jaar tot en met 2004 komen er tussen de 3.000 en 4.000 Marokkanen naar de 22 gemeenten. In de jaren erna neemt de immigratie weer af. Van 2009 tot en met 2011 komen er ongeveer 1.500 Marokkanen naar de 22 gemeenten. In 2012 daalt dit aantal iets. Afgelopen jaar vestigen 1.264 Marokkanen zich in de 22 gemeenten.

De emigratie stijgt vanaf 1988 tot ongeveer 2.000 personen in 1993, blijft dan enkele jaren stabiel om vervolgens vanaf 1997 af te nemen tot 657 emigranten in 2001. Daarna neemt de emigratie jaarlijks toe tot 1.570 in 2006, na 2006 daalt de emigratie jaarlijks, in 2012 vertrekken er 671 Marokkaanse Nederlanders vanuit de 22 gemeenten naar het buitenland.

Figuur 2.9: Buitenlandse migratie van Marokkanen, 1988-2012 (in absolute aantallen)

Bron: CBS, Statline

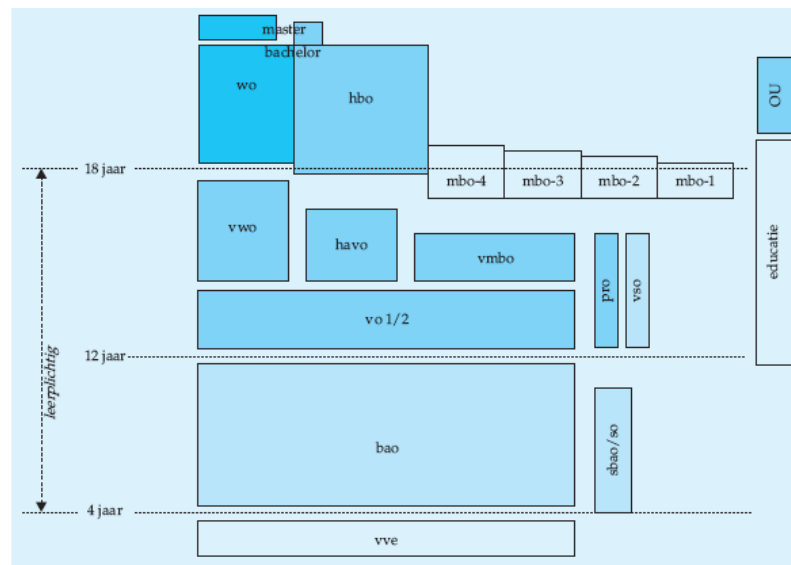
3.1 Inleiding

Een goede opleiding is belangrijk voor de latere positie op de arbeidsmarkt. Een laag opleidingsniveau leidt in het algemeen tot geringere arbeidsmarktkansen, zowel in termen van participatie als het niveau waarop men gaat werken. In paragraaf 3.2 wordt eerst kort ingegaan op de gebruikte begrippen en de databron. Vervolgens staan we in paragraaf 3.3 stil bij de positie van jongeren in de leeftijd 12 t/m 22 jaar in het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs. Een van de hoofddoelstellingen van het beleid is het terugdringen van voortijdig schoolverlaten onder Marokkaanse Nederlanders. In paragraaf 3.4 presenteren we cijfers over nieuwe voortijdig schoolverlaters in het schooljaar 2011/2012. We bekijken of (en zo ja in welke mate) er een oververtegenwoordiging is van Marokkaans-Nederlandse nieuwe voortijdig schoolverlaters ten opzichte van de totale bevolking van de gemeente en of zich hierin ten opzichte van het schooljaar 2008/2009 veranderingen hebben voorgedaan.

3.2 Gebruikte begrippen en databron

Leerlingen, deelnemers en voortijdig schoolverlaters

In deze paragraaf gaan we kort in op de gebruikte begrippen. In paragraaf 3.3 rapporteren we over jongeren in de leeftijd van 12 t/m 22 jaar in het voortgezet onderwijs (vo), middelbaar beroepsonderwijs (mbo) en hoger onderwijs (ho). De cijfers hebben uitsluitend betrekking op het bekostigde onderwijs. Jongeren die particulier onderwijs volgen blijven buiten beschouwing. In dit hoofdstuk gebruiken we voor jongeren die onderwijs volgen in het algemeen de term leerlingen. Leerlingen die een mbo-opleiding volgen worden ook wel aangeduid als deelnemers. In schema 3.1 is, ter verduidelijking van de gebruikte termen en de niveaus, het Nederlandse onderwijsstelsel schematisch weergegeven.

Bron: OCW.

bao	basisonderwijs	so	speciaal onderwijs
bbl	beroepsbegeleidende leerweg	vmbo	voorbereidend middelbaar beroeps- onderwijs
bol	beroepsopleidende leerweg	vo	voortgezet onderwijs
havo	hoger algemeen voortgezet onderwijs	vso	voortgezet speciaal onderwijs
hbo	hoger beroepsonderwijs	vve	voor- en vroegschoolse educatie
mbo	middelbaar beroepsonderwijs	vwo	voorbereidend wetenschappelijk onderwijs
OU	Open Universiteit	wo	wetenschappelijk onderwijs
pro	praktijkonderwijs		
sbao	speciaal basisonderwijs		

Schema 3.1: Het Nederlandse onderwijsstelsel

Bron: CBS

In paragraaf 3.4 gaan we in op nieuwe voortijdig schoolverlaters (vsv-ers). Onder de nieuwe vsv-ers worden alle leerlingen van 12 t/m 22 jaar verstaan, die in een schooljaar zonder startkwalificatie (diploma van havo, vwo of mbo met minimaal niveau 2) het onderwijs verlaten. Voor de berekening van het percentage nieuwe vsv-ers is het aantal nieuwe vsv-ers in het schooljaar 2011/2012 gedeeld door het totaal aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs in de leeftijd van 12 t/m 22 jaar in de gemeente per 1 januari 2012 en vermenigvuldigd met 100%.

Data

De in dit hoofdstuk gepresenteerde onderwijsgegevens zijn gebaseerd op registraties in de Basisregistratie Onderwijs (BRON) en aangeleverd door de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO). Alle leerlingen in het bekostigd voorgezet en middelbaar beroepsonderwijs staan in BRON geregistreerd.

Voorlopige cijfers

In maart is het aantal voortijdig schoolverlaters van voorgaand schooljaar bekend. Deze gegevens hebben de status 'voorlopig' omdat het gaat om gegevens die zijn aangeleverd door de onderwijsinstellingen, maar nog niet zijn gecontroleerd door een accountant. Door de accountantscontrole en door inschrijfmutaties die met terugwerkende kracht worden verwerkt, kunnen er verschillen ontstaan tussen de voorlopige en definitieve cijfers. De definitieve cijfers zijn steeds in oktober bekend. Een voorbeeld: de voorlopige vsv-cijfers van schooljaar 2011/2012 zijn in maart 2013 bekend en worden in oktober 2013 definitief vastgesteld.⁴ In deze rapportage presenteren we de voorlopige cijfers omdat dit de meest actuele gegevens zijn. We gebruiken de voorlopige cijfers van het schooljaar 2011/2012 en de voorgaande schooljaren.

Koppeling

De nieuwe voortijdig schoolverlaters zijn per schooljaar op basis van het versleutelde burgerservicenummer (BSN) gekoppeld aan het bevolkingsbestand per 1 januari. Indien het nummer in een van de bestanden niet bekend is, kan er geen koppeling worden gemaakt. Jongeren waarvan geen nummer bekend is, zijn in onderstaande tabellen dus niet opgenomen. Ook jongeren die in de loop van 2012 vanuit een niet in het onderzoek betrokken gemeente in een van de betrokken gemeenten zijn komen wonen, vallen buiten onderstaande analyses. De in dit hoofdstuk gepresenteerde cijfers kunnen daardoor licht afwijken van eerder door DUO gepresenteerde cijfers.

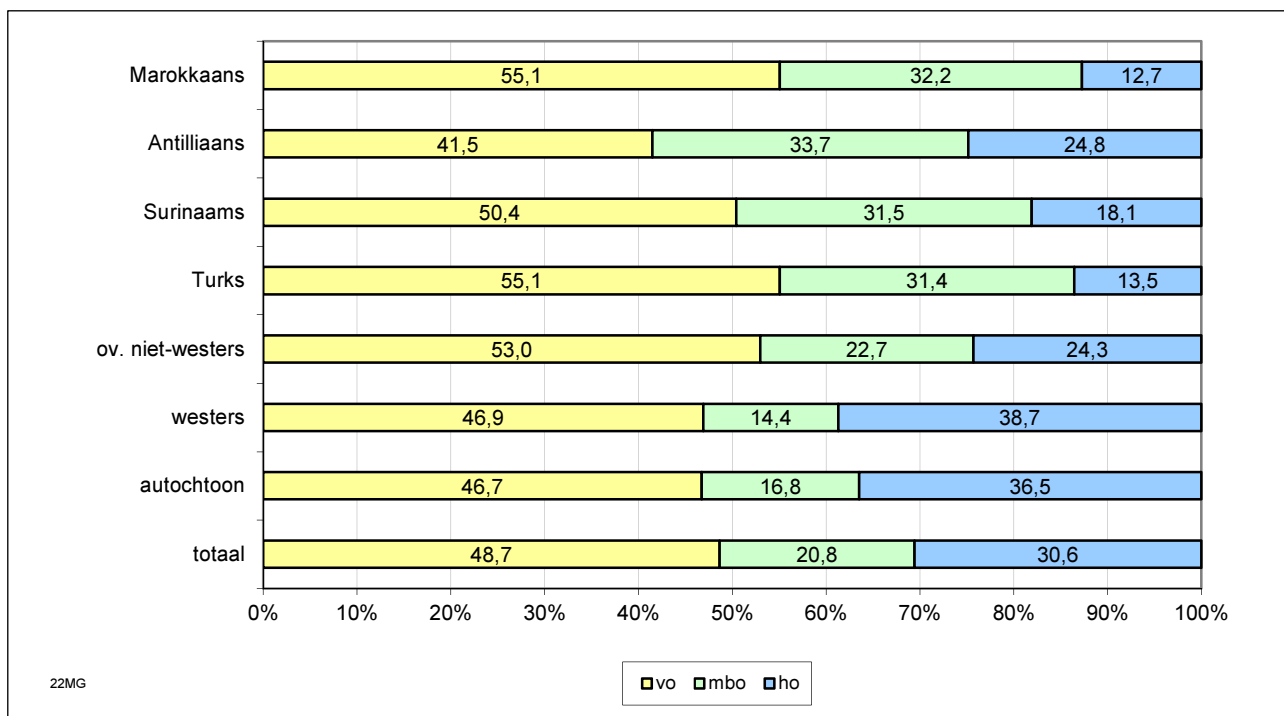
⁴ OCW (2010). *Handleiding vsv-cijferproducten*, p. 17

3.3 Leerlingen en deelnemers

Figuur 3.1 gaat in op de positie van 12 t/m 22-jarige jongeren in het bekostigde onderwijs. We zien dat 48,7 procent van de jongeren van 12 t/m 22 jaar uit de 22 gemeenten voortgezet onderwijs volgt, 20,8 procent volgt middelbaar beroepsonderwijs en de resterende 30,6 procent hoger beroepsonderwijs of wetenschappelijk onderwijs.⁵

Het aandeel Marokkaans-Nederlandse jongeren van 12 t/m 22 jaar dat voortgezet onderwijs volgt (55,1 procent) is groter dan in de totale groep leerlingen. Van de Marokkaans-Nederlandse leerlingen volgt een bovengemiddeld groot deel een mbo-opleiding (32,2 procent).

De deelname van Marokkaans-Nederlandse leerlingen aan het hoger onderwijs is duidelijk lager dan gemiddeld in de 22 gemeenten (12,7 procent).

Figuur 3.1: Leerlingen in het voortgezet onderwijs, mbo en hoger onderwijs naar etnische herkomst, 1 januari 2012 (in procenten van de betreffende bevolkingsgroep)

Bron: BRON, DUO, bewerking Risbo

⁵ Een deel van de 12-jarigen (en ook 13-jarigen) volgt nog basisonderwijs. Hierover is in de monitor geen informatie beschikbaar.

3.3.1 Marokkaans-Nederlandse leerlingen in het voortgezet onderwijs

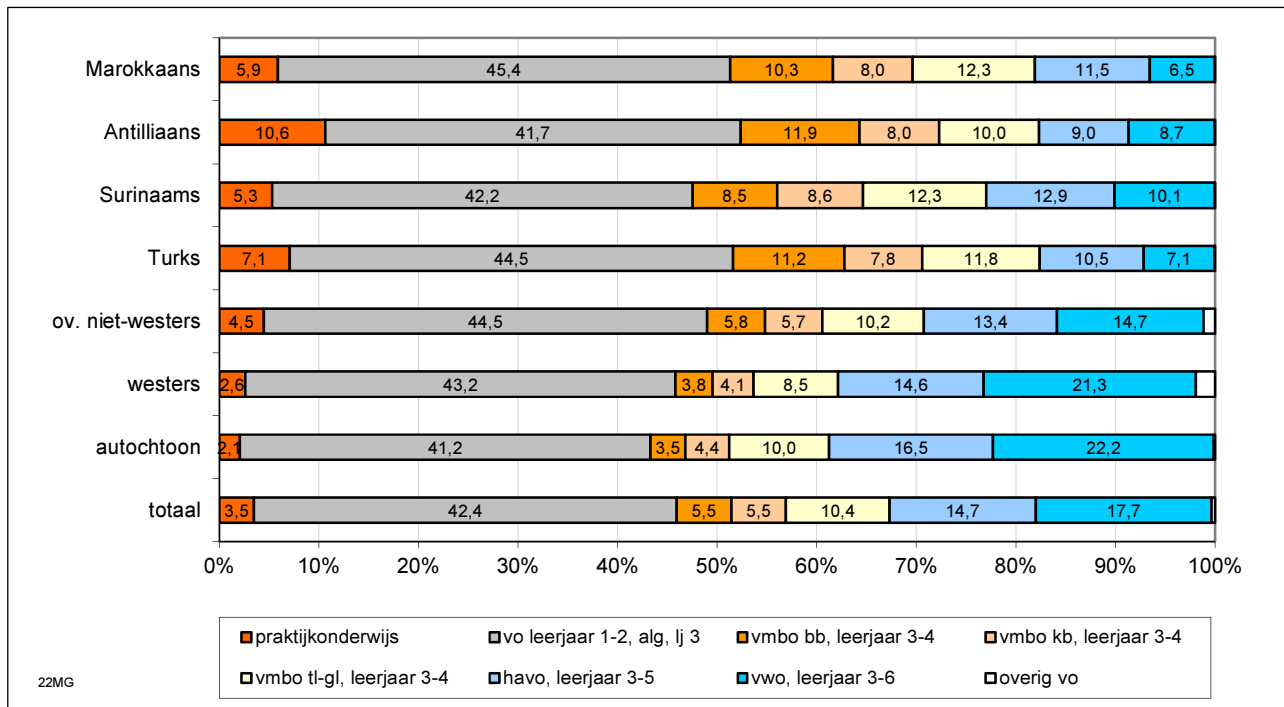
In figuur 3.2 wordt per herkomstgroep aangegeven welk deel van de 12 t/m 22-jarige leerlingen praktijkonderwijs, vmbo, havo en vwo volgt.⁶

Het aandeel van de Marokkaans-Nederlandse jongeren dat praktijkonderwijs volgt (5,9 procent) is groter dan het gemiddelde van 3,5 procent. Het praktijkonderwijs is bestemd voor leerlingen die niet in staat zijn om een diploma te behalen in het vmbo. Het beoogt de leerlingen op te leiden voor zeer eenvoudig werk op de arbeidsmarkt. Stages zijn daarbij een essentieel onderdeel.

Binnen het vmbo volgen Marokkaans-Nederlandse jongeren vaker dan gemiddeld de laagste leerweg (de basisberoepsgerichte leerweg). Van alle leerlingen volgt 5,5 procent deze leerweg. Bij de Marokkaans-Nederlandse jongeren is dat 10,3 procent.

We zien verder dat van de totale groep leerlingen van 12 t/m 22 jaar uit de 22 gemeenten 14,7 procent in de bovenbouw van de havo zit en 17,7 procent in de bovenbouw van het vwo. Bij de Marokkaans-Nederlandse jongeren liggen deze percentages lager. Van de Marokkaans-Nederlandse jongeren zit 11,5 procent van de leerlingen in de bovenbouw van de havo en 6,5 procent in de bovenbouw van het vwo.

⁶ Leerlingen in het speciaal onderwijs zijn in deze figuur buiten beschouwing gelaten. Het speciaal onderwijs is voor leerlingen met een functiebeperking (zie schema 3.1). Hierover is in de monitor geen informatie beschikbaar.

Figuur 3.2: Leerlingen in het voortgezet onderwijs naar onderwijsniveau en etnische herkomst, 1 januari 2012 (in procenten van de betreffende bevolkingsgroep)

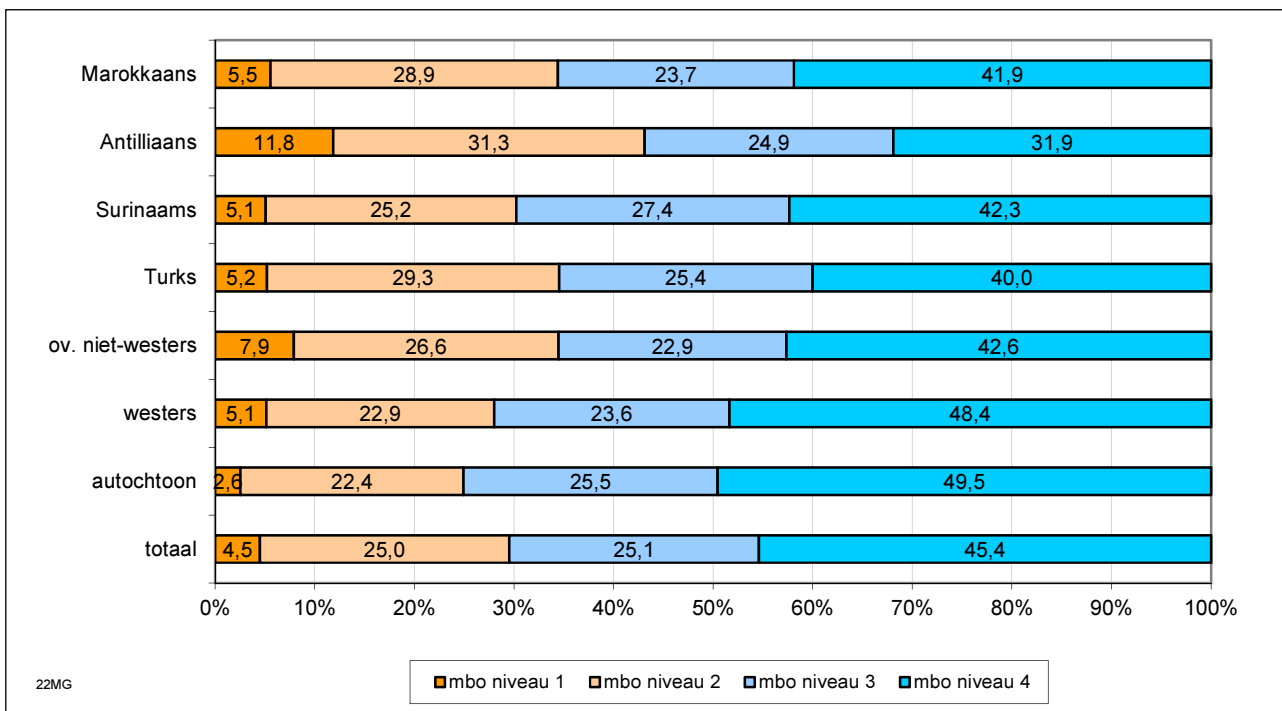
Bron: BRON, DUO, bewerking Risbo

3.3.2 Marokkaans-Nederlandse deelnemers in het mbo

Figuur 3.3 heeft betrekking op de 12 t/m 22-jarige schoolgaande jongeren in het mbo. Het mbo kent met name in de beroepsbegeleidende leerweg een aanzienlijk aantal leerlingen dat ouder is dan 22 jaar. Deze blijven hier buiten beschouwing omdat er geen gegevens over beschikbaar zijn.

Het mbo kent vier niveaus. In de 22 gemeenten volgt 4,5 procent van alle deelnemers een assistent-opleiding (niveau 1). Verder zien we dat 25,0 procent van de deelnemers de basisberoepsopleiding (niveau 2) en 25,1 procent de vakopleiding (niveau 3) volgt. Het aandeel deelnemers dat een middenkader- of specialistenopleiding (niveau 4) volgt is het grootst, 45,4 procent.

Voor de deelname van Marokkaanse Nederlanders zien we een ander beeld dan gemiddeld in de 22 gemeenten. Het aandeel deelnemers dat een assistent-opleiding volgt, is ongeveer gelijk aan dat van de totale groep mbo-leerlingen (5,5 procent). Het aandeel Marokkaanse Nederlanders dat een basisberoepsopleiding (niveau 2) volgt, is hoger dan gemiddeld. Het deel dat een opleiding op niveau 3 volgt, is iets lager dan het gemiddelde (23,7 procent). Verder volgt 41,9 procent van de Marokkaans-Nederlandse deelnemers een mbo-opleiding op het hoogste niveau (niveau 4). Dit percentage is iets lager dan het gemiddelde.

Figuur 3.3: Leerlingen (12-22 jaar) aan het mbo naar niveau en etnische herkomstgroep, 1 januari 2012 (in procenten van de betreffende bevolkingsgroep)

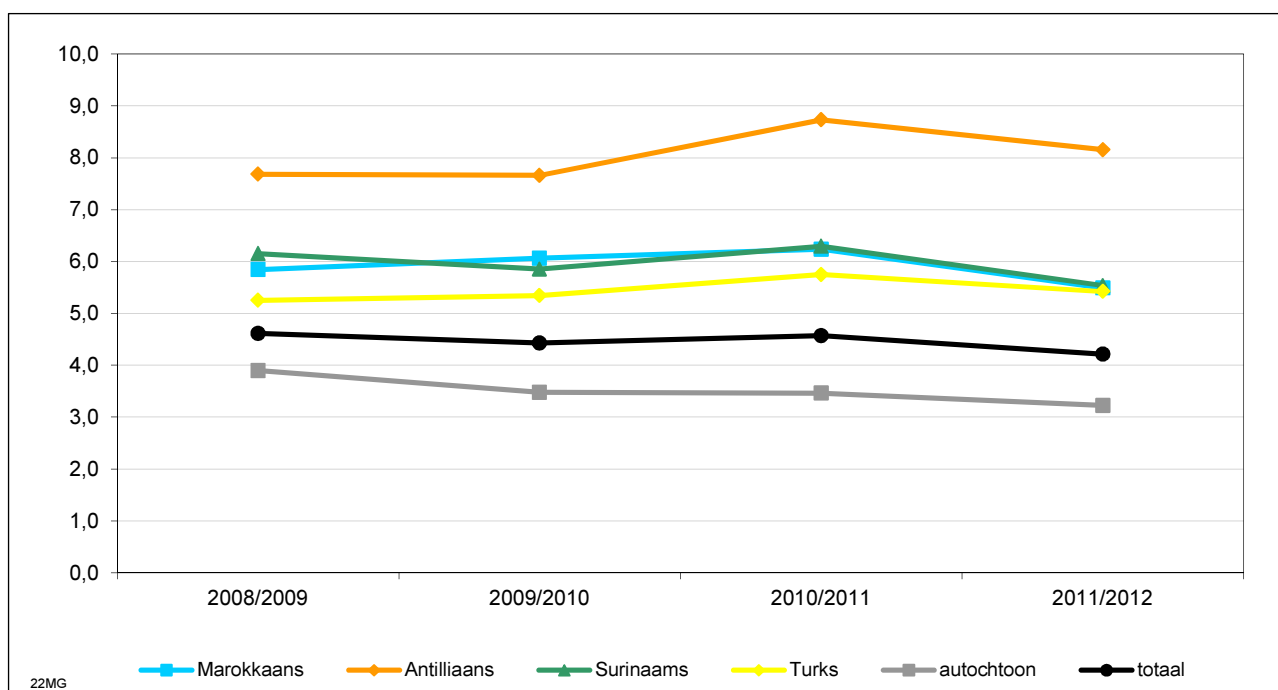
Bron: BRON, DUO, bewerking Risbo

3.4 Nieuwe voortijdig schoolverlaters

In deze paragraaf gaan we in op nieuwe voortijdig schoolverlaters (vsv-ers). We bekijken het aandeel nieuwe voortijdig schoolverlaters onder Marokkaans-Nederlandse jongeren en relateren dit aan het aandeel nieuwe voortijdig schoolverlaters onder alle jongeren in de 22 gemeenten. We kijken daarbij tevens naar de ontwikkeling van het aandeel nieuwe voortijdig schoolverlaters sinds het schooljaar 2008/2009. In figuur 3.4 is het aandeel nieuwe voortijdig schoolverlaters in de leeftijd van 12 t/m 22 jaar per schooljaar opgenomen.

Per 1 januari 2012 wonen er in de 22 gemeenten 266.226 jongeren van 12 t/m 22 jaar die voortgezet onderwijs of middelbaar beroepsonderwijs volgen (zie tabel 3.1). In het schooljaar 2011/2012 hebben er hiervan 11.216 (4,2 procent) de school voortijdig verlaten. Het aandeel nieuwe voortijdig schoolverlaters is iets lager dan in het schooljaar 2008/2009 toen 4,6 procent van de jongeren zonder startkwalificatie uitstroomde.

Van de 27.524 Marokkaans-Nederlandse jongeren hebben er 1.511 (5,5 procent) de school voortijdig verlaten. Het aandeel Marokkaans-Nederlandse jongeren dat de school voortijdig verlaat, is iets afgenomen ten opzichte van het schooljaar 2008/2009 toen 5,8 procent de school voortijdig verliet.

Figuur 3.4: Nieuwe voortijdig schoolverlaters (12-22 jaar) naar etnische herkomst, schooljaar 08/09 tot en met 11/12 (in procenten van de betreffende deelpopulatie)

Bron: BRON, DUO, bewerking Risbo, voorlopige cijfers

Oververtegenwoordiging

Een belangrijke doelstelling van het beleid is het terugdringen van de oververtegenwoordiging van Marokkaans-Nederlandse voortijdig schoolverlaters. De oververtegenwoordiging wordt berekend door het verschil tussen het aandeel nieuwe voortijdig schoolverlaters in de totale groep en de groep van Marokkaanse Nederlanders te delen door het aandeel in de totale

groep.⁷ In tabel 3.1 is per herkomstgroep het aantal en aandeel nieuwe voortijdig schoolverlaters en de oververtegenwoordiging weergegeven.

Van alle jongeren die voortgezet of middelbaar beroepsonderwijs volgen is 4,2 procent een nieuwe voortijdig schoolverlater. Van de Marokkaans-Nederlandse jongeren heeft 5,5 procent de school voortijdig verlaten. De oververtegenwoordiging van de Marokkaans-Nederlandse nieuwe voortijdig schoolverlaters komt daarmee uit op 30 procent. In het schooljaar 2008/2009 was de oververtegenwoordiging 3 procentpunten lager (27 procent). Ten opzichte van het schooljaar 2008/2009 is het aantal Marokkaans-Nederlandse schoolverlaters met 82 personen afgenomen. Onder de totale groep schoolverlaters gaat het om een afname van 1.096 personen ten opzichte van het schooljaar 2008/2009.

Tabel 3.1: Nieuwe voortijdig schoolverlaters (12-22 jaar) naar etnische herkomst, schooljaar 08/09 tot en met 11/12

22Mgem	Marokkaans					totaal				
	08/09	09/10	10/11	11/12	verschil 09-12	08/09	09/10	10/11	11/12	verschil 09-12
ll'en vo/mbo 12 t/m 22 jaar	27.255	27.860	27.306	27.524		266.792	269.263	263.974	266.226	
nieuw. v. schoolverlaten (N)	1.593	1.689	1.703	1.511	-82	12.312	11.935	12.073	11.216	-1.096
nieuw. v. schoolverlaten (%)	5,8	6,1	6,2	5,5	-0,3	4,6	4,4	4,6	4,2	-0,4
oververtegenwoordiging (%)	27	37	36	30	3	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt

Bron: BRON, DUO, bewerking Risbo, voorlopige cijfers

⁷ Een rekenvoorbeeld: als van alle jongeren in de gemeente 5% de school voortijdig verlaat en van de jongeren in de herkomstgroep 7,5% dan is de oververtegenwoordiging: $((7,5-5)/5)*100=50\%$. Het percentage oververtegenwoordiging is berekend op basis van de niet-afgeronde percentages.

Oververtegenwoordiging in de 22 gemeenten

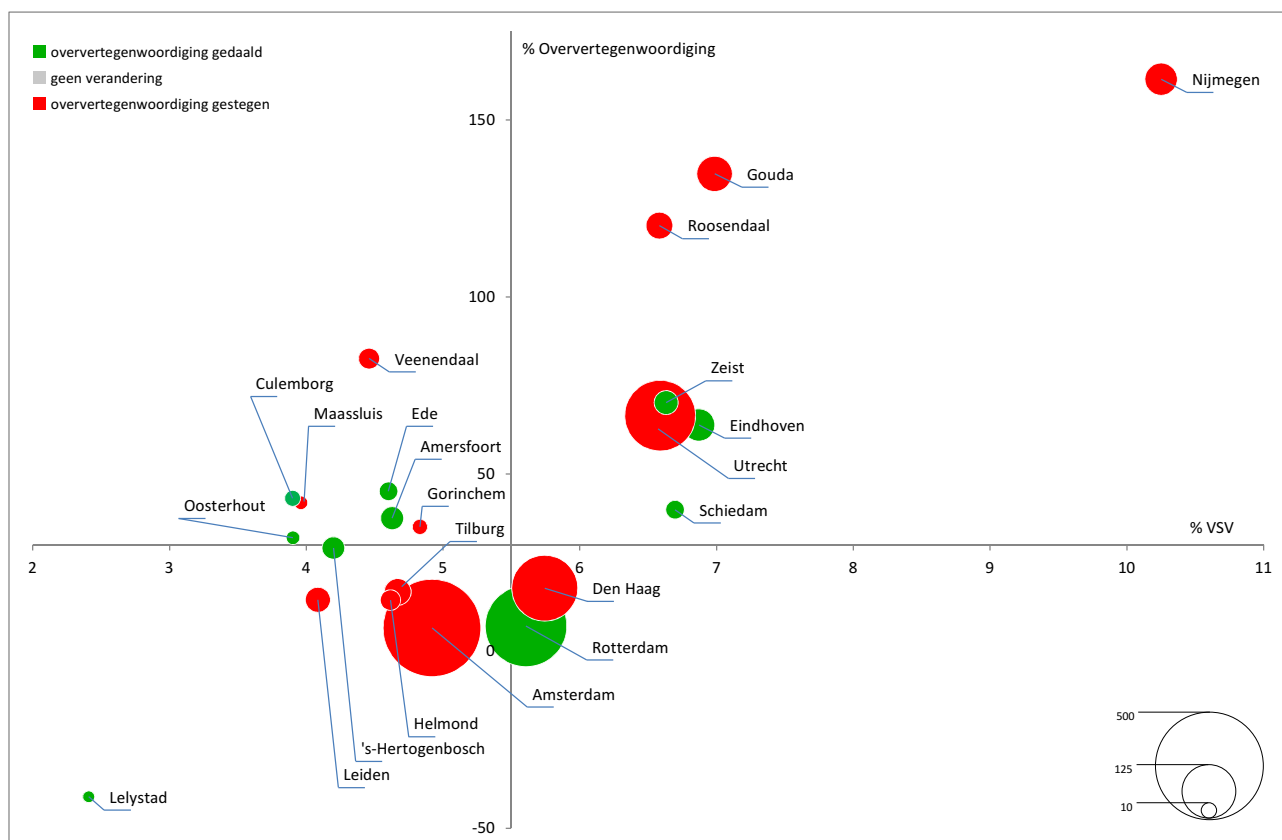
Figuur 3.5 geeft een overzicht van de situatie van de Marokkaans-Nederlandse voortijdige schoolverlaters in de 22 gemeenten in het schooljaar 2011/2012.

Hierbij kijken we naar vier kernaspecten, het percentage vsv-ers, de oververtegenwoordiging van Marokkaans-Nederlandse vsv-ers ten opzichte van de totale bevolking van de gemeente en de toe- of afname van deze oververtegenwoordiging in vergelijking met het schooljaar 2008/2009. Ook de omvang van het aantal vsv-ers is in de figuur terug te zien. De exacte waarden voor deze aspecten zijn vermeld onder de figuur (zie ook tabellen b3.3 en b3.3a in de bijlage).

De horizontale positie van elke cirkel geeft het percentage Marokkaans-Nederlandse nieuwe vsv-ers in schooljaar 2011/2012 weer. Gemiddeld is 5,5 procent van de Marokkaans-Nederlandse jongeren in de 22 gemeenten voortijdig schoolverlater. In 13 gemeenten is het aandeel Marokkaans-Nederlandse vsv-ers lager dan dit gemiddelde. Het aandeel Marokkaans-Nederlandse vsv-ers is het laagst in Lelystad (2,4 procent). In 9 gemeenten ligt aandeel Marokkaans-Nederlandse vsv-ers aanzienlijk hoger dan gemiddeld. In Nijmegen is het aandeel Marokkaans-Nederlandse vsv-ers het hoogst (10,3 procent). De verticale positie van elke cirkel geeft voor schooljaar 2011/2012 het percentage oververtegenwoordiging weer. De oververtegenwoordiging in de 22 gemeenten is gemiddeld 30 procent. Tussen de gemeenten bestaan er grote verschillen. In 8 gemeenten is de oververtegenwoordiging lager dan gemiddeld. In Lelystad is er sprake van ondervertegenwoordiging (-41 procent)⁸. In Nijmegen, Gouda en Roosendaal is de oververtegenwoordiging relatief hoog. Een belangrijke doelstelling van het beleid is om de oververtegenwoordiging terug te dringen. De kleur van de cirkel geeft de verandering in de oververtegenwoordiging aan in vergelijking met de oververtegenwoordiging in schooljaar 2008/2009. In 10 van de 22 gemeenten is de oververtegenwoordiging afgenomen. In 12 gemeenten is de oververtegenwoordiging toegenomen. De gemeenten verschillen sterk in omvang en ook het aantal Marokkaans-Nederlandse voortijdig schoolverlaters loopt sterk uiteen. De grootte van de cirkel geeft het absolute aantal Marokkaans-Nederlandse nieuwe vsv-ers in schooljaar 2011/2012 weer. De grootste cirkel is die van Amsterdam met 410 Marokkaans-Nederlandse vsv-ers. De kleinste cirkel is die van Lelystad waar 6 Marokkaans-Nederlandse vsv-ers staan geregistreerd.

⁸ In Lelystad is het aantal Marokkaans-Nederlandse vsv-ers met 6 zeer beperkt. Het aandeel Marokkaans-Nederlandse vsv-ers is in deze gemeente lager dan het gemiddelde in de gemeente. Er is daardoor geen sprake van een oververtegenwoordiging maar van een ondervertegenwoordiging.

Onderwijs

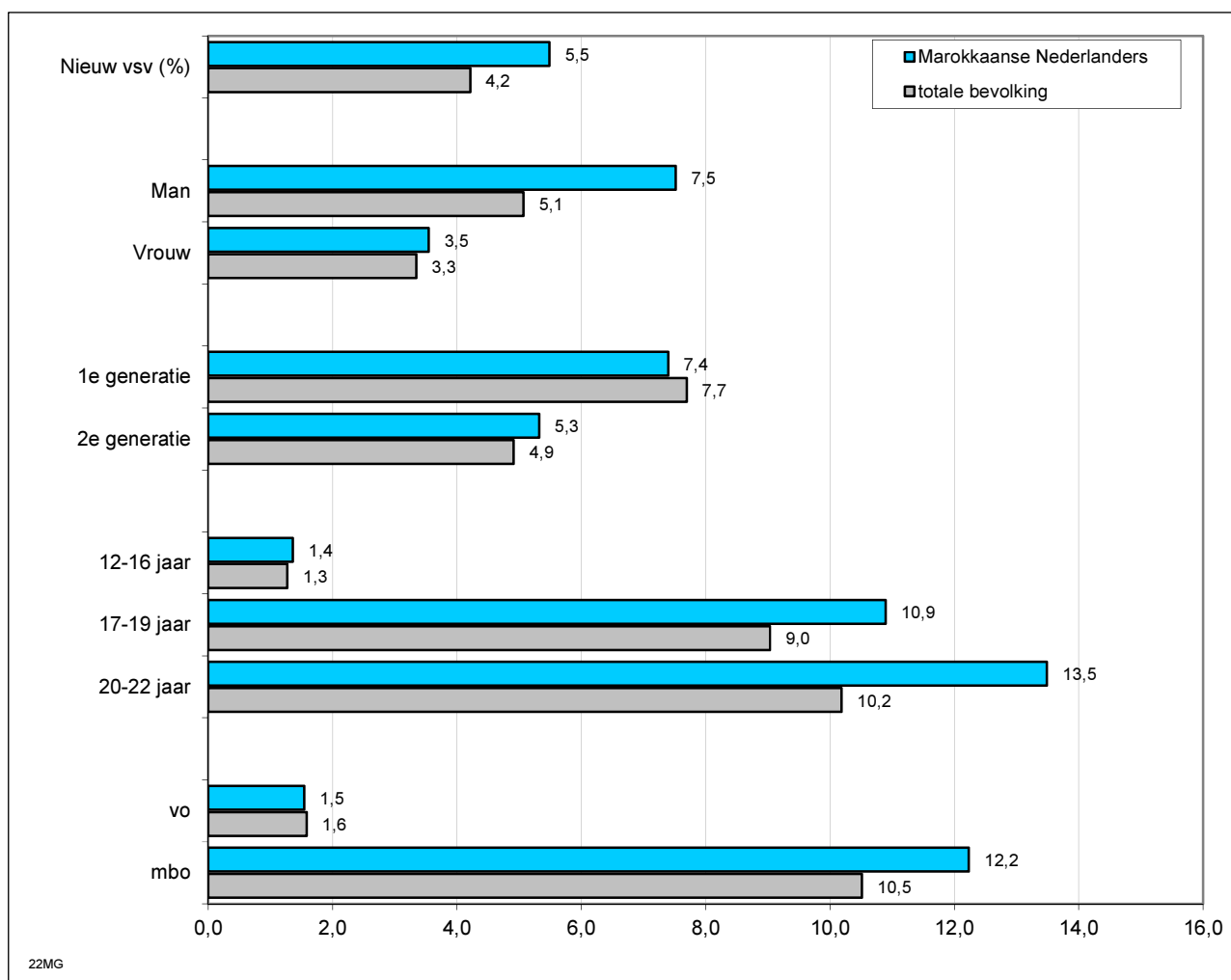
	Marokkaans-Nederlandse voortijdig schoolverlaters					
	populatie	voortijdig schoolverlaters		oververtegenwoordiging		
	2011/2012 N	2011/2012 N	2011/2012 %	2008/2009 %	2011/2012 %	verschil 08/09 – 11/12 %
Amsterdam	8.334	410	4,9	6	7	1
Rotterdam	5.083	285	5,6	11	7	-4
Utrecht	3.279	216	6,6	40	67	27
Den Haag	3.256	187	5,7	12	18	6
Gouda	773	54	7,0	73	135	62
Eindhoven	655	45	6,9	70	64	-6
Tilburg	664	31	4,7	15	17	2
Leiden	661	27	4,1	-2	14	16
's-Hertogenbosch	524	22	4,2	105	29	-76
Amersfoort	497	23	4,6	99	38	-61
Roosendaal	471	31	6,6	56	120	64
Helmond	390	18	4,6	5	14	9
Nijmegen	439	45	10,3	84	162	78
Zeist	377	25	6,6	123	70	-53
Veenendaal	426	19	4,5	20	83	63
Ede	326	15	4,6	118	45	-73
Lelystad	249	6	2,4	4	-41	-45
Schiedam	224	15	6,7	54	40	-14
Culemborg	282	11	3,9	64	43	-21
Gorinchem	207	10	4,8	-8	35	43
Oosterhout	205	8	3,9	75	32	-43
Maassluis	202	8	4,0	-28	42	70
Totaal 22 MG	27.524	1.511	5,5	27	30	3

Figuur 3.5: Marokkaans-Nederlandse voortijdig schoolverlaters in de 22 gemeenten

Bron: BRON, DUO, bewerking Risbo, voorlopige cijfers

3.4.1 Marokkaans-Nederlandse nieuwe voortijdig schoolverlaters naar achtergrondkenmerken

In figuur 3.6 splitsen we de vsv-cijfers uit naar geslacht, generatie en leeftijd. Als we kijken naar de Marokkaans-Nederlandse voortijdig schoolverlaters, dan blijkt het aandeel vsv-ers onder jongens veel hoger dan onder meisjes (respectievelijk 7,5 procent en 3,5 procent). Het zijn vooral jongeren vanaf 17 jaar die de school voortijdig verlaten. Van de Marokkaans-Nederlandse 12 t/m 16-jarigen is 1,4 procent vsv-er, in de leeftijdsgroep van 17 t/m 19 jaar is dat 10,9 procent, van de 20 t/m 22-jarigen is 13,5 procent vsv-er. Het aandeel voortijdig schoolverlaters is met name in het mbo relatief hoog, dit zien we ook bij de Marokkaans-Nederlandse jongeren (12,2 procent).

Figuur 3.6 Aandeel nieuwe vsv-ers (12-22 jaar) onder Marokkaanse Nederlanders naar achtergrondkenmerken, in schooljaar 2011/2012 (in procenten van de betreffende deelpopulatie)

Bron: BRON, DUO, bewerking Risbo, voorlopige cijfers

* Bij uitsplitsing naar generatie heeft het totaalcijfer betrekking op de totale allochtone bevolking

3.5 Onderwijs 2003/2004 - 2011/2012

In het voorgaande is ingegaan op een aantal aspecten van de onderwijspositie van Marokkaanse Nederlanders in het schooljaar 2011/2012. We constateren dat zij in een achterstandspositie verkeren. Zij zijn oververtegenwoordigd op de lagere niveaus van het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs. Ook is het aandeel Marokkaans-Nederlandse jongeren dat het onderwijs zonder startkwalificatie verlaat iets groter dan in de totale groep leerlingen. In dit hoofdstuk worden geen verklaringen gegeven voor de achtergestelde positie van Marokkaans-Nederlandse jongeren in het onderwijs. Het is echter duidelijk dat de sociaal economische uitgangspositie van Marokkaanse migranten en hun kinderen veelal minder gunstig is dan die van bijvoorbeeld westerse migranten en autochtonen en dat deze minder gunstige uitgangspositie samenhangt met de achtergestelde positie in het onderwijs. Bovendien is er in de afgelopen jaren wel (grote) vooruitgang geboekt. Analyse van landelijke cijfers van het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) over de periode 2003/2004 t/m 2011/2012 laat bijvoorbeeld zien dat het aandeel Marokkaanse Nederlanders in de (lagere) basisberoepsgerichte leerweg van het vmbo sterk is gedaald en het aandeel Marokkaanse Nederlanders in de havo en het vwo juist is gestegen.⁹ Een soortgelijk beeld zien we in het mbo. Het aandeel Marokkaanse Nederlanders dat de assistent-opleiding, een opleiding op het laagste niveau binnen het mbo, volgt is in de periode 2005/2006 t/m 2011/2012 gedaald en het aandeel dat het hoogste mbo niveau volgt is gestegen.¹⁰

⁹ SCP (2012). *Jaarrapport Integratie 2011*, p. 104.
¹⁰ CBS StatLine

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk gaan we in op de arbeids- en uitkeringsituatie van de Marokkaans-Nederlandse bevolking. In paragraaf 4.2 wordt allereerst kort ingegaan op de gebruikte begrippen en databronnen. Vervolgens wordt in paragraaf 4.3 gerapporteerd over het aandeel niet-werkende werkzoekenden. Het aandeel werkzoekenden onder Marokkaanse Nederlanders is landelijk gezien hoger dan in de totale bevolking. Het reduceren van de oververtegenwoordiging van Marokkaanse Nederlanders op dit terrein is een belangrijke doelstelling van het beleid gericht op Marokkaanse Nederlanders. We bekijken of er ten opzichte van de totale bevolking van de gemeente een oververtegenwoordiging is van Marokkaans-Nederlandse werkzoekenden en of zich hierin ten opzichte van 2009 veranderingen hebben voorgedaan. In paragraaf 4.4 doen we een soortgelijke analyse voor het aandeel uitkeringsontvangers onder Marokkaanse Nederlanders.

4.2 Gebruikte begrippen en databronnen**Niet-werkende werkzoekenden en uitkeringsontvangers**

In deze paragraaf gaan we kort in op de gebruikte begrippen. In paragraaf 4.3 rapporteren we over niet-werkende werkzoekenden (NWW) in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar. Een niet-werkende werkzoekende is gedefinieerd als een persoon die bij een vestiging van het UWV WERKbedrijf is ingeschreven als een werkzoekende zonder werk of als werkzoekende die minder dan twaalf uur per week werkt met een inschrijfdatum en geen uitschrijfdatum. In paragraaf 4.4 gaan we in op personen die een uitkering ontvangen in het kader van de Wet werk en bijstand (WWB), de Wet investeren in jongeren (WIJ) en/of de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers, respectievelijk arbeidsongeschikte zelfstandigen (IOAW en IOAZ).¹¹

Veelal wordt gerapporteerd over het percentage niet-werkende werkzoekenden en uitkeringsontvangers. Deze percentages zijn berekend door het aantal

¹¹ Per 1 januari 2012 is de WIJ afgeschaft. Jongeren kunnen vanaf die datum een WWB uitkering aanvragen. In een paar gemeenten zijn ook enkele personen die een uitkering ontvangen in het kader van de Wet inkomensvoorziening kunstenaars (WIK) in het bestand opgenomen. Deze blijven in de navolgende analyses buiten beschouwing.

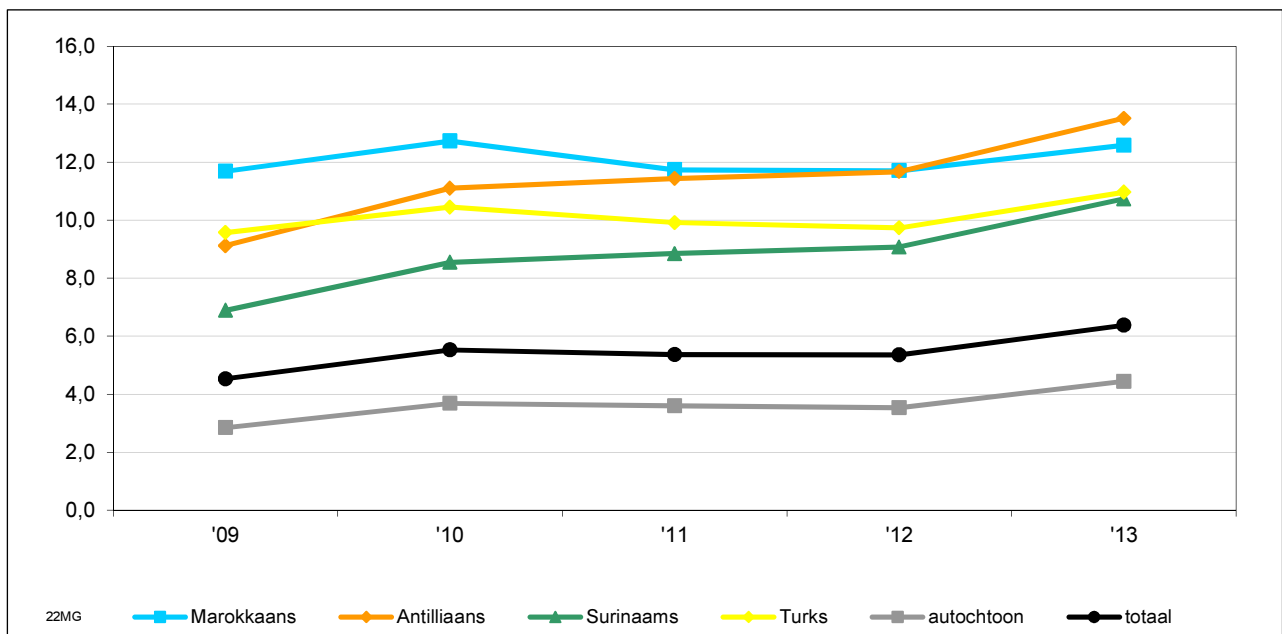
NWW-ers (respectievelijk het aantal uitkeringsontvangers) te delen door het aantal personen in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar (de potentiële beroepsbevolking) en te vermenigvuldigen met 100%.

Data

De in dit hoofdstuk gepresenteerde gegevens over niet-werkende werkzoekenden zijn gebaseerd op registraties afkomstig van het UWV WERKbedrijf. Het UWV WERKbedrijf levert aan veel gemeenten jaarlijks een databestand met niet-werkende werkzoekenden per 31 december. Dit databestand is, met toestemming van UWV WERKbedrijf, door de gemeenten aan Risbo geleverd. Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van het bestand met werkzoekenden die per 31-12-2012 bij het UWV WERKbedrijf stonden ingeschreven. De cijfers over uitkeringen zijn afkomstig van de gemeentelijke of regionale uitkeringsinstanties. De uitkeringscijfers hebben zowel betrekking op de aanvragers als de partners. De cijfers hebben 1-1-2013 als peildatum.

4.3 Werkzoekenden

In figuur 4.1 is het aandeel werkzoekenden in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar van 2009 tot en met 2013 opgenomen.

Figuur 4.1: Werkzoekenden (15-64 jaar) naar etnische herkomst, per 1 januari 2009 tot en met 2013 (in procenten van de betreffende bevolkingsgroep)

Bron: UWV WERKbedrijf, bewerking Risbo

Per 1 januari 2013 wonen in de 21 gemeenten 2.205.976 personen van 15 t/m 64 jaar.¹² Daarvan staan er 140.669 (6,4 procent) als niet-werkende werkzoekende bij het UWV WERKbedrijf ingeschreven (zie ook tabel 4.1). Het aandeel niet-werkende werkzoekenden is toegenomen ten opzichte van 2009. Toen stond 4,5 procent van de 15-64-jarigen als niet-werkende werkzoekende ingeschreven. Van de 104.238 Marokkaanse Nederlanders van 15 t/m 64 jaar zijn er 13.114 (12,6 procent) als niet-werkende werkzoekende geregistreerd. Dit percentage is iets hoger dan het percentage van 11,7 in 2009.

Oververtegenwoordiging

Het aandeel niet-werkende werkzoekenden onder Marokkaanse Nederlanders is hoger dan in de totale bevolking van de 21 gemeenten. Een doelstelling van het beleid is het terugdringen van de oververtegenwoordiging van Marokkaans-Nederlandse niet-werkende werkzoekenden. De oververtegenwoordiging geeft aan in hoeverre het percentage werkzoekenden onder Marokkaanse Nederlanders afwijkt van dat onder de hele bevolking in de gemeente. De oververtegenwoordiging wordt berekend door het verschil tussen het aandeel werkzoekenden in de totale groep en de groep Marokkaanse Nederlanders te delen door het aandeel in de totale groep.

In tabel 4.1 is per herkomstgroep het aantal en aandeel werkzoekenden onder 15 t/m 64-jarigen en het percentage oververtegenwoordiging weergegeven sinds 2009. Van alle 15 t/m 64-jarigen is 6,4 procent werkzoekend.

Van de 15 t/m 64-jarige Marokkaanse Nederlanders is 12,6 procent werkzoekend. De oververtegenwoordiging van de Marokkaans-Nederlandse werkzoekenden is 97 procent. Dat is 61 procentpunten lager dan de 158 procent in 2009. Ten opzichte van 2009 is het aantal Marokkaans-Nederlandse werkzoekenden met 1.950 personen toegenomen. Onder de totale groep werkzoekenden gaat het om een toename van 43.020 personen.

Tabel 4.1: Werkzoekenden (15-64 jaar) naar etnische herkomst, per 1 januari 2009 tot en met 1 januari 2013

	Marokkaans					verschil 09-13	totaal					verschil 09-13
	'09	'10	'11	'12	'13		'09	'10	'11	'12	'13	
bevolking van 15 t/m 64 jaar	95.534	97.834	100.080	102.408	104.238		2.154.110	2.173.448	2.198.729	2.204.506	2.205.976	
werkzoekenden	11.164	12.454	11.747	11.985	13.114	1.950	97.649	120.117	117.930	118.069	140.669	43.020
% werkzoekenden	11,7	12,7	11,7	11,7	12,6	0,9	4,5	5,5	5,4	5,4	6,4	1,9
oververtegenwoordiging(%)	158	130	119	119	97	-61	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt

Bron: UWV WERKbedrijf, bewerking Risbo

¹² De gemeente Amsterdam acht de NWW-gegevens onvoldoende betrouwbaar voor dit jaar. Om vertekening te voorkomen zijn ook voor de eerdere jaren de gegevens van Amsterdam niet opgenomen. We spreken in deze paragraaf dan ook over 21 in plaats van 22 gemeenten.

Oververtegenwoordiging in de 21 gemeenten

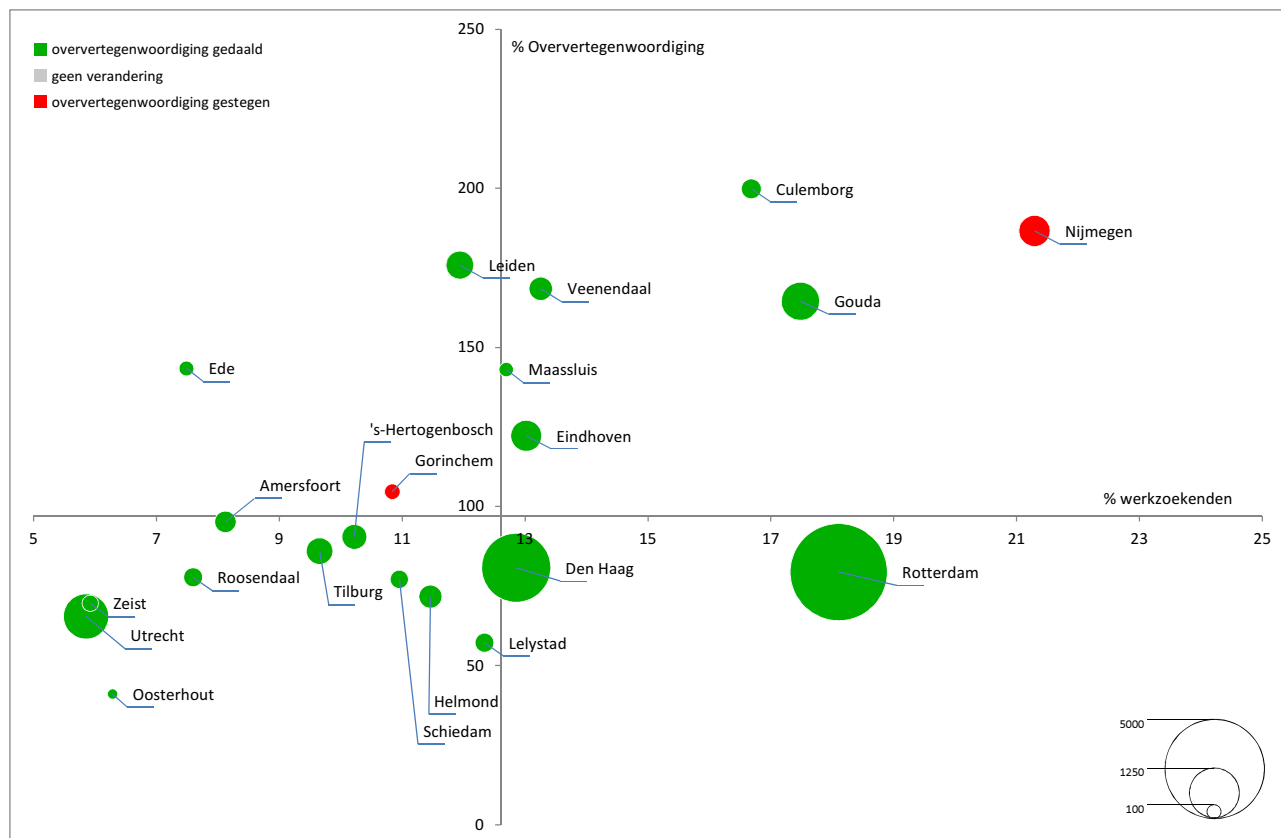
Figuur 4.2 geeft een overzicht van de situatie van de Marokkaans-Nederlandse 15-64-jarige werkzoekenden in de 21 gemeenten per 1 januari 2013. Hierbij kijken we naar vier kernaspecten, het percentage Marokkaans-Nederlandse werkzoekenden, de oververtegenwoordiging van Marokkaans-Nederlandse werkzoekenden ten opzichte van de totale bevolking van de gemeente en de toe- of afname van deze oververtegenwoordiging in vergelijking met de oververtegenwoordiging per 1 januari 2009. Ook de omvang van het aantal werkzoekenden is in de figuur terug te zien. De exacte waarden voor deze aspecten zijn vermeld onder de figuur (zie ook de tabellen b4.5 en b4.5a in de bijlage).

De horizontale positie van elke cirkel geeft het percentage Marokkaans-Nederlandse werkzoekenden per 1 januari 2013 weer. Gemiddeld is 12,6 procent van de Marokkaanse Nederlanders in de 21 gemeenten werkzoekend. In Utrecht en Zeist is het aandeel Marokkaans-Nederlandse werkzoekenden met 5,9 procent het laagst. In Nijmegen is het aandeel Marokkaans-Nederlandse werkzoekenden het hoogst (21,3 procent).

De verticale positie van elke cirkel geeft het percentage oververtegenwoordiging weer. De oververtegenwoordiging in de 21 gemeenten is gemiddeld 97 procent. Tussen de gemeenten bestaan er grote verschillen. In Oosterhout is de oververtegenwoordiging het laagst (41 procent). De oververtegenwoordiging is het hoogst in Culemborg (200 procent).

Een belangrijke doelstelling van het beleid is om de oververtegenwoordiging terug te dringen. De kleur van de cirkel geeft de verandering in de oververtegenwoordiging aan in vergelijking met de oververtegenwoordiging per 1 januari 2009. In 19 van de 21 gemeenten is de oververtegenwoordiging afgenomen. De afname is het grootst in Ede (-235 procentpunten). Ook in Utrecht, Leiden, Amersfoort, Zeist, Culemborg, Oosterhout en Maassluis is de oververtegenwoordiging met meer dan 100 procentpunten afgenomen. In 2 gemeenten is de oververtegenwoordiging licht toegenomen.

De gemeenten verschillen sterk in omvang en ook het aantal Marokkaans-Nederlandse werkzoekenden loopt sterk uiteen. De grootte van de cirkel geeft het absolute aantal Marokkaans-Nederlandse werkzoekenden per 1-1-2013 weer. De grootste cirkel is die van Rotterdam, daar zijn er 4.798 Marokkaans-Nederlandse werkzoekenden. De kleinste cirkel is die van Oosterhout (55 Marokkaans-Nederlandse werkzoekenden).

	Marokkaans-Nederlandse werkzoekenden van 15 t/m 64 jaar					
	populatie	werkzoekenden		oververtegenwoordiging		
	2013 N	2013 N	2013 %	2009 %	2013 %	verschil 2009 – 2013 %
Amsterdam	-	-	-	-	-	-
Rotterdam	26.501	4.798	18,1	122	79	-43
Utrecht	17.801	1.042	5,9	179	65	-114
Den Haag	18.847	2.423	12,9	119	81	-38
Gouda	4.250	743	17,5	235	165	-70
Eindhoven	3.733	486	13,0	146	122	-24
Tilburg	3.718	359	9,7	147	86	-61
Leiden	3.317	396	11,9	286	176	-110
's-Hertogenbosch	3.072	314	10,2	167	90	-77
Amersfoort	2.918	237	8,1	208	95	-113
Roosendaal	2.396	182	7,6	145	78	-67
Helmond	2.339	268	11,5	151	72	-79
Nijmegen	2.339	498	21,3	170	187	17
Zeist	2.296	136	5,9	201	70	-131
Veenendaal**	2.105	279	13,3	204	168	-36
Ede	1.509	113	7,5	378	143	-235
Lelystad	1.475	182	12,3	100	57	-43
Schiedam	1.543	169	11,0	117	77	-40
Culemborg	1.217	203	16,7	346	200	-146
Gorinchem	1.144	124	10,8	104	105	1
Oosterhout	875	55	6,3	142	41	-101
Maassluis	843	107	12,7	244	143	-101
Totaal 21 MG	104.238	13.114	12,6	158	97	-61

**Voor Veenendaal waren in 2009 geen gegevens beschikbaar, het verschil in oververtegenwoordiging is hier berekend ten opzichte van 2010.

Figuur 4.2: Marokkaans-Nederlandse werkzoekenden (15 t/m 64 jaar) in de 21 gemeenten

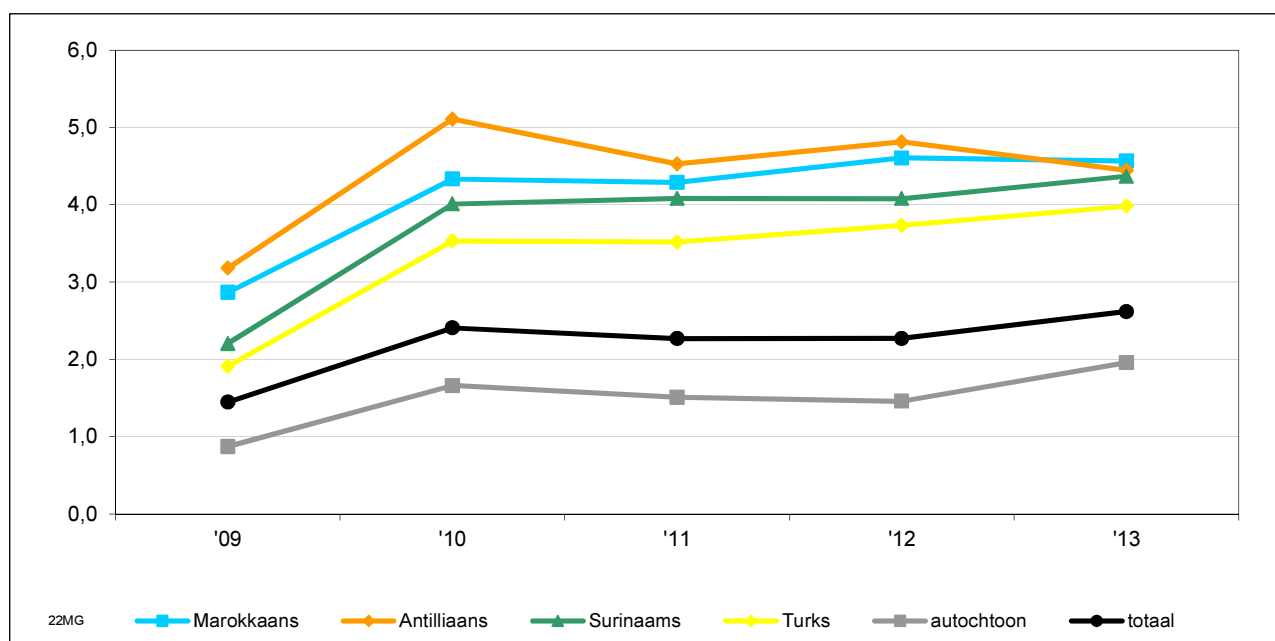
Bron: UWV WERKbedrijf, bewerking Risbo, voorlopige cijfers

Jongeren

In deze paragraaf kijken we naar het aandeel werkzoekenden onder Marokkaans-Nederlandse jongeren in vergelijking met het aandeel werkzoekenden onder alle jongeren in de 21 gemeenten. Als we figuur 4.1 vergelijken met figuur 4.3 zien we dat het aandeel werkzoekenden onder jongeren van 15 t/m 24 jaar lager is dan onder ouderen.

Er wonen 432.908 jongeren van 15 t/m 24 jaar in de 21 gemeenten (zie ook tabel 4.2). Daarvan staan er 11.340 (2,6 procent) als werkzoekende geregistreerd. Het aandeel werkzoekende jongeren is toegenomen ten opzichte van 2009. Toen was 1,4 procent als werkzoekende ingeschreven. Na een stijging in het eerste jaar, was het percentage werkzoekenden twee jaar redelijk stabiel. Het afgelopen jaar is het percentage jonge werkzoekenden weer gestegen.

Van de 27.552 Marokkaanse Nederlanders van 15 t/m 24 jaar zijn er 1.258 (4,6 procent) werkzoekend. In 2009 was dit met 2,9 procent, duidelijk lager.

Figuur 4.3: Werkzoekenden (15-24 jaar) naar etnische herkomst, per 1 januari 2009 tot en met 2013 (in procenten van de betreffende bevolkingsgroep)

Bron: UWV WERKbedrijf, bewerking Risbo

Oververtegenwoordiging

In tabel 4.2 is per herkomstgroep het aantal en aandeel werkzoekenden onder 15 t/m 24-jarigen en het oververtegenwoordigingspercentage weergegeven voor de afgelopen vijf jaar. Van alle 15 t/m 24-jarigen is 2,6 procent werkzoekend.

Van de 15 t/m 24-jarige Marokkaanse Nederlanders is 4,6 procent werkzoekend. De oververtegenwoordiging van de Marokkaans-Nederlandse werkzoekenden is 74 procent. Dat is 24 procentpunten lager dan de oververtegenwoordiging van 98 procent in 2009. Onder Marokkaans-Nederlandse werkzoekenden gaat het om een toename van 502 personen. Onder de totale groep werkzoekenden gaat het om een toename van 5.265 personen.

Tabel 4.2: Werkzoekenden (15-24 jaar) naar etnische herkomst, per 1 januari 2009 tot en met 2013

	Marokkaans						totaal					
	'09	'10	'11	'12	'13	verschil 09-13	'09	'10	'11	'12	'13	verschil 09-13
bevolking van 15 t/m 24 jaar	26.379	26.747	27.007	27.365	27.552		419.255	424.823	428.790	431.304	432.908	
werkzoekenden	756	1.159	1.158	1.260	1.258	502	6.075	10.227	9.727	9.792	11.340	5.265
% werkzoekenden	2,9	4,3	4,3	4,6	4,6	1,7	1,4	2,4	2,3	2,3	2,6	1,2
oververtegenwoordiging	98	80	89	103	74	-24	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt

Bron: UWV WERKbedrijf, bewerking Risbo

Oververtegenwoordiging in de 21 gemeenten

Figuur 4.4 geeft een overzicht van de situatie van de Marokkaans-Nederlandse werkzoekende jongeren in de 21 gemeenten per 1 januari 2013. Hierbij kijken we naar vier kernaspecten, het percentage werkzoekenden, de oververtegenwoordiging van Marokkaans-Nederlandse werkzoekende jongeren ten opzichte van alle werkzoekende jongeren in de gemeente en de toe- of afname van deze oververtegenwoordiging in vergelijking met de oververtegenwoordiging per 1 januari 2009. Ook de omvang van het aantal werkzoekenden is in de figuur terug te zien. De exacte waarden voor deze aspecten zijn vermeld onder de figuur (zie ook de tabellen b4.5 en b4.5a in de bijlage).

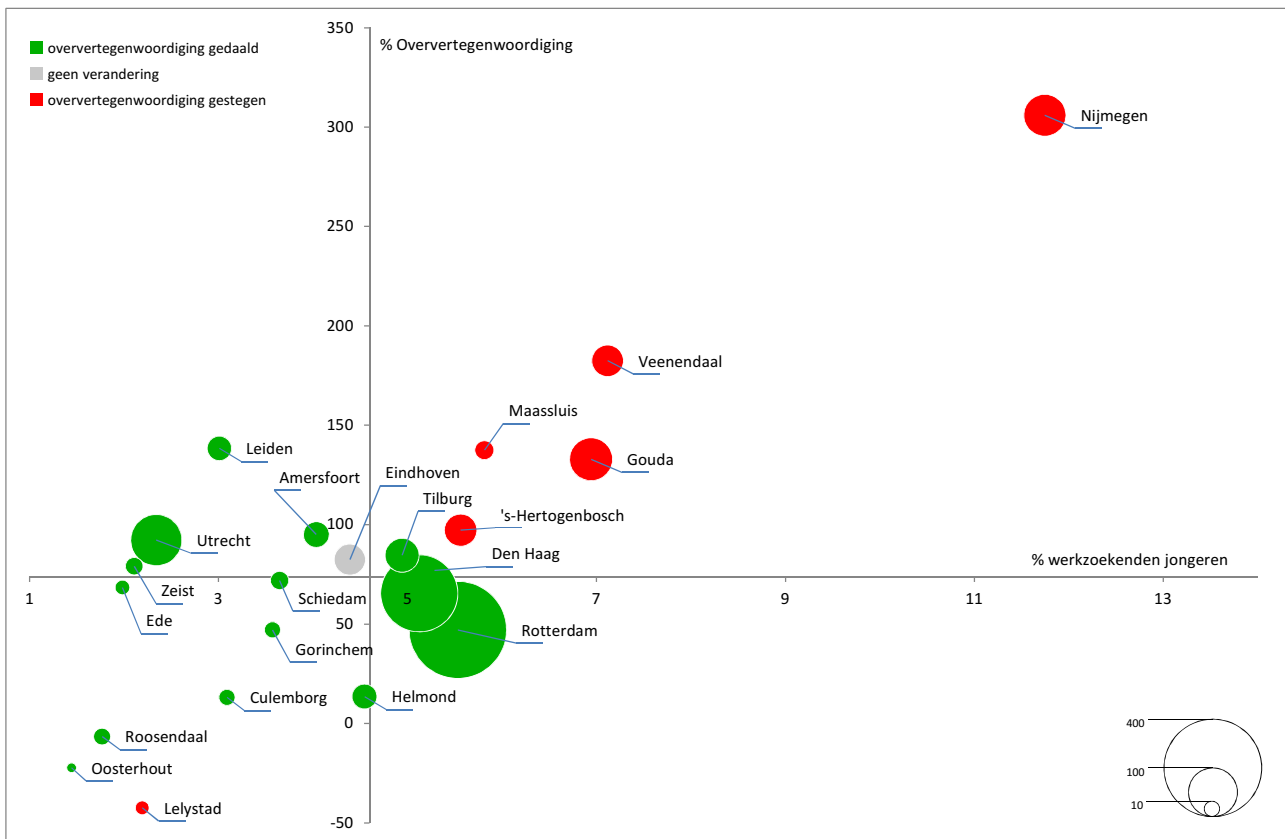
De horizontale positie van elke cirkel geeft het percentage Marokkaans-Nederlandse werkzoekende jongeren per 1 januari 2013 weer. Gemiddeld is 4,6 procent van de Marokkaans-Nederlandse jongeren werkzoekend. Oosterhout heeft het laagste percentage Marokkaans-Nederlandse werkzoekende jongeren (1,4 procent), gevolgd door Roosendaal (1,8 procent). In 13 van de 21 gemeenten is het percentage Marokkaans-Nederlandse werkzoekende jongeren lager dan het gemiddelde. In Nijmegen is het aandeel Marokkaans-Nederlandse werkzoekende jongeren het hoogst (11,7 procent).

De verticale positie van elke cirkel geeft het percentage oververtegenwoordiging weer. De oververtegenwoordiging in de 21 gemeenten is gemiddeld 74 procent. Tussen de gemeenten bestaan grote verschillen. In Lelystad en Roosendaal is het aandeel Marokkaans-Nederlandse werkzoekende jongeren lager dan het gemiddelde in de gemeente. In Lelystad en Roosendaal is de oververtegenwoordiging dus negatief (-41 procent respectievelijk -7 procent). In Nijmegen is de oververtegenwoordiging het hoogst (306 procent).

Een belangrijke doelstelling van het beleid is om de oververtegenwoordiging terug te dringen. De kleur van de cirkel geeft de verandering in de oververtegenwoordiging aan in vergelijking met de oververtegenwoordiging per 1-1-2009. In 14 van de 21 gemeenten is de oververtegenwoordiging afgenomen. De afname is het grootst in Ede (141 procentpunten). Ook in Leiden is de oververtegenwoordiging met meer dan 100 procentpunten afgenomen. In 6 gemeenten is de oververtegenwoordiging toegenomen, in Eindhoven is de oververtegenwoordiging gelijk gebleven.

De gemeenten verschillen sterk in omvang en ook het aantal Marokkaans-Nederlandse werkzoekenden loopt sterk uiteen. De grootte van de cirkel geeft het absolute aantal Marokkaans-Nederlandse werkzoekende jongeren per 1-1-2013 weer. Rotterdam telt 397 Marokkaans-Nederlandse werkzoekende jongeren. In Oosterhout zijn er slechts 4 werkzoekende Marokkaans-Nederlandse jongeren.

Arbeid en Uitkering

	Marokkaans-Nederlandse werkzoekenden van 15 t/m 24 jaar					
	populatie	werkzoekenden		oververtegenwoordiging		
	2013 N	2013 N	2013 %	2009 %	2013 %	verschil 2009 – 2013 %
Amsterdam	-	-	-	-	-	-
Rotterdam	7.175	397	5,5	54	47	-7
Utrecht	4.699	110	2,3	177	92	-85
Den Haag	4.858	249	5,1	97	65	-32
Gouda	1.109	77	6,9	119	133	14
Eindhoven	934	41	4,4	82	82	0
Tilburg	971	48	4,9	126	85	-41
Leiden	831	25	3,0	263	138	-125
's-Hertogenbosch	791	44	5,6	85	97	12
Amersfoort	694	28	4,0	113	95	-18
Roosendaal	679	12	1,8	62	-7	-69
Helmond	572	26	4,5	95	13	-82
Nijmegen	630	74	11,7	241	306	65
Zeist	617	13	2,1	112	79	-33
Veenendaal**	590	42	7,1	131	182	51
Ede	454	9	2,0	209	68	-141
Lelystad	365	8	2,2	-57	-42	15
Schiedam	384	14	3,6	159	72	-87
Culemborg	356	11	3,1	27	13	-14
Gorinchem	308	11	3,6	63	47	-16
Oosterhout	277	4	1,4	49	-22	-71
Maassluis	258	15	5,8	95	138	43
Totaal 21 MG	27.552	1.258	4,6	98	74	-24

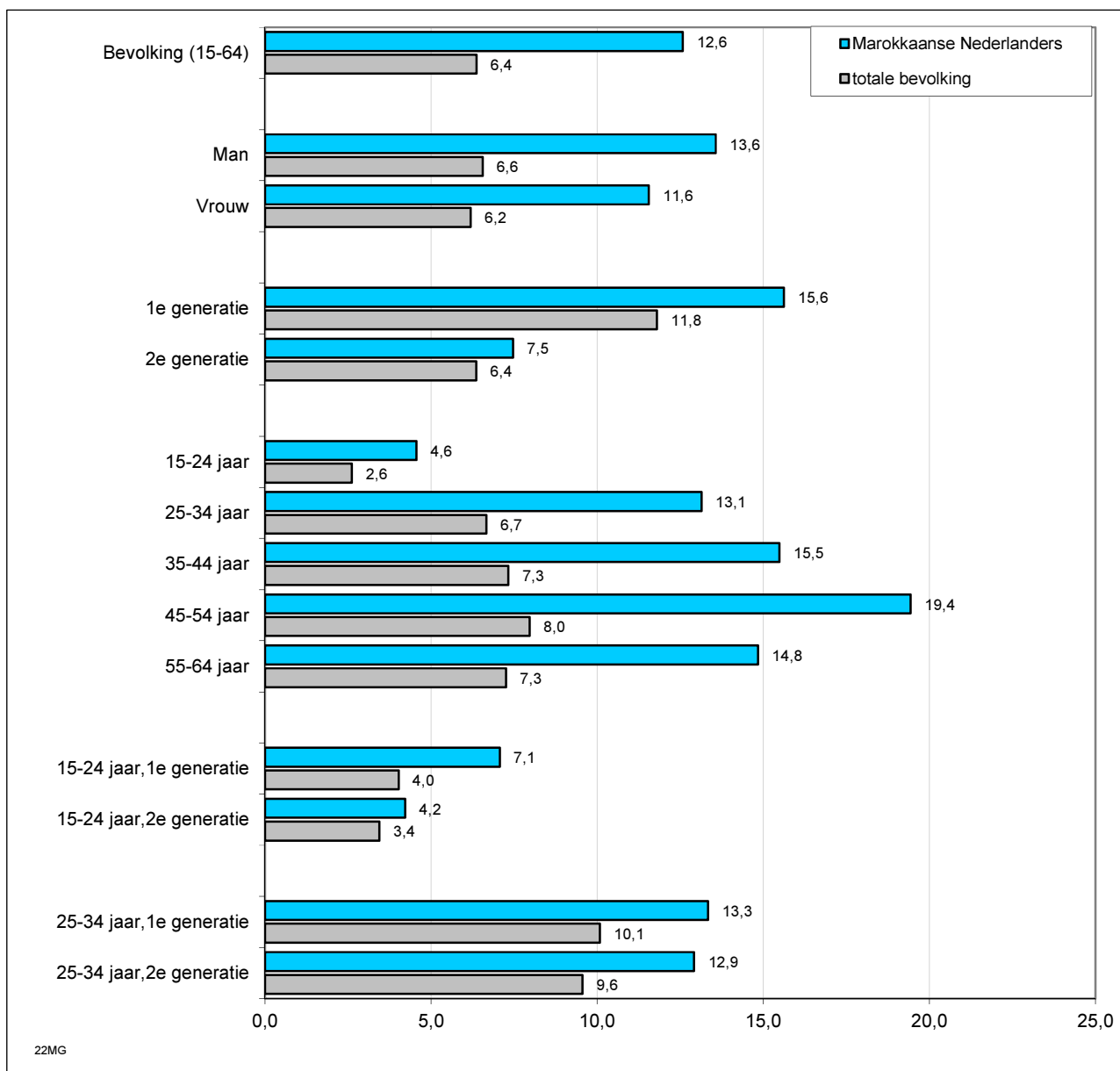
Voor Veenendaal waren in 2009 geen gegevens beschikbaar, het verschil in oververtegenwoordiging is hier berekend ten opzichte van 2010.

Figuur 4.4: Marokkaans-Nederlandse werkzoekenden (15 t/m 24 jaar) in de 21 gemeenten

Bron: UWV WERKbedrijf, bewerking Risbo, voorlopige cijfers

4.3.1 Marokkaans-Nederlandse werkzoekenden naar achtergrondkenmerken

In figuur 4.5 wordt het aandeel werkzoekenden uitgesplitst naar geslacht, leeftijd en generatie. We zien dat het percentage werkzoekenden onder Marokkaans-Nederlandse mannen hoger ligt dan onder Marokkaans-Nederlandse vrouwen (respectievelijk 13,6 procent en 11,6 procent). Bij de Marokkaanse Nederlanders is het percentage werkzoekenden, onder de eerste generatie veel hoger dan onder de tweede generatie. Dit kan deels het gevolg zijn van het verschil in de leeftijdsopbouw tussen de eerste en tweede generatie. De tweede generatie Marokkaanse Nederlanders is gemiddeld genomen veel jonger en het aandeel werkzoekenden onder jongeren is veel kleiner dan onder ouderen. We corrigeren hiervoor door generaties te vergelijken binnen de leeftijdsgroepen van 15-24 jaar en 25-34 jaar. Onder de 15-24-jarigen is het aandeel werkzoekenden in de eerste generatie eveneens iets hoger dan bij de tweede generatie Marokkaanse Nederlanders (7,1 procent tegenover 4,2 procent bij de 15-24-jarigen). Onder de 25-34-jarigen is er nauwelijks verschil tussen de generaties. Naarmate de leeftijd stijgt, stijgt het aandeel werkzoekenden. In de leeftijdsgroep van 45- 54 jaar is het aandeel werkzoekenden het hoogst (8,0 procent). Ook onder de Marokkaans-Nederlandse bevolking vinden we het hoogste aandeel werkzoekenden onder de 45-54-jarigen (19,4 procent).

Figuur 4.5 : Aandeel Marokkaans-Nederlandse werkzoekenden (15-64 jaar) naar achtergrondkenmerken, per 1 januari 2013 (in procenten van de betreffende deelpopulatie)

Bron: UWV WERKbedrijf, bewerking Risbo

* Bij uitsplitsing naar generatie heeft het totaalcijfer betrekking op de totale allochtone bevolking

Kenmerken van werkzoekenden

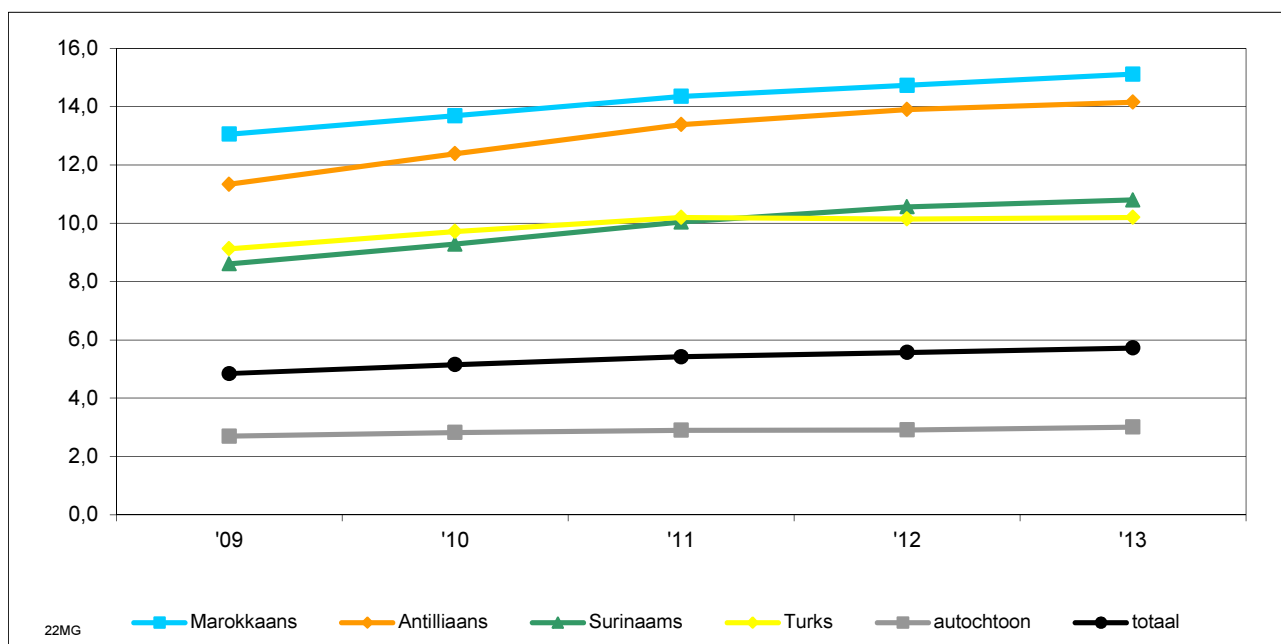
In tabel b4.3 in de bijlage wordt stilgestaan bij enkele andere kenmerken van de werkzoekenden, namelijk: duur, opleidingsniveau en beroepsniveau. We zien hier dat van de Marokkaans-Nederlandse werkzoekenden 33,1 procent korter dan 6 maanden werkzoekend is. Dit is lager dan het gemiddelde van de totale groep werkzoekenden in de 21 gemeenten (40,9 procent). Van de Marokkaans-Nederlandse werkzoekenden heeft 52,3 procent geen of lager onderwijs genoten. Hiermee zijn ze lager opgeleid dan de gemiddelde werkzoekende in de 21 gemeenten, daarvan heeft 31,9 procent een opleiding op het laagste

niveau. Daarnaast zoeken Marokkaanse Nederlanders vaker werk op een elementair niveau dan de gemiddelde werkzoekende (42,3 procent tegenover 26,0 procent gemiddeld).

4.4 Uitkeringen

In deze paragraaf staan personen die afhankelijk zijn van een uitkering centraal. Van de 2.787.068 inwoners in de 22 gemeenten in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar zijn er 159.524 (5,7 procent) afhankelijk van een uitkering in het kader van de WWB of de IOA (zie figuur 4.6 en tabel 4.3). In 2009 was 4,8 procent van de 15 t/m 64-jarigen afhankelijk van een uitkering.¹³ Het aandeel personen dat afhankelijk is van een uitkering is iets hoger dan in 2009.

Van de 152.076 Marokkaanse Nederlanders krijgen er 22.971 (15,1 procent) een uitkering. De uitkeringsafhankelijkheid van Marokkaanse Nederlanders is iets gestegen ten opzichte van 2009, toen 13,1 procent afhankelijk was van een uitkering.

Figuur 4.6: Personen (15-64 jaar) met een WWB, IOA (of WIJ) uitkering naar etnische herkomst, per 1 januari 2009 tot en met 2013 (in procenten van de betreffende bevolkingsgroep)

Bron: gemeentelijke of regionale uitkeringsinstantie, bewerking Risbo

¹³ De uitkeringscijfers zijn voor de periode 2009-2013 voor diverse gemeenten gecorrigeerd. Eerder gepresenteerde cijfers bleken niet altijd en niet voor alle gemeenten op een uniforme wijze te zijn geselecteerd

Oververtegenwoordiging

Het aandeel Marokkaanse Nederlanders dat afhankelijk is van een uitkering is groter dan het aandeel uitkeringsafhankelijken in de totale bevolking van de 22 gemeenten. Een doelstelling van het beleid is om deze oververtegenwoordiging te verminderen.

De oververtegenwoordiging geeft aan in hoeverre het percentage Marokkaanse Nederlanders met een uitkering afwijkt van dat onder de hele bevolking in de gemeente. De oververtegenwoordiging wordt berekend door het verschil tussen het aandeel uitkeringsontvangers in de totale groep en de groep Marokkaanse Nederlanders te delen door het aandeel in de totale groep.¹⁴ In tabel 4.3 is per herkomstgroep het aantal en aandeel uitkeringsontvangers onder 15 t/m 64-jarigen en de oververtegenwoordiging weergegeven. Van alle 15 t/m 64-jarigen ontvangt 5,7 procent een uitkering. In 2013 ontvangt 15,1 procent van de 15 t/m 64-jarige Marokkaanse Nederlanders een uitkering. De oververtegenwoordiging komt in 2013 uit op 164 procent. Dat is 5 procentpunten lager dan de oververtegenwoordiging van 169 procent in 2009. Onder Marokkaans-Nederlandse uitkeringsontvangers gaat het om een toename van 4.672 personen. Onder de totale groep uitkeringsontvangers gaat het om een toename van 28.316 personen.

Tabel 4.3: Personen (15-64 jaar) met een WWB, IOA (of WIJ) uitkering naar etnische herkomst, per 1 januari 2009 t/m 2013

22Mgem	Marokkaans						totaal					
	'09	'10	'11	'12	'13	verschil 09-13	'09	'10	'11	'12	'13	verschil 09-13
bevolking van 15 t/m 64 jaar	140.150	143.323	146.463	149.403	152.076		2.707.785	2.735.302	2.770.252	2.780.731	2.787.068	
uitkeringen (N)	18.299	19.610	21.011	21.996	22.971	4.672	131.208	141.033	150.271	154.892	159.524	28.316
uitkeringen (%)	13,1	13,7	14,3	14,7	15,1	2,0	4,8	5,2	5,4	5,6	5,7	0,9
oververtegenwoordiging (%)	169	165	164	164	164	-5	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt

¹⁴ Een rekenvoorbeeld: als van alle 15-64 jarigen in de gemeente 6% afhankelijk is van een uitkering en van de 15-64 jarigen in de herkomstgroep 12% dan is de oververtegenwoordiging: $((12-6)/6)*100=100\%$. Het percentage oververtegenwoordiging is berekend op basis van de niet-afgeronde percentages.

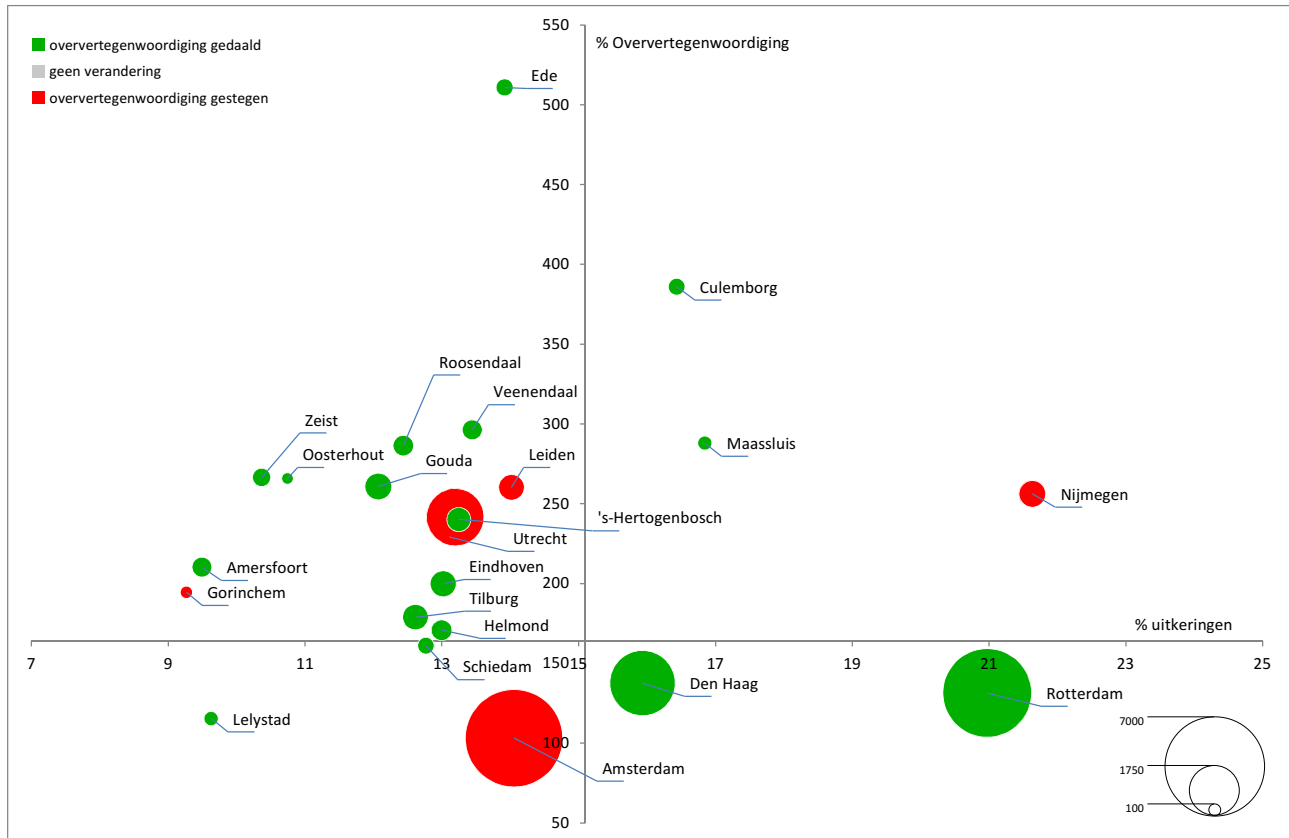
Oververtegenwoordiging in de 22 gemeenten

Figuur 4.7 geeft een overzicht van de 15-64-jarige Marokkaans-Nederlandse uitkeringsontvangers in de 22 gemeenten per 1-1-2013. Hierbij kijken we naar vier kernaspecten, het percentage uitkeringsontvangers, de oververtegenwoordiging van Marokkaans-Nederlandse uitkeringsontvangers ten opzichte van de totale bevolking van de gemeente en de toe- of afname van deze oververtegenwoordiging in vergelijking met de oververtegenwoordiging per 1-1-2009. Ook een indicatie van het aantal uitkeringsontvangers is in de figuur terug te zien. De exacte waarden voor deze aspecten zijn vermeld onder de figuur (zie ook de tabellen b4.6 en b4.6a in de bijlage).

De horizontale positie van elke cirkel geeft het percentage Marokkaans-Nederlandse uitkeringsontvangers per 1-1-2013 weer. Gemiddeld is 15,1 procent van de Marokkaanse Nederlanders in de 22 gemeenten afhankelijk van een uitkering. In Gorinchem is het percentage Marokkaans-Nederlandse uitkeringsontvangers met 9,3 procent het laagst. Ook in Amersfoort en Lelystad is het aandeel Marokkaans-Nederlandse uitkeringsontvangers kleiner dan 10 procent (9,5 respectievelijk 9,6 procent). In Nijmegen en Rotterdam is het aandeel Marokkaans-Nederlandse uitkeringsontvangers het hoogst (21,6 respectievelijk 21,0 procent).

De verticale positie van elke cirkel geeft het percentage oververtegenwoordiging weer. De oververtegenwoordiging in de 22 gemeenten is gemiddeld 164 procent. Tussen de gemeenten bestaan er grote verschillen. In Amsterdam is de oververtegenwoordiging het laagst (103 procent). De oververtegenwoordiging is het hoogst in Ede (511 procent).

Een belangrijke doelstelling van het beleid is om de oververtegenwoordiging terug te dringen. De kleur van de cirkel geeft de verandering in de oververtegenwoordiging aan in vergelijking met 2009. In 17 van de 22 gemeenten is de oververtegenwoordiging afgenomen. De afname is het grootst in Oosterhout (-160 procentpunten) en Culemborg (-112 procentpunten). Ook in Lelystad is de oververtegenwoordiging relatief veel gedaald (-84 procentpunten). In 5 gemeenten is de oververtegenwoordiging toegenomen. De gemeenten verschillen sterk in omvang en ook het aantal Marokkaans-Nederlandse uitkeringsontvangers loopt sterk uiteen. De grootte van de cirkel geeft het absolute aantal Marokkaans-Nederlandse uitkeringsontvangers per 1-2013 weer. De grootste cirkel is die van Amsterdam (6.724 uitkeringsontvangers). De kleinste cirkel is die van Oosterhout (94 Marokkaans-Nederlandse uitkeringsontvangers van 15 t/m 64 jaar).

	Marokkaans-Nederlandse uitkeringsontvangers van 15 t/m 64 jaar					
	populatie	uitkeringsontvangers		oververtegenwoordiging		
	2013 N	2013 N	2013 %	2009 %	2013 %	verschil 2009 – 2013 %
Amsterdam	47.838	6.724	14,1	97	103	6
Rotterdam	26.501	5.558	21,0	138	131	-7
Utrecht	17.801	2.349	13,2	229	242	13
Den Haag	18.847	3.003	15,9	148	138	-10
Gouda	4.250	513	12,1	299	261	-38
Eindhoven	3.733	486	13,0	203	200	-3
Tilburg	3.718	469	12,6	202	179	-23
Leiden	3.317	465	14,0	256	260	4
's-Hertogenbosch	3.072	407	13,2	249	240	-9
Amersfoort	2.918	277	9,5	226	210	-16
Roosendaal	2.396	298	12,4	296	286	-10
Helmond	2.339	304	13,0	172	171	-1
Nijmegen	2.339	506	21,6	199	256	57
Zeist	2.296	238	10,4	296	267	-29
Veenendaal	2.105	283	13,4	328	296	-32
Ede	1.509	210	13,9	569	511	-58
Lelystad	1.475	142	9,6	199	115	-84
Schiedam	1.543	197	12,8	171	161	-10
Culemborg	1.217	200	16,4	498	386	-112
Gorinchem	1.144	106	9,3	162	195	33
Oosterhout	875	94	10,7	426	266	-160
Maassluis	843	142	16,8	322	288	-34
Totaal 22 MG	152.076	22.971	15,1	169	164	-5

Figuur 4.7: Marokkaans-Nederlandse uitkeringsontvangers (15 t/m 64 jaar) in de 22 gemeenten

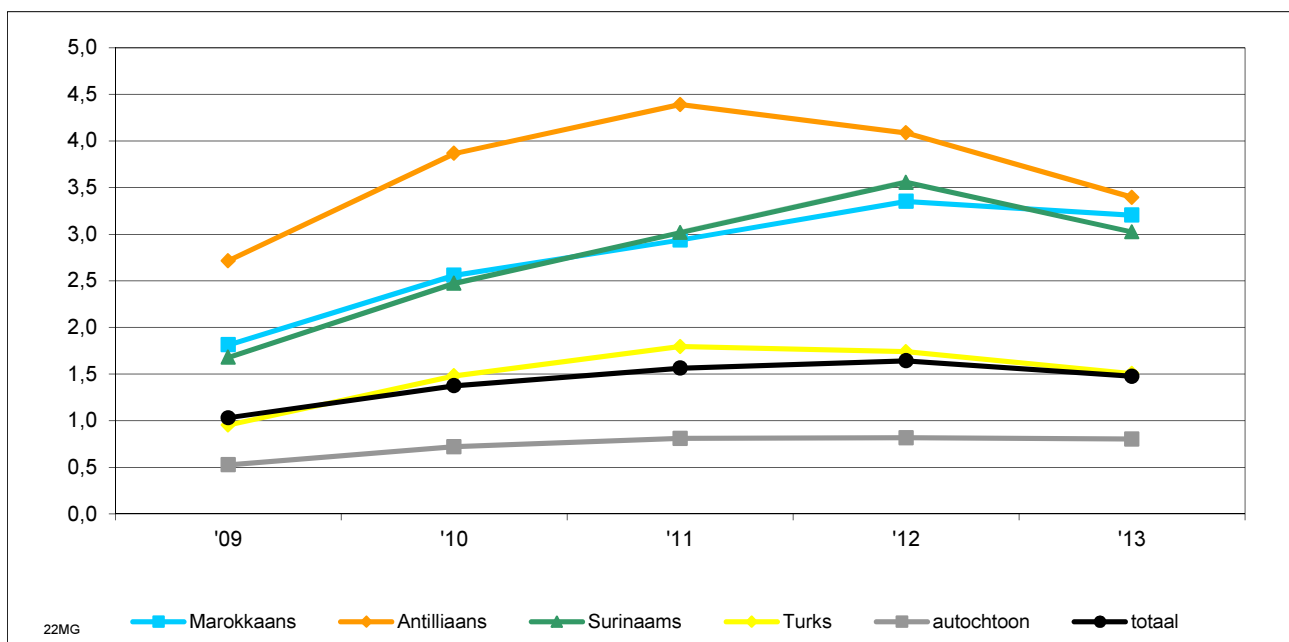
Bron: gemeentelijke of regionale uitkeringsinstantie bewerking Risbo

Jongeren

In deze paragraaf kijken we naar de mate van uitkeringsafhankelijkheid van Marokkaans-Nederlandse jongeren in vergelijking met de uitkeringsafhankelijkheid van alle jongeren in de 22 gemeenten.

Als we figuur 4.6 vergelijken met figuur 4.8, blijkt dat de uitkeringsafhankelijkheid van 15-24 jarige jongeren veel kleiner is die dan van 15-64 jarigen.

Er wonen in de 22 gemeenten 536.386 jongeren. Daarvan ontvangen er 7.916 (1,5 procent) een uitkering. Dat is een toename in vergelijking met 2009, toen 1,0 procent van de jongeren een uitkering ontving. Van de 39.796 Marokkaans-Nederlandse jongeren krijgen er 1.275 (3,2 procent) een uitkering. We zien dat het percentage Marokkaans-Nederlandse jongeren met een uitkering ten opzichte van 2009 toegenomen is. Toen ontving 1,8 procent van de Marokkaans-Nederlandse jongeren een uitkering.

Figuur 4.8: Personen (15-24 jaar) met een WwB, IOA (of WIJ) uitkering naar etnische herkomst, per 1 januari 2009 tot en met 2013 (in procenten van de betreffende bevolkingsgroep)

Bron: gemeentelijke of regionale uitkeringsinstantie, bewerking Risbo

Oververtegenwoordiging

In tabel 4.4 is het aantal en aandeel uitkeringsontvangers en het oververtegenwoordigingspercentage onder 15 t/m 24-jarigen weergegeven.

Voor de 15 t/m 24-jarige Marokkaans-Nederlandse uitkeringsontvangers is de oververtegenwoordiging 117 procent. Dat is 41 procentpunten hoger dan de oververtegenwoordiging van 76 procent in 2009. Onder Marokkaans-Nederlandse uitkeringsontvangers gaat het om een toename van 572 personen. Onder de totale groep uitkeringsontvangers gaat het om een toename van 2.590 personen.

Tabel 4.4: Personen (15-24 jaar) met een WWB, IOA (of WIJ) uitkering naar etnische herkomst, per 1 januari 2009 t/m 2013

22Mgem	Marokkaans					verschil 09-13	totaal					verschil 09-13
	'09	'10	'11	'12	'13		'09	'10	'11	'12	'13	
bevolking van 15 t/m 24 jaar	38.787	39.015	39.207	39.534	39.796		516.537	523.786	530.147	533.436	536.386	
uitkeringen (N)	703	998	1.151	1.325	1.275	572	5.326	7.199	8.287	8.755	7.916	2.590
uitkeringen (%)	1,8	2,6	2,9	3,4	3,2	1,4	1,0	1,4	1,6	1,6	1,5	0,5
oververtegenwoordiging (%)	76	86	88	104	117	41	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt

Bron: gemeentelijke of regionale uitkeringsinstantie, bewerking Risbo

Oververtegenwoordiging in de 22 gemeenten

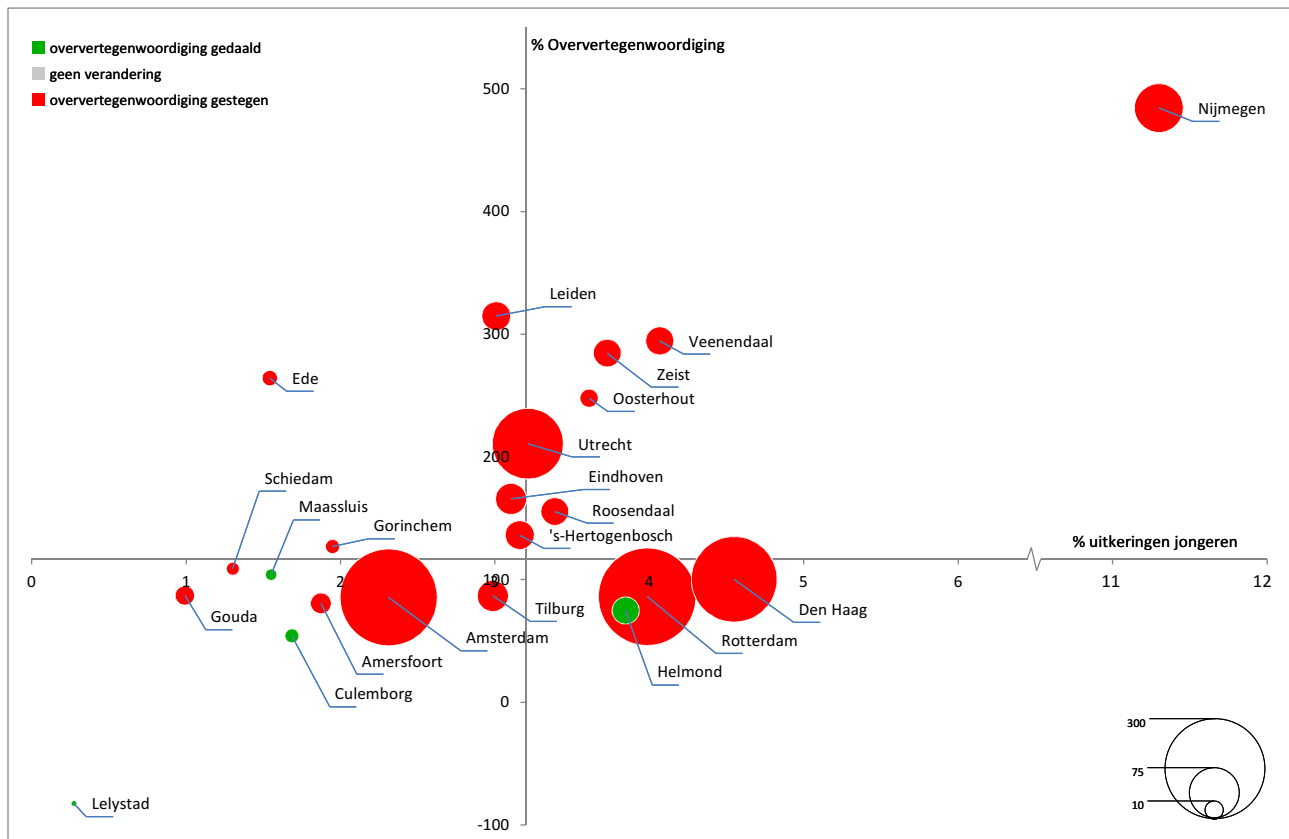
Figuur 4.9 geeft een overzicht van de 15-24-jarige Marokkaans-Nederlandse uitkeringsontvangers in de 22 gemeenten per 1-1-2013. Hierbij kijken we naar vier kernaspecten, het percentage uitkeringsontvangers, de oververtegenwoordiging van Marokkaans-Nederlandse uitkeringsontvangers ten opzichte van de totale bevolking van de gemeente en de toe- of afname van deze oververtegenwoordiging in vergelijking met de oververtegenwoordiging per 1-1-2009. Ook een indicatie van het aantal uitkeringsontvangers is in de figuur terug te zien. De exacte waarden voor deze aspecten zijn vermeld onder de figuur (zie ook de tabellen b4.6 en b4.6a in de bijlage).

De horizontale positie van elke cirkel geeft het percentage uitkeringsontvangers onder Marokkaans-Nederlandse jongeren weer. Gemiddeld is 3,2 procent van de 15-24-jarige Marokkaanse Nederlanders in de 22 gemeenten afhankelijk van een uitkering. In Lelystad is het percentage 15-24-jarige Marokkaans-Nederlandse uitkeringsontvangers met 0,3 procent het laagst. In Nijmegen is het aandeel Marokkaans-Nederlandse jongeren met een uitkering relatief hoog (11,3 procent).

De verticale positie van elke cirkel geeft het percentage oververtegenwoordiging weer. De oververtegenwoordiging in de 22 gemeenten is gemiddeld 117 procent. In drie grote steden (Amsterdam, Rotterdam en Den Haag) is de oververtegenwoordiging lager dan gemiddeld in de 22 gemeenten.¹⁵ De oververtegenwoordiging is het hoogst in Nijmegen (484 procent).

Een belangrijke doelstelling van het beleid is om de oververtegenwoordiging terug te dringen. De kleur van de cirkel geeft de verandering in de oververtegenwoordiging aan in vergelijking met 2009. In 4 van de 22 gemeenten is de oververtegenwoordiging afgenomen. De afname is het grootst in Maassluis (-251 procentpunten). Ook in Helmond is de oververtegenwoordiging relatief veel gedaald (-77 procentpunt). In 18 gemeenten is de oververtegenwoordiging toegenomen. De gemeenten verschillen sterk in omvang en ook het aantal jonge Marokkaans-Nederlandse uitkeringsontvangers loopt sterk uiteen. De grootte van de cirkel geeft het absolute aantal 15-24-jarige Marokkaans-Nederlandse uitkeringsontvangers weer. De grootste cirkels zijn die van Rotterdam en Amsterdam. Per 1-1-2013 zijn er daar 286 respectievelijk 283 Marokkaans-Nederlandse jongeren met een uitkering. De kleinste cirkel is die van Lelystad (1 Marokkaans-Nederlandse jongere met een uitkering).

¹⁵ In Lelystad is het aantal Marokkaans-Nederlandse jongeren met een uitkering met 1 zeer klein. Het aandeel Marokkaans-Nederlandse jongeren met een uitkering is lager dan het gemiddelde in de gemeente. Er is dus geen sprake van een oververtegenwoordiging maar van een ondervertegenwoordiging.

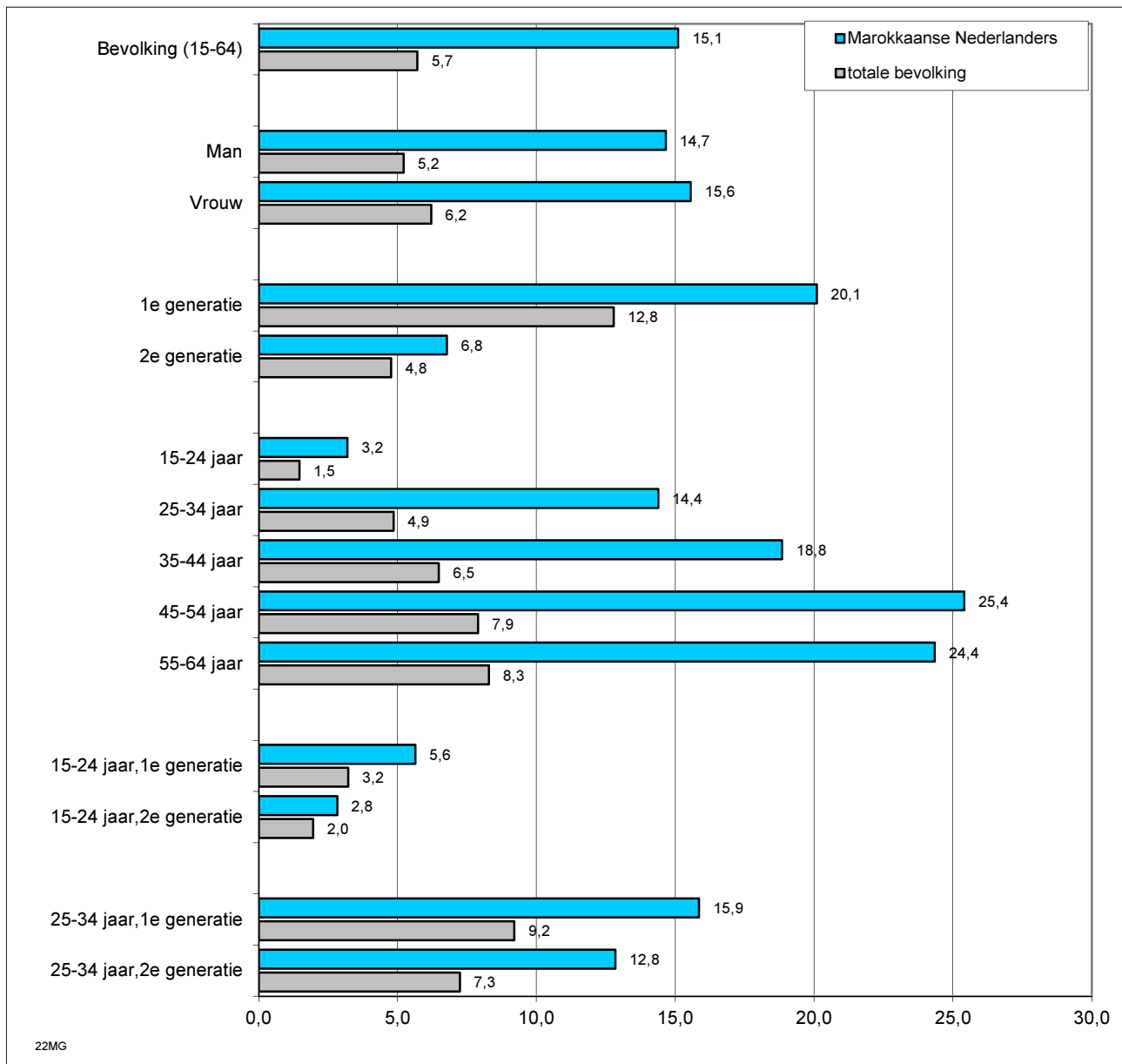
	Marokkaans-Nederlandse uitkeringsontvangers van 15 t/m 24 jaar					
	populatie	uitkeringsontvangers		oververtegenwoordiging		
	2013 N	2013 N	2013 %	2009 %	2013 %	verschil 2009 – 2013 %
Amsterdam	12.244	283	2,3	53	86	33
Rotterdam	7.175	286	4,0	78	86	8
Utrecht	4.699	151	3,2	143	211	68
Den Haag	4.858	221	4,5	81	100	19
Gouda	1.109	11	1,0	16	87	71
Eindhoven	934	29	3,1	83	166	83
Tilburg	971	29	3,0	-5	87	92
Leiden	831	25	3,0	108	315	207
's-Hertogenbosch	791	25	3,2	41	136	95
Amersfoort	694	13	1,9	51	81	30
Roosendaal	679	23	3,4	118	155	37
Helmond	572	22	3,8	152	75	-77
Nijmegen	630	71	11,3	202	484	282
Zeist	617	23	3,7	129	285	156
Veenendaal	590	24	4,1	240	295	55
Ede	454	7	1,5	201	264	63
Lelystad	365	1	0,3	-43	-82	-39
Schiedam	384	5	1,3	96	109	13
Culemborg	356	6	1,7	91	54	-37
Gorinchem	308	6	1,9	37	127	90
Oosterhout	277	10	3,6	-100	248	348
Maassluis	258	4	1,6	355	104	-251
Totaal 22 MG	39.796	1.275	3,2	76	117	41

Figuur 4.9: Marokkaans-Nederlandse uitkeringsontvangers (15 t/m 24 jaar) in de 22 gemeenten

Bron: gemeentelijke of regionale uitkeringsinstantie bewerking Risbo

4.4.1 Marokkaans-Nederlandse uitkeringsontvangers naar achtergrondkenmerken

In figuur 4.10 wordt het aandeel uitkeringsontvangers uitgesplitst naar geslacht, leeftijd en generatie. Er is weinig verschil in uitkeringsafhankelijkheid tussen Marokkaans-Nederlandse mannen en Marokkaans-Nederlandse vrouwen. Ook zien we dat de uitkeringsafhankelijkheid onder ouderen veel groter is dan onder jongeren. Verder blijkt dat de tweede generatie Marokkaanse Nederlanders uit de 22 gemeenten veel minder vaak afhankelijk van een uitkering is dan de eerste generatie. Dit is deels het gevolg van het verschil in de leeftijdsopbouw tussen de eerste en tweede generatie Marokkaanse Nederlanders. De tweede generatie is gemiddeld genomen veel jonger en het aandeel uitkeringsontvangers onder jongeren is veel kleiner dan onder ouderen. We corrigeren hiervoor door generaties te vergelijken binnen de onderscheiden leeftijdsgroepen. Als we hiervoor corrigeren zien we dat het verschil tussen de eerste generatie en tweede generatie Marokkaanse Nederlanders kleiner is.

Figuur 4.10: Aandeel Marokkaans-Nederlandse uitkeringsontvangers (15-64 jaar) met een WWB, IOA uitkering naar achtergrondkenmerken, per 1 januari 2013 (in procenten van de betreffende deelpopulatie)

Bron: gemeentelijke of regionale uitkeringsinstanties

* Bij uitsplitsing naar generatie heeft het totaalcijfer betrekking op de totale allochtone bevolking

Kenmerken van uitkeringsontvangers

In tabel b4.4 in de bijlage worden cijfers gepresenteerd over de uitkeringsduur. Van de Marokkaans-Nederlandse uitkeringsontvangers is een groot deel al langdurig afhankelijk van een uitkering. Dit geldt overigens ook voor de totale groep uitkeringsontvangers in de 22 gemeenten. Van de Marokkaans-Nederlandse uitkeringsontvangers heeft 42,7 procent al meer dan 5 jaar een uitkering. Van alle uitkeringsontvangers van de 22 gemeenten is een iets kleiner deel (38,5 procent) al 5 jaar of langer afhankelijk van een uitkering.

5.1 Inleiding

Het beleid richt zich tevens op het verminderen van criminaliteit. In dit hoofdstuk wordt stilgestaan bij de omvang en aard van criminaliteit onder de Marokkaans-Nederlandse bevolking in de 22 gemeenten. Daarbij wordt een vergelijking gemaakt met het aandeel verdachten onder andere grote herkomstgroepen en onder de totale bevolking van de 22 gemeenten.

In paragraaf 5.2 wordt kort ingegaan op de gebruikte begrippen en de databron. In paragraaf 5.3 wordt aandacht geschonken aan de omvang van de criminaliteit onder de Marokkaans-Nederlandse bevolking in het jaar 2012. We bekijken of er ten opzichte van de totale bevolking van de gemeente een oververtegenwoordiging is van Marokkaans-Nederlandse verdachten en of zich hierin ten opzichte van 2009 veranderingen hebben voorgedaan. Vervolgens gaan we in op de achtergrondkenmerken en de oververtegenwoordiging van Marokkaans-Nederlandse verdachten in de bevolking van de 22 gemeenten. In paragraaf 5.4 worden verdachtencijfers gepresenteerd voor de periode 2008-2012. Het gaat hier om welk deel van de per 1 januari 2012 in de 22 gemeenten ingeschreven bevolking op enig moment in de periode 2008-2012 minimaal één keer in aanraking met de politie is gekomen op verdenking van betrokkenheid bij een misdrijf. Vervolgens komt in paragraaf 5.5 de pleegcarrière aan de orde en wordt in paragraaf 5.6 ingegaan op het type misdrijven waar Marokkaanse Nederlanders van verdacht worden.

5.2 Gebruikte begrippen en databron

Verdachten, antecedenten en misdrijven

In deze paragraaf gaan we kort in op de gebruikte begrippen. We maken onderscheid tussen verdachten, antecedenten en misdrijven. Er wordt eerst gerapporteerd over (het percentage) verdachten. Een persoon staat als verdachte geregistreerd indien tegen hem proces-verbaal is opgemaakt ter zake van één of meer misdrijven/delicten. Zo'n proces-verbaal wordt een antecedent genoemd. In een proces-verbaal of antecedent kunnen meerdere misdrijven worden geregistreerd. Men kan hierbij denken aan een winkeldiefstal waarbij ook mishandeling heeft plaatsgevonden. Indien van deze gebeurtenis proces-verbaal wordt opgemaakt, zullen hierin meerdere wetsartikelen worden

vermeld. Uiteraard komt het ook voor dat in een bepaald jaar een persoon meer dan één keer met de politie in aanraking komt op verdenking van een misdrijf. Van een persoon die in een bepaald jaar drie keer is opgepakt door de politie voor een misdrijf en waartegen evenzoveel keer proces-verbaal is opgemaakt staan dan drie antecedenten geregistreerd. Het totaal aantal geregistreerde antecedenten en misdrijven in een bepaalde periode is dus bijna per definitie groter dan het totaal aantal geregistreerde verdachten. In paragraaf 5.5 wordt nagegaan of een verdachte eenmalig of vaker verdacht is geweest van een misdrijf. Hiervoor wordt de term pleegcarrière gebruikt. Verdachten worden onderscheiden naar beginners, meerplegers en veelplegers. Voor verdere uitleg zie paragraaf 5.5 en de begrippenlijst en technische toelichting in de bijlagen.

Databron

Voor dit hoofdstuk maken we gebruik van verdachtenregistraties uit het zogenaamde Herkenningsdienstsysteem (HKS). De gegevens zijn afkomstig van de Dienst IPOL van het Korps Landelijke Politiediensten (KLPD). De Dienst IPOL verzamelt jaarlijks data vanuit het HKS. In het HKS worden verdachten geregistreerd tegen wie een proces-verbaal is opgemaakt wegens een misdrijf. Het is de overtuiging van de politie dat het daders zijn. Voor deze personen is proces-verbaal van opsporing gemaakt en verstuurd naar het Openbaar Ministerie. De rechter moet zich er nog over uitspreken. We rapporteren dus over verdachten en niet over veroordeelden.

Cijfers 2012

De cijfers over het meest recente jaar (hier dus 2012) zijn altijd voorlopige cijfers. Deze cijfers worden in het eerste kwartaal van het komende jaar (2014) pas definitief. De daderaantallen lopen in vrijwel alle korpsen sinds 2008 terug. Dit wordt mogelijk mede veroorzaakt door de invoering van het nieuwe bedrijfsprocessensysteem BVH (Basisvoorziening Handhaving). De invoering van dit systeem heeft de administratieve druk bij de korpsen opgevoerd waardoor in sommige regio's ook de registratie in HKS onder tijdsdruk kwam te staan met als gevolg registratieachterstanden in HKS. In de technische toelichting is hier nader op ingegaan. Dit geldt echter voor alle bevolkingsgroepen zodat het vergelijken van percentages wel mogelijk is.

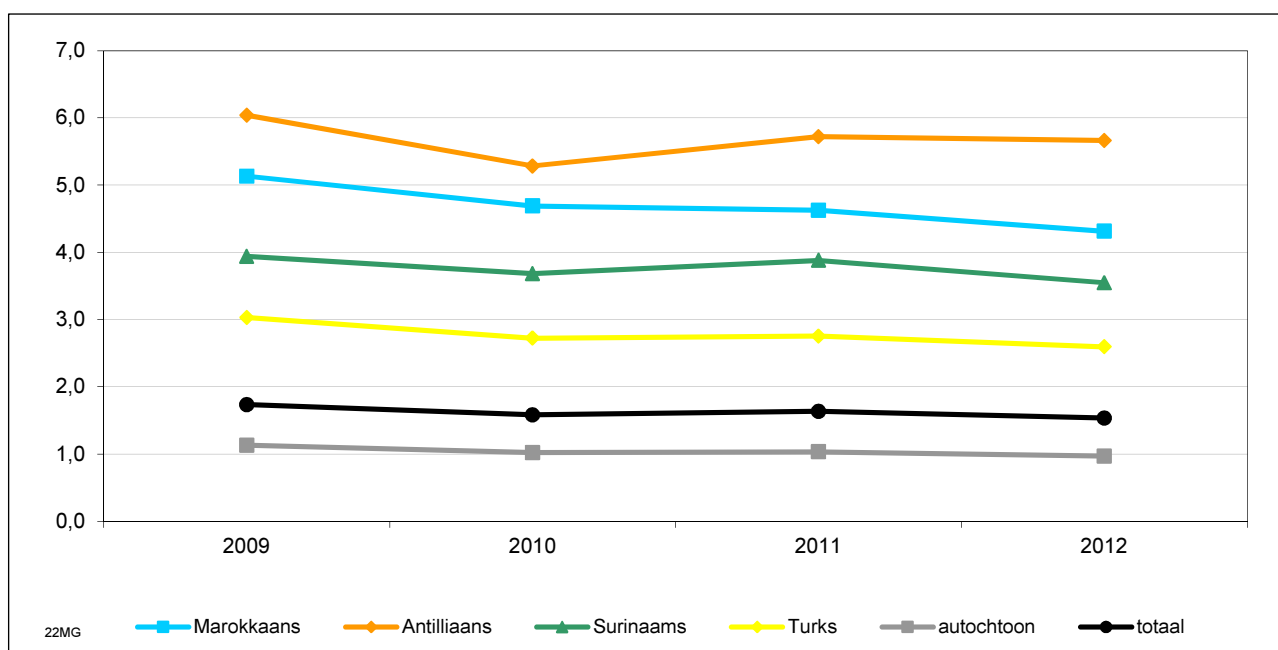
Koppeling

Geregistreerde verdachten in 2012 zijn op basis van het versleutelde persoonsnummer gekoppeld aan het bevolkingsbestand per 1 januari 2012. Indien het persoonsnummer in de verdachtenregistratie niet bekend is, kan er per definitie geen koppeling worden gemaakt met het bevolkingsbestand. Verdachten zonder valide persoonsnummer zijn in onderstaande tabellen dus niet opgenomen. Ook verdachten die in de loop van 2012 in de gemeenten zijn komen wonen, vallen buiten onderstaande analyses. De gepresenteerde verdachtenpercentages en aantallen kunnen daardoor verschillen van de door de Dienst IPOL gepresenteerde cijfers. Voor meer informatie over het HKS verwijzen we naar de begrippenlijst en technische toelichting in de bijlagen.

5.3 Verdachten 2012

In deze paragraaf gaan we in op verdachten van 12 jaar en ouder. Per 1 januari 2012 tellen de 22 gemeenten 3.446.929 inwoners van 12 jaar of ouder. In het jaar 2012 komen er hiervan 52.919 (1,5 procent) in aanraking met de politie op verdenking van een misdrijf en worden als verdachte in het HKS geregistreerd (zie figuur 5.1 en tabel 5.1). Het percentage verdachten is ten opzichte van 2009 (1,7 procent) iets gedaald.

Van de 174.024 Marokkaanse Nederlanders van 12 jaar en ouder worden 7.504 personen (4,3 procent) verdacht. Het percentage verdachten onder Marokkaanse Nederlanders is lager dan in 2009, toen 5,1 procent werd verdacht van een misdrijf.

Figuur 5.1: Verdachten (12 jaar en ouder), 2009 tot en met 2012 (in procenten van de betreffende bevolkingsgroep per 1 januari)

Bron: HKS, bewerking Risbo, voorlopige cijfers

Oververtegenwoordiging

De oververtegenwoordiging geeft aan in welke mate het verdachtenpercentage van Marokkaanse Nederlanders afwijkt van dat van de hele bevolking in de gemeente. De oververtegenwoordiging wordt berekend door het verschil tussen het aandeel verdachten in de totale groep en de groep van Marokkaanse Nederlanders te delen door het aandeel in de totale groep.¹⁶ In tabel 5.1 is per herkomstgroep het aantal en aandeel verdachten van 12 jaar en ouder en het percentage oververtegenwoordiging weergegeven. Van alle personen van 12 jaar en ouder is in 2012 1,5 procent geregistreerd als verdachte. Van de Marokkaanse Nederlanders van 12 jaar en ouder staat 4,3 procent geregistreerd als verdachte. De oververtegenwoordiging voor de Marokkaans-Nederlandse verdachten van 12 jaar en ouder is 181 procent. Dat is 15 procentpunten lager dan de oververtegenwoordiging van 196 procent in 2009. Onder Marokkaans-Nederlandse verdachten gaat het om een afname van 791 personen. Onder de totale groep verdachten gaat het om een afname van 4.850 personen.

Tabel 5.1: Personen (12 jaar en ouder) verdacht van een misdrijf, naar etnische herkomst, 2009 tot en met 2012

22Mgem	Marokkaans					totaal				
	'09	'10	'11	'12	verschil 09-12	'09	'10	'11	'12	verschil 09-12
bevolking 12 jaar en ouder	161.669	165.705	169.869	174.024		3.331.465	3.367.172	3.412.989	3.446.929	
verdacht (N)	8.295	7.767	7.854	7.504	-791	57.769	53.270	55.760	52.919	-4.850
verdacht (%)	5,1	4,7	4,6	4,3	-0,8	1,7	1,6	1,6	1,5	-0,2
oververtegenwoordiging (%)	196	196	183	181	-15	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt

Bron: HKS, bewerking Risbo, voorlopige cijfers

¹⁶ Een rekenvoorbeeld: als van alle personen van 12 jaar en ouder in de gemeente 3% wordt verdacht en van de personen van 12 jaar en ouder in de herkomstgroep 6% dan is de oververtegenwoordiging: $((6-3)/3)*100=100\%$. Het percentage oververtegenwoordiging is berekend op basis van de niet-afgeronde percentages.

Oververtegenwoordiging in de 22 gemeenten

Figuur 5.2 geeft een overzicht van de Marokkaans-Nederlandse verdachten van 12 jaar en ouder in de 22 gemeenten in 2012. Hierbij kijken we naar vier kernaspecten, het percentage verdachten, de oververtegenwoordiging van Marokkaans-Nederlandse verdachten ten opzichte van de totale bevolking van de gemeente en de toe- of afname van deze oververtegenwoordiging in vergelijking met de oververtegenwoordiging in 2009. Ook een indicatie van het aantal verdachten is in de figuur terug te zien. De exacte waarden voor deze aspecten zijn vermeld onder de figuur (zie ook de tabellen b5.4 en b5.4a in de bijlage).

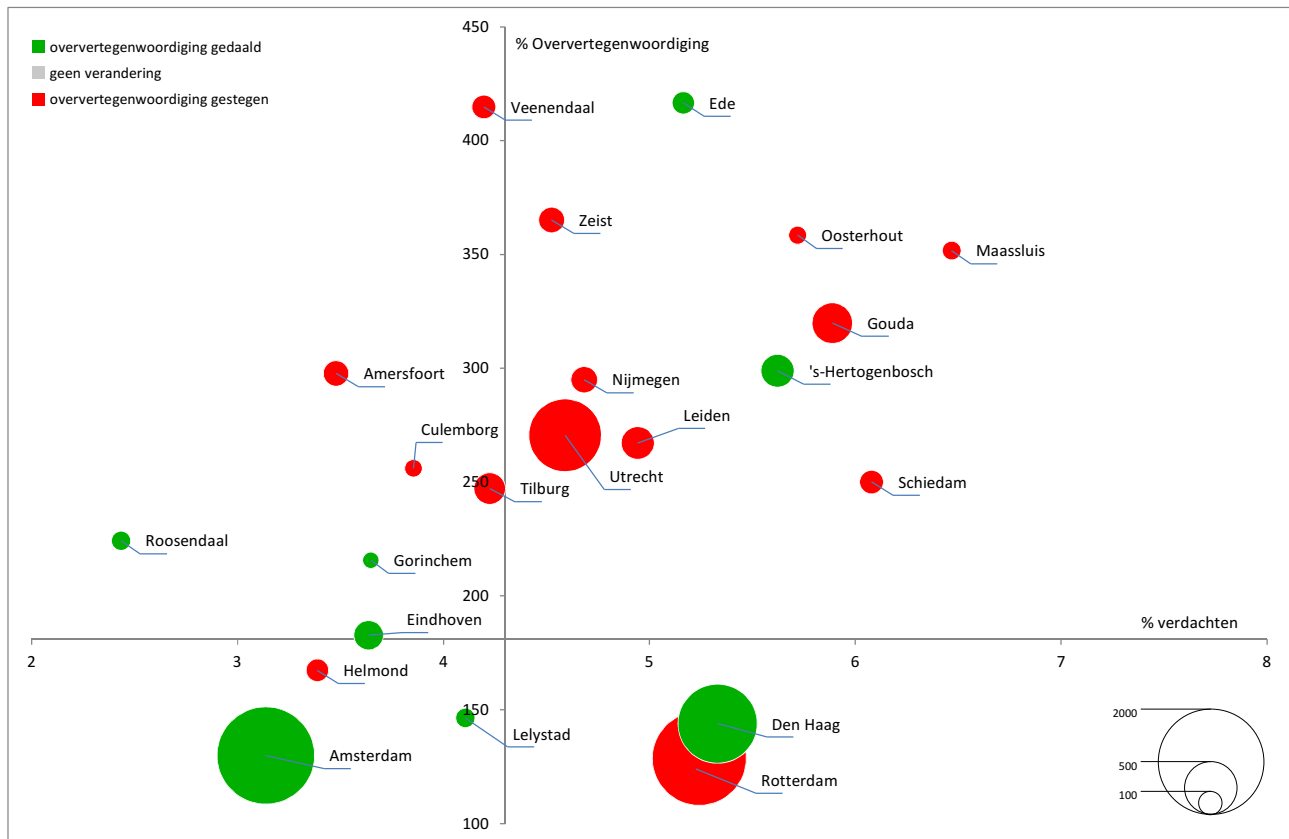
De horizontale positie van elke cirkel geeft het percentage Marokkaans-Nederlandse verdachten in 2012 weer. Gemiddeld wordt 4,3 procent van de Marokkaanse Nederlanders in de 22 gemeenten verdacht. In Roosendaal is het percentage Marokkaans-Nederlandse verdachten met 2,4 procent het laagst. In Maassluis is het aandeel Marokkaans-Nederlandse verdachten het hoogst (6,5 procent).

De verticale positie van elke cirkel geeft het percentage oververtegenwoordiging weer. De oververtegenwoordiging in de 22 gemeenten is in 2012 gemiddeld 181 procent. Tussen de gemeenten bestaan er grote verschillen. In Rotterdam is de oververtegenwoordiging het laagst (129 procent). Ook in Amsterdam (130 procent) en Den Haag (144 procent) is de oververtegenwoordiging relatief laag. De oververtegenwoordiging is het hoogst in Veenendaal (415 procent) en Ede (417 procent).

Een belangrijke doelstelling van het beleid is om de oververtegenwoordiging terug te dringen. De kleur van de cirkel geeft de verandering in de oververtegenwoordiging aan in vergelijking met 2009. In 8 van de 22 gemeenten is de oververtegenwoordiging afgenomen. De afname is het grootst in Ede (103 procentpunten). Ook in Roosendaal is de oververtegenwoordiging relatief veel gedaald (84 procentpunten). In 14 gemeenten is de oververtegenwoordiging toegenomen.

De gemeenten verschillen sterk in omvang en ook het aantal Marokkaans-Nederlandse verdachten loopt sterk uiteen. De grootte van de cirkel geeft het absolute aantal Marokkaans-Nederlandse verdachten in 2012 weer. De grootste cirkel is die van Amsterdam (1.707 verdachten). De kleinste cirkel is die van Gorinchem met 48 Marokkaans-Nederlandse verdachten van 12 jaar of ouder.

Criminaliteit

	Marokkaans-Nederlandse verdachten van 12 jaar en ouder					
	populatie	verdachten		oververtegenwoordiging		
	2012 N	2012 N	2012 %	2009 %	2012 %	verschil 2009 – 2012 %
Amsterdam	54.422	1.707	3,1	147	130	-17
Rotterdam	30.236	1.585	5,2	125	129	4
Utrecht	20.737	952	4,6	259	271	12
Den Haag	21.160	1.128	5,3	152	144	-8
Gouda	5.044	297	5,9	311	320	9
Eindhoven	4.290	156	3,6	193	183	-10
Tilburg	4.237	179	4,2	218	247	29
Leiden	3.945	195	4,9	237	267	30
's-Hertogenbosch	3.486	196	5,6	327	299	-28
Amersfoort	3.364	117	3,5	293	298	5
Roosendaal	2.794	68	2,4	308	224	-84
Helmond	2.716	92	3,4	147	167	20
Nijmegen	2.712	127	4,7	283	295	12
Zeist	2.630	119	4,5	306	365	59
Veenendaal	2.431	102	4,2	294	415	121
Ede	1.762	91	5,2	520	417	-103
Lelystad	1.656	68	4,1	174	146	-28
Schiedam	1.645	100	6,1	199	250	51
Culemborg	1.453	56	3,9	145	256	111
Gorinchem	1.316	48	3,6	283	216	-67
Oosterhout	1.014	58	5,7	294	358	64
Maassluis	974	63	6,5	203	352	149
Totaal 22 MG	174.024	7.504	4,3	196	181	-15

Figuur 5.2: Marokkaans-Nederlandse verdachten (12 jaar en ouder) in de 22 gemeenten

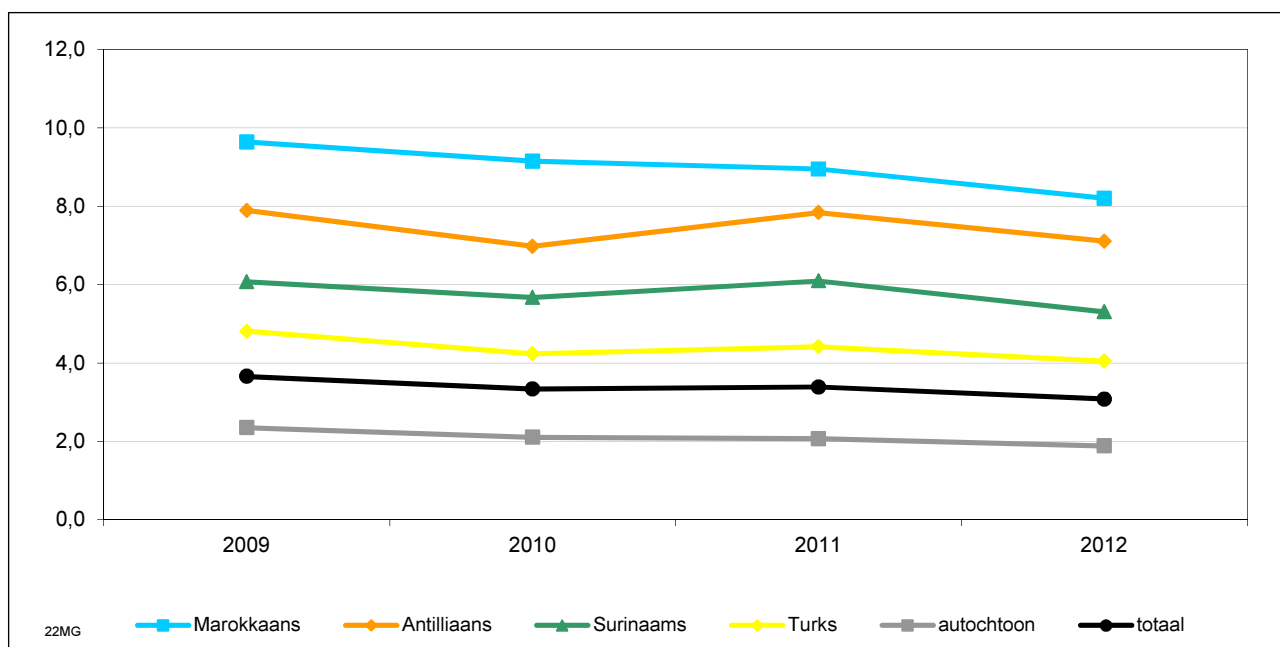
Bron: HKS bewerking Risbo, voorlopige cijfers

Jongeren

In figuur 5.3 is het percentage verdachten onder jongeren opgenomen. Als we deze figuur vergelijken met figuur 5.1 zien we dat het percentage verdachten onder jongeren in het algemeen groter is dan onder ouderen.

Er wonen in de 22 gemeenten 658.117 jongeren in de leeftijd van 12 t/m 24 jaar (zie ook tabel 5.2). In 2012 worden er daarvan 20.246 verdacht, dat is 3,1 procent. Het aandeel verdachte jongeren is iets lager dan in 2009. Toen werd 3,7 procent van alle 12 t/m 24-jarige jongeren verdacht van een misdrijf.

Van de 52.387 Marokkaans-Nederlandse jongeren worden er 4.295 (8,2 procent) verdacht. Dat is minder dan het percentage in 2009 (9,6 procent).

Figuur 5.3: Verdachten (12-24 jaar), 2009 tot en met 2012 (in procenten van de betreffende bevolkingsgroep per 1 januari)

Bron: HKS, bewerking Risbo, voorlopige cijfers

Oververtegenwoordiging

In tabel 5.2 is per herkomstgroep het aantal en aandeel verdachten onder 12 t/m 24-jarigen en het oververtegenwoordigingpercentage weergegeven voor 2009 tot en met 2012.

De oververtegenwoordiging voor de Marokkaans-Nederlandse verdachten van 12 t/m 24 jaar bedraagt 167 procent in 2012. Dat is 4 procentpunten hoger dan de oververtegenwoordiging van 163 procent in 2009. Onder Marokkaans-Nederlandse verdachten gaat het om een afname van 591 personen. Onder de totale groep verdachten gaat het om een afname van 3.028 personen.

Tabel 5.2: Personen (12-24 jaar) verdacht van een misdrijf, naar etnische herkomst, 2009 tot en met 2012

22Mgem	Marokkaans					totaal				
	'09	'10	'11	'12	verschil 09-12	'09	'10	'11	'12	verschil 09-12
bevolking 12 t/m 24 jaar	50.680	51.063	51.645	52.387		635.898	643.238	652.171	658.117	
verdacht (N)	4.886	4.674	4.621	4.295	-591	23.274	21.453	22.084	20.246	-3.028
verdacht (%)	9,6	9,2	8,9	8,2	-1,4	3,7	3,3	3,4	3,1	-0,6
oververtegenwoordiging (%)	163	174	164	167	4	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt

Bron: HKS, bewerking Risbo, voorlopige cijfers

Oververtegenwoordiging in de 22 gemeenten

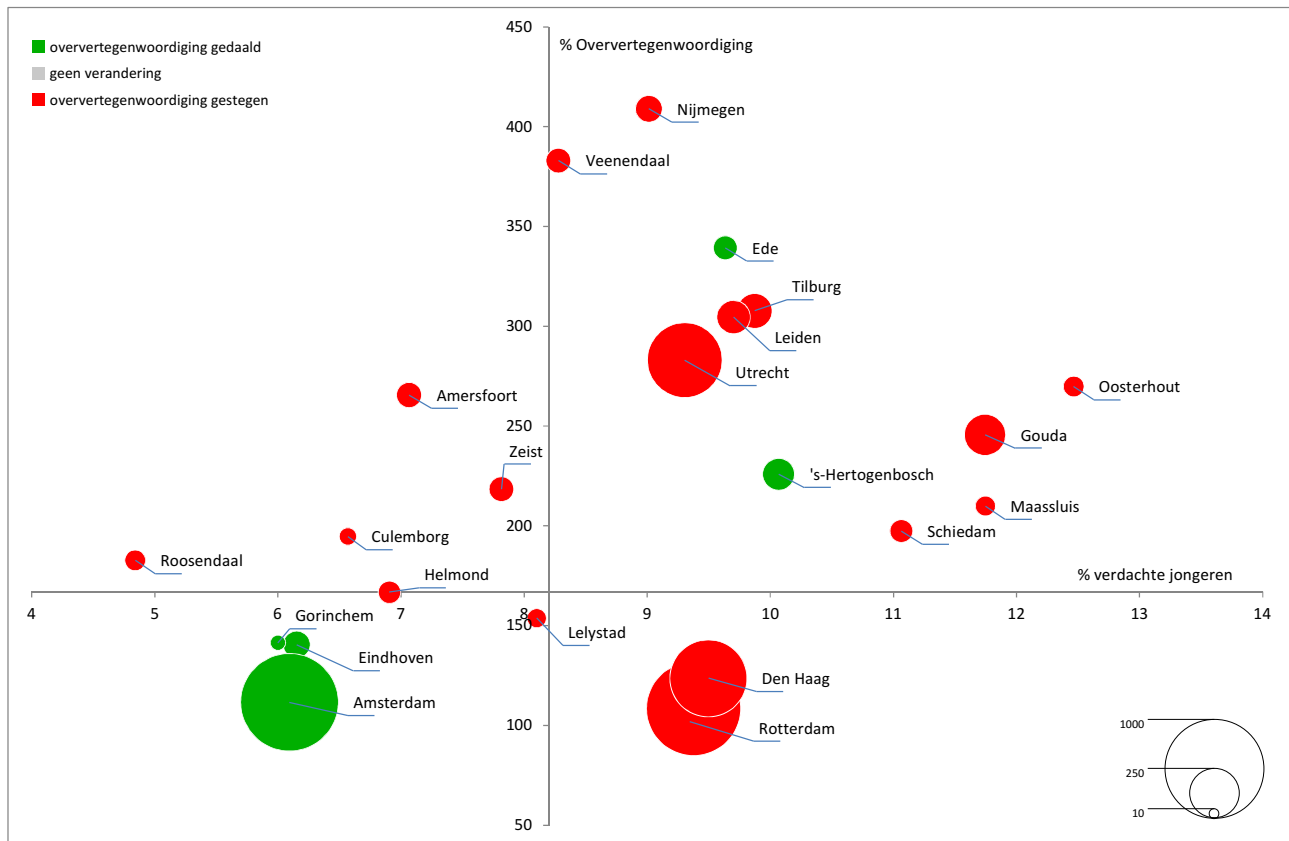
Figuur 5.4 geeft een overzicht van de Marokkaans-Nederlandse verdachte jongeren in de 22 gemeenten in 2012. Hierbij kijken we naar vier kernaspecten, het percentage verdachten, de oververtegenwoordiging van Marokkaans-Nederlandse verdachte jongeren in 2012 ten opzichte van alle 12-24-jarige jongeren van de gemeente en de toe- of afname van deze oververtegenwoordiging in vergelijking met de oververtegenwoordiging in 2009. Ook een indicatie van het aantal verdachten is in de figuur terug te zien. De exacte waarden voor deze aspecten zijn vermeld onder de figuur (zie ook de tabellen b5.4 en b5.4a in de bijlage).

De horizontale positie van elke cirkel geeft het percentage Marokkaans-Nederlandse verdachte jongeren in 2012 weer. Gemiddeld wordt 8,2 procent van de Marokkaans-Nederlandse jongeren in de 22 gemeenten verdacht. In 9 gemeenten is het percentage Marokkaans-Nederlandse verdachte jongeren lager dan het gemiddelde. In Gouda, Oosterhout, Maassluis, Schiedam en 's-Hertogenbosch is het percentage Marokkaans-Nederlandse verdachte jongeren relatief hoog (boven de 10,0 procent).

De verticale positie van de cirkel geeft het percentage oververtegenwoordiging weer. De oververtegenwoordiging in de 22 gemeenten in 2012 is gemiddeld 167 procent. In Amsterdam (112 procent) en Rotterdam (108 procent) is de oververtegenwoordiging lager dan dit gemiddelde. De oververtegenwoordiging is het hoogst in Nijmegen (409 procent). Ook in Veenendaal en Ede is de oververtegenwoordiging relatief hoog (383 respectievelijk 339 procent).

Een belangrijke doelstelling van het beleid is om de oververtegenwoordiging terug te dringen. De kleur van de cirkel geeft de verandering in de oververtegenwoordiging aan in vergelijking met 2009. In 5 van de 22 gemeenten is de oververtegenwoordiging afgenomen. De afname is het grootst in Gorinchem (44 procentpunten) en Ede (43 procentpunten). Ook in Amsterdam, Eindhoven en 's-Hertogenbosch is de oververtegenwoordiging (licht) gedaald. In 17 gemeenten is de oververtegenwoordiging toegenomen. De gemeenten verschillen sterk in omvang en ook het aantal Marokkaans-Nederlandse verdachte jongeren loopt sterk uiteen. De grootte van de cirkel geeft het absolute aantal Marokkaans-Nederlandse verdachte jongeren in 2012 weer. De grootste cirkel is die van Amsterdam (973 Marokkaans-Nederlandse verdachte jongeren). De kleinste cirkel is die van Gorinchem met 24 Marokkaans-Nederlandse verdachten van 12 t/m 24 jaar.

Criminaliteit

	Marokkaans-Nederlandse verdachten van 12 jaar t/m 24 jaar					
	populatie	verdachten		oververtegenwoordiging		
	2012 N	2012 N	2012 %	2009 %	2012 %	verschil 2009 – 2012 %
Amsterdam	15.967	973	6,1	114	112	-2
Rotterdam	9.631	903	9,4	99	108	9
Utrecht	6.158	573	9,3	273	283	10
Den Haag	6.381	606	9,5	110	124	14
Gouda	1.473	173	11,7	223	246	23
Eindhoven	1.219	75	6,2	157	140	-17
Tilburg	1.256	124	9,9	227	308	81
Leiden	1.175	114	9,7	212	305	93
's-Hertogenbosch	1.033	104	10,1	261	226	-35
Amersfoort	920	65	7,1	238	266	28
Roosendaal	909	44	4,8	180	183	3
Helmond	753	52	6,9	113	167	54
Nijmegen	821	74	9,0	288	409	121
Zeist	806	63	7,8	202	218	16
Veenendaal	761	63	8,3	273	383	110
Ede	602	58	9,6	383	339	-44
Lelystad	469	38	8,1	130	154	24
Schiedam	479	53	11,1	114	197	83
Culemborg	472	31	6,6	159	195	36
Gorinchem	400	24	6,0	186	141	-45
Oosterhout	353	44	12,5	229	270	41
Maassluis	349	41	11,7	162	210	48
Totaal 22 MG	52.387	4.295	8,2	163	167	4

Figuur 5.4: Marokkaans-Nederlandse verdachten (12 t/m 24 jaar) in de 22 gemeenten

Bron: HKS bewerking Risbo, voorlopige cijfers

5.3.1 Marokkaans-Nederlandse verdachten naar achtergrondkenmerken

In figuur 5.5 wordt het aandeel verdachten uitgesplitst naar geslacht, leeftijd en generatie. Vervolgens kijken we naar het aandeel jonge verdachten in de verschillende onderwijsniveaus en bekijken we of er een verschil is in het verdachtenpercentage tussen voortijdig schoolverlaters en niet voortijdig schoolverlaters. Tot slot bekijken we of -en in welke mate werkzoekenden en uitkeringsontvangers vaker verdacht worden.

Verdachten naar geslacht

Van de mannen wordt een veel groter deel verdacht dan van de vrouwen. Dit geldt zowel voor de totale bevolking als voor de Marokkaanse-Nederlanders. Van alle vrouwen van 12 jaar en ouder in de 22 gemeenten wordt in 2012 0,6 procent verdacht. Van de mannen wordt 2,5 procent verdacht van een misdrijf. Van de Marokkaans-Nederlandse vrouwen wordt in 2012 1,1 procent verdacht van een misdrijf. Marokkaans-Nederlandse vrouwen worden relatief vaker verdacht dan de totale vrouwelijke bevolking van de 22 gemeenten. Van de Marokkaans-Nederlandse mannen is 7,3 procent verdacht van een misdrijf, dat is veel hoger dan het gemiddelde percentage van alle mannen in de 22 gemeenten.

Verdachten naar leeftijd en generatie

Leeftijd is een belangrijke indicator voor crimineel gedrag. Het is een bekend gegeven dat de kans op crimineel gedrag vanaf het 12^e tot (ongeveer) het 18^e levensjaar sterk toeneemt, dan stabiliseert om vervolgens vanaf ongeveer het 20^e levensjaar af te nemen.¹⁷ We zien dit beeld ook onder de Marokkaanse Nederlanders in de 22 gemeenten. Van de Marokkaans-Nederlandse minderjarigen wordt 6,7 procent verdacht, van de jongvolwassenen 9,5 procent. Onder de groep 25-44-jarige Marokkaanse Nederlanders is het percentage verdachten met 3,7 procent aanzienlijk lager (zie figuur 5.5). Onder Marokkaanse Nederlanders lijkt het verschil in het percentage verdachten tussen de eerste en tweede generatie op het eerste gezicht heel groot. Van de eerste generatie Marokkaanse Nederlanders is 2,5 procent verdacht, van de tweede generatie 7,3 procent. Een en ander hangt echter sterk samen met het verschil in leeftijdsopbouw tussen de eerste en tweede generatie Marokkaanse Nederlanders. De tweede generatie is gemiddeld genomen veel jonger en het aandeel verdachten onder jongeren is in het algemeen groter dan onder ouderen. Om te voorkomen dat verschillen in verdachtenpercentages tussen

¹⁷ Zie bijvoorbeeld Hirschi, T. en M. Gottfredson (1983). 'Age and the explanation of crime'. In: *The American Journal of Sociology*, jg. 89, nr. 3, p. 552-584.

generaties onterecht worden toegeschreven aan een generatie-effect, terwijl er eigenlijk sprake is van een leeftijdseffect, is in figuur 5.5 de analyse opnieuw gemaakt maar nu voor Marokkaans-Nederlandse jongeren in de leeftijd van 12 t/m 24 jaar. Na de correctie voor leeftijd verdwijnt het verschil tussen de generaties vrijwel (8,0 versus 8,2 procent).

Verdachten naar onderwijsniveau en voortijdig schoolverlaten

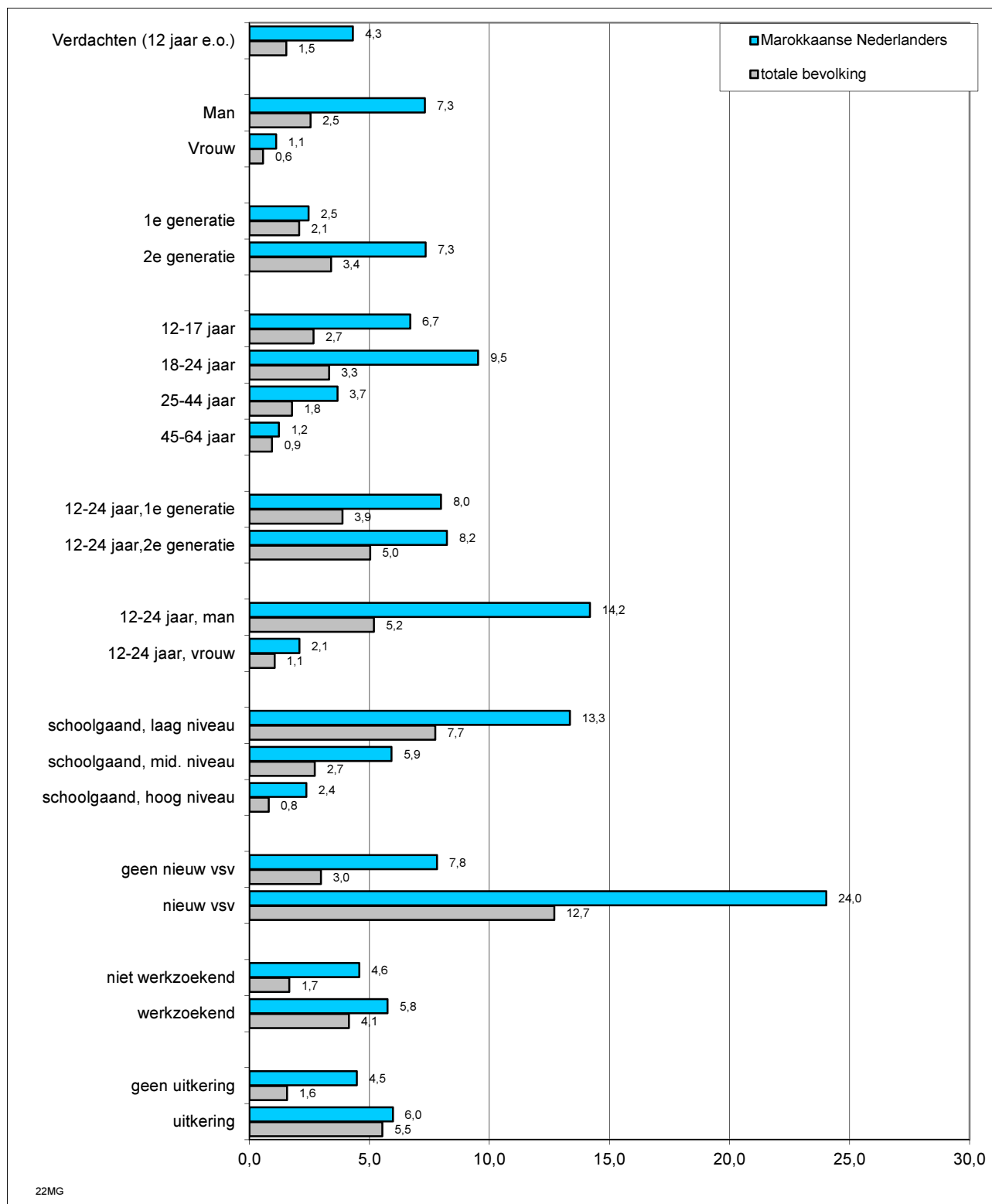
Schoolgaande jongeren die onderwijs volgen op een laag niveau hebben een grotere kans om in aanraking te komen met de politie op verdenking van een misdrijf dan jongeren die onderwijs volgen op een hoog niveau.¹⁸ Deze samenhang zien we zowel bij de totale groep als bij Marokkaans-Nederlandse jongeren in de leeftijd van 12 t/m 22 jaar.

Van de nieuwe voortijdig schoolverlaters wordt een groter deel verdacht dan van de niet voortijdig schoolverlaters. Van de voortijdig schoolverlaters wordt 12,7 procent verdacht en van de niet voortijdig schoolverlaters 3,0 procent. Ook bij de Marokkaans-Nederlandse jongeren zien we dit beeld. Van de Marokkaans-Nederlandse niet voortijdig schoolverlaters wordt 7,8 procent verdacht, van de Marokkaans-Nederlandse voortijdig schoolverlaters 24,0 procent.

Verdachten naar werk en uitkeringsafhankelijkheid

Onder de totale bevolking in de 22 gemeenten zien we dat werkzoekenden vaker worden verdacht dan niet werkzoekenden. Ook onder Marokkaanse Nederlanders is dit verschil te zien, maar in beperkte mate. Het percentage verdachten onder Marokkaans-Nederlandse werkzoekenden ligt op 5,8 procent, onder Marokkaans-Nederlandse niet werkzoekenden op 4,6 procent. Personen met een uitkering worden vaker verdacht dan personen zonder uitkering. Ook onder Marokkaanse Nederlanders is dit verschil te zien, maar duidelijk minder dan in de totale bevolking. Van de Marokkaanse Nederlanders met een uitkering wordt 6,0 procent verdacht, van de Marokkaanse Nederlanders zonder uitkering 4,5 procent.

¹⁸ De opleidingen zijn gecodeerd in drie onderwijsniveaus. Praktijkonderwijs, vmbo bb, vmbo kb, mbo 1 en mbo 2 zijn gecategoriseerd als laag niveau; onderbouw vo, vmbo-tl, vmbo gl, mbo 3 en mbo 4 als middelbaar niveau; havo, vwo, hbo en wo als hoog niveau.

Figuur 5.5: Aandeel Marokkaans-Nederlandse verdachten (12 jaar e.o.) naar achtergrondkenmerken, in 2012 (in procenten van de betreffende deelpopulatie)

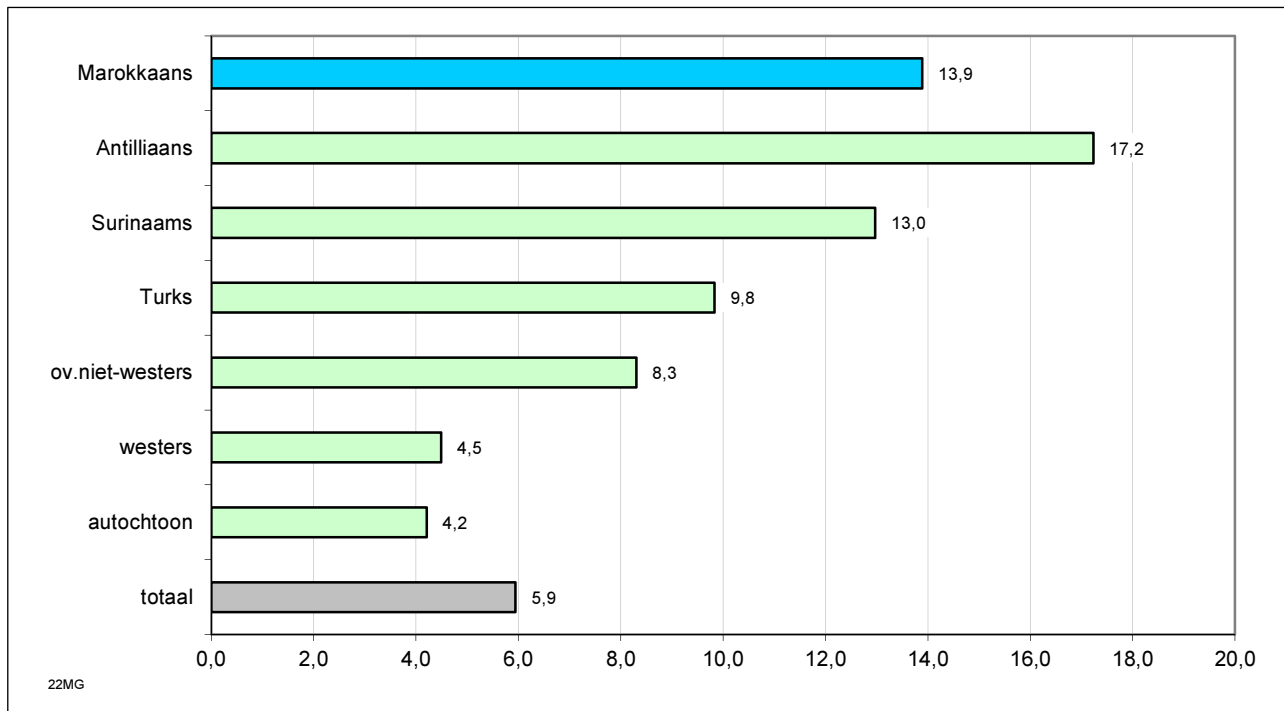
Bron: HKS, bewerking Risbo, voorlopige cijfers

* Bij uitsplitsing naar generatie heeft het totaalcijfer betrekking op de totale allochtone bevolking

5.4 Verdachten 2008-2012

Tot op heden is ingegaan op de betrokkenheid bij criminaliteit in een specifiek onderzoeksjaar. Er is dus gekeken naar welk deel van de bevolking van de 22 gemeenten in 2012 werd verdacht van een delict. In deze paragraaf gaan we na welk deel van de per 1 januari 2012 ingeschreven bevolking op enig moment in de gehele periode 2008-2012 minimaal één keer in aanraking met de politie is gekomen op verdenking van een misdrijf.

Van de gehele bevolking van twaalf jaar en ouder die per 1 januari 2012 in de 22 gemeenten woont, is in de periode 2008-2012 5,9 procent minimaal één keer in aanraking gekomen met de politie op verdenking van een misdrijf. In figuur 5.6 zien we dat het percentage onder de Marokkaanse Nederlanders veel hoger ligt dan dit gemiddelde. Van de Marokkaanse Nederlanders van twaalf jaar en ouder die per 1 januari 2012 in de 22 gemeenten wonen, is in de periode 2008-2012 13,9 procent minimaal één keer in aanraking gekomen met de politie op verdenking van een misdrijf. Uitsplitsing van dit gegeven naar leeftijd en geslacht laat zien dat voor bepaalde subgroepen dit cijfer nog aanzienlijk hoger ligt. Van de 12-24-jarige Marokkaans-Nederlandse mannen is in de periode 2008-2012 35,3 procent één keer of meer in aanraking gekomen met de politie. Van alle 12-24-jarige mannen in de 22 gemeenten is in de periode 2008-2012 15,7 procent in aanraking gekomen met de politie (zie tabel b5.2 in de bijlage).

Figuur 5.6: Verdachten 12 jaar en ouder in de periode 2008-2012 (in procenten van de betreffende bevolkingsgroep per 1 januari 2012)

Bron: HKS, bewerking Risbo, voorlopige cijfers

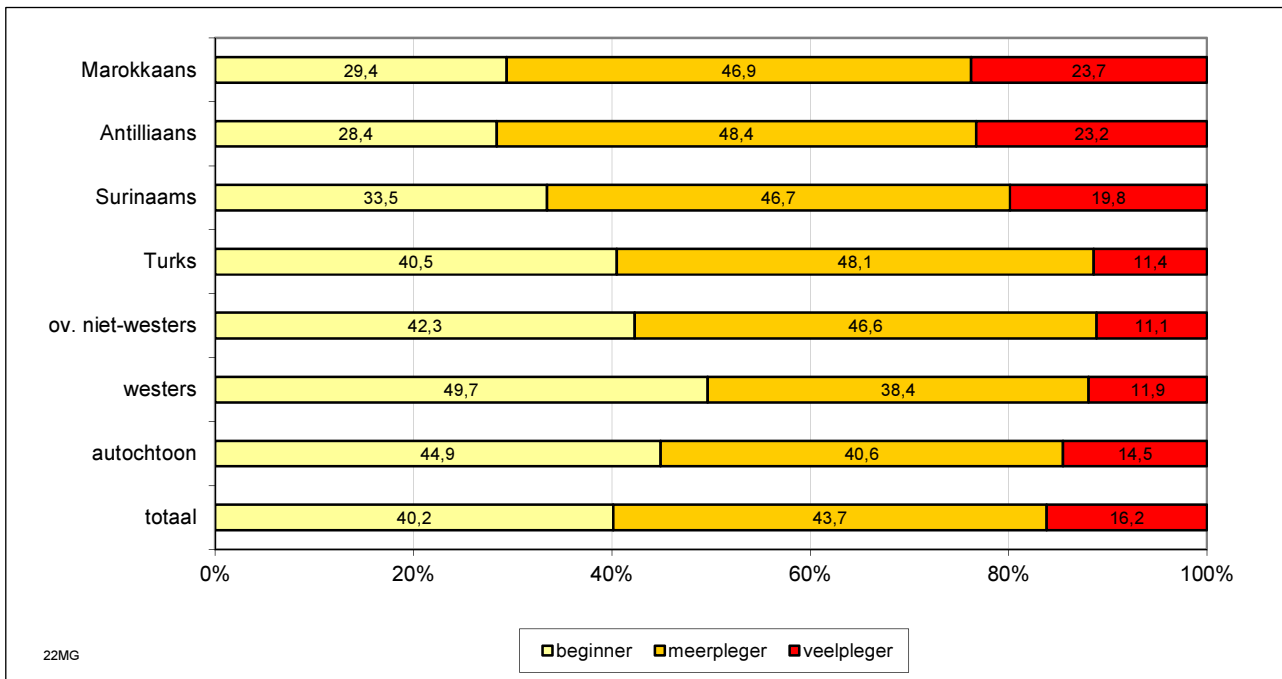
5.5 Pleegcarrière

In deze paragraaf wordt stilgestaan bij de pleegcarrière van verdachten. Hierbij gaat het erom of een verdachte eenmalig of vaker verdacht is geweest van een misdrijf. Verdachten worden onderscheiden naar beginners, meerplegers en veelplegers. Het indelen van verdachten in deze categorieën gebeurt aan de hand van het aantal processen-verbaal van aanhouding dat tegen hen is opgemaakt. Een beginner is een verdachte tegen wie niet eerder een proces-verbaal van aanhouding is opgemaakt.¹⁹ Een meerpleger is een verdachte tegen wie 2-5 processen-verbaal (voor strafrechtelijk minderjarigen) of 2-10 processen-verbaal (voor strafrechtelijk meerderjarigen) zijn opgemaakt en een veelpleger is een verdachte tegen wie meer dan 5 processen-verbaal (voor strafrechtelijk minderjarigen) of meer dan 10 processen-verbaal (voor strafrechtelijk meerderjarigen) zijn opgemaakt.

Wanneer we in figuur 5.7 de pleegcarrière van alle verdachten uit de 22 gemeenten bekijken blijkt dat 40,2 procent beginner is en een groter deel meerpleger (43,7 procent). Een kleiner deel is veelpleger, namelijk 16,2

¹⁹ Wanneer iemand in een bepaald kalenderjaar voor het eerst als verdachte wordt aangehouden en in hetzelfde jaar nogmaals, dan wordt hij in de jaarcijfers als meerpleger gecategoriseerd.

procent. De verdeling bij de Marokkaans-Nederlandse verdachten wijkt af van de verdeling bij alle verdachten in de 22 gemeenten. Van de Marokkaans-Nederlandse verdachten is 29,4 procent beginner, 46,9 procent meerpleger en 23,7 procent veelpleger.

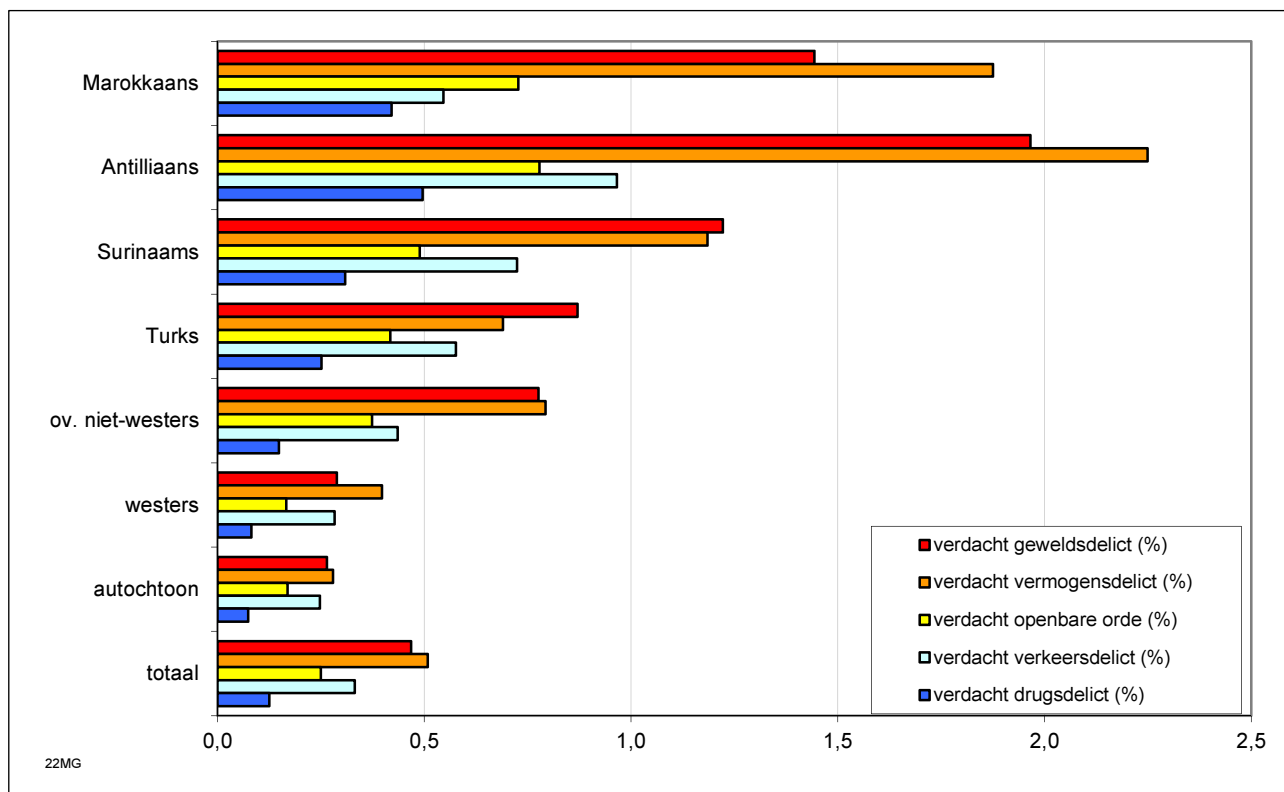
Figuur 5.7: Verdachten (12 jaar e.o.) naar pleegcarrière, in 2012 (in procenten van de betreffende deelpopulatie)

Bron: HKS, bewerking Risbo, voorlopige cijfers

5.6 Aard van de criminaliteit

Hiervoor is ingegaan op de vraag of en in welke mate personen worden verdacht van criminaliteit. In paragraaf 5.1 is het verschil uitgelegd tussen verdachten, antecedenten en misdrijven. Het gegeven dat van één verdachte meerdere misdrijven kunnen worden geregistreerd, maakt de analyse en de interpretatie van de aard van de criminaliteit aanzienlijk complexer dan de analyse van de omvang van de criminaliteit. Er zijn verschillende mogelijkheden om de aard van de criminaliteit in kaart te brengen. Vaak wordt dit gedaan op het niveau van het delict. Daarbij wordt de omvang van een bepaald type delict gerelateerd aan het totale aantal gepleegde delicten. Omdat een dergelijke analyse op het niveau van het delict uitsluitend ingaat op de door de verdachten gepleegde delicten raakt de relatie met de relatieve omvang van de criminaliteit uit beeld. We presenteren daarom een analyse van de aard van de criminaliteit waarin ook deze relatieve omvang van de criminaliteit is verdisconteerd. In deze analyse wordt het aantal verdachten van een bepaald type delict gerelateerd aan de bevolking. Daarbij wordt een uitsplitsing gemaakt naar herkomstgroep.

In figuur 5.8 is deze analyse grafisch weergegeven. Ten opzichte van de totale bevolking zijn Marokkaanse Nederlanders oververtegenwoordigd op nagenoeg elke onderscheiden delictcategorie. Onder de Marokkaans-Nederlandse bevolking komen vermogensdelicten relatief het vaakst voor.

Figuur 5.8: Verdachten (12 jaar e.o.) en delicttype, in 2012 (in procenten van de betreffende deelpopulatie)

Bron: HKS, bewerking Risbo, voorlopige cijfers

Bijlage bij hoofdstuk 2

Tabel b2.1: Demografische kerncijfers bevolking, 1 januari 2013 (in procenten van de betreffende bevolkingsgroep en absolute aantallen)

	Marokkaans		Antilliaans		Surinaams		Turks		ov. niet-westers		westers		autochtoon		totaal	
22Mgem	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Bevolkingsomvang (N)	234.794		70.064		201.671		200.528		298.036		487.905		2.528.718		4.021.716	
Aandeel in de bevolking (%)		5,8		1,7		5,0		5,0		7,4		12,1		62,9		100,0
Geslacht																
Man	120.419	51,3	34.588	49,4	95.189	47,2	103.651	51,7	150.526	50,5	234.287	48,0	1.241.467	49,1	1.980.127	49,2
Vrouw	114.375	48,7	35.476	50,6	106.482	52,8	96.877	48,3	147.510	49,5	253.618	52,0	1.287.251	50,9	2.041.589	50,8
Generatie																
1e generatie	108.818	46,3	42.921	61,3	112.156	55,6	101.759	50,7	194.477	65,3	255.596	52,4	-	-	815.727	54,6
2e generatie	125.976	53,7	27.143	38,7	89.515	44,4	98.769	49,3	103.559	34,7	232.309	47,6	-	-	677.271	45,4
Leeftijd																
0-11 jaar	56.971	24,3	11.638	16,6	24.206	12,0	35.549	17,7	56.824	19,1	55.050	11,3	308.477	12,2	548.715	13,6
12-17 jaar	25.438	10,8	5.986	8,5	15.843	7,9	20.909	10,4	23.135	7,8	20.206	4,1	136.842	5,4	248.359	6,2
18-24 jaar	27.803	11,8	11.674	16,7	22.866	11,3	25.507	12,7	35.849	12,0	48.636	10,0	243.045	9,6	415.380	10,3
25-44 jaar	75.613	32,2	24.000	34,3	65.805	32,6	73.059	36,4	113.079	37,9	182.323	37,4	709.202	28,0	1.243.081	30,9
45-64 jaar	36.667	15,6	13.762	19,6	57.567	28,5	36.228	18,1	59.621	20,0	120.558	24,7	683.198	27,0	1.007.601	25,1
65 jaar e.o.	12.302	5,2	3.004	4,3	15.384	7,6	9.276	4,6	9.525	3,2	61.131	12,5	447.954	17,7	558.576	13,9
Leeftijd, generatie																
0-11 jaar, 1e generatie	868	1,5	1.079	9,3	672	2,8	860	2,4	5.726	10,1	11.844	21,5	-	-	21.049	8,8
0-11 jaar, 2e generatie	56.103	98,5	10.559	90,7	23.534	97,2	34.689	97,6	51.098	89,9	43.206	78,5	-	-	219.189	91,2
12-17 jaar, 1e generatie	1.550	6,1	2.073	34,6	1.420	9,0	1.570	7,5	5.735	24,8	6.108	30,2	-	-	18.456	16,5
12-17 jaar, 2e generatie	23.888	93,9	3.913	65,4	14.423	91,0	19.339	92,5	17.400	75,2	14.098	69,8	-	-	93.061	83,5
18-24 jaar, 1e generatie	4.208	15,1	6.543	56,0	4.104	17,9	4.333	17,0	19.666	54,9	27.445	56,4	-	-	66.299	38,5
18-24 jaar, 2e generatie	23.595	84,9	5.131	44,0	18.762	82,1	21.174	83,0	16.183	45,1	21.191	43,6	-	-	106.036	61,5
25-44 jaar, 1e generatie	53.285	70,5	17.309	72,1	35.944	54,6	49.677	68,0	95.855	84,8	115.079	63,1	-	-	367.149	68,8
25-44 jaar, 2e generatie	22.328	29,5	6.691	27,9	29.861	45,4	23.382	32,0	17.224	15,2	67.244	36,9	-	-	166.730	31,2
45-64 jaar, 1e generatie	36.605	99,8	12.980	94,3	55.043	95,6	36.060	99,5	58.353	97,9	62.117	51,5	-	-	261.158	80,5
45-64 jaar, 2e generatie	62	0,2	782	5,7	2.524	4,4	168	0,5	1.268	2,1	58.441	48,5	-	-	63.245	19,5
65 jaar e.o., 1e generatie	12.302	100,0	2.937	97,8	14.973	97,3	9.259	99,8	9.139	95,9	33.002	54,0	-	-	81.612	73,8
65 jaar e.o., 2e generatie	0	0,0	67	2,2	411	2,7	17	0,2	386	4,1	28.129	46,0	-	-	29.010	26,2
Burgerlijke staat (16 jaar eo)																
Ongehuwd	56.191	35,1	38.988	71,5	90.264	54,1	46.765	31,0	121.444	53,8	213.445	50,9	911.035	42,8	1.478.132	44,7
Gehuwd	87.263	54,5	9.305	17,1	39.988	24,0	84.601	56,1	76.209	33,8	146.840	35,0	874.482	41,1	1.318.688	39,9
Gescheiden	14.005	8,7	5.695	10,4	32.577	19,5	16.368	10,9	24.352	10,8	41.205	9,8	200.269	9,4	334.471	10,1
Weduwstaat	2.799	1,7	548	1,0	4.121	2,5	3.108	2,1	3.557	1,6	17.702	4,2	141.881	6,7	173.716	5,3

Bron: GBA, bewerking Risbo

Tabel b2.1a: Demografische kerncijfers bevolking, per 1 januari 2009 tot en met 2013 (in procenten van de betreffende bevolkingsgroep)

	Marokkaans					Antilliaans					Surinaams					Turks					ov. niet-westers					westers					autochtoon					totaal				
22Mgem	'09	'10	'11	'12	'13	'09	'10	'11	'12	'13	'09	'10	'11	'12	'13	'09	'10	'11	'12	'13	'09	'10	'11	'12	'13	'09	'10	'11	'12	'13	'09	'10	'11	'12	'13	'09	'10	'11	'12	'13
Aandeel in de bevolking (%)	5,7	5,7	5,8	5,8	5,8	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	5,2	5,2	5,1	5,1	5,0	4,9	5,0	5,0	5,0	5,0	6,8	6,9	7,1	7,3	7,4	11,3	11,5	11,7	12,0	12,1	64,5	64,0	63,6	63,2	62,9	100	100	100	100	100
Geslacht																																								
Man	51,7	51,6	51,5	51,5	51,3	49,2	49,3	49,4	49,4	49,4	47,4	47,4	47,3	47,3	47,2	51,8	51,8	51,8	51,8	51,7	51,2	51,2	50,9	50,8	50,5	48,1	48,1	48,0	48,1	48,0	48,9	48,9	49,0	49,0	49,1	49,2	49,2	49,2	49,3	49,2
Vrouw	48,3	48,4	48,5	48,5	48,7	50,8	50,7	50,6	50,6	50,6	52,6	52,6	52,7	52,7	52,8	48,2	48,2	48,2	48,2	48,3	48,8	48,8	49,1	49,2	49,5	51,9	51,9	52,0	51,9	52,0	51,1	51,1	51,0	51,0	50,9	50,8	50,8	50,8	50,7	50,8
Generatie																																								
1e generatie	49,6	48,7	47,9	47,1	46,3	63,7	63,3	62,4	62,1	61,3	57,6	57,2	56,5	56,1	55,6	52,7	52,3	51,8	51,3	50,7	66,8	66,6	66,1	65,8	65,3	49,7	50,4	51,1	52,0	52,4	-	-	-	-	-	55,2	55,1	54,9	54,9	54,6
2e generatie	50,4	51,3	52,1	52,9	53,7	36,3	36,7	37,6	37,9	38,7	42,4	42,8	43,5	43,9	44,4	47,3	47,7	48,2	48,7	49,3	33,2	33,4	33,9	34,2	34,7	50,3	49,6	48,9	48,0	47,6	-	-	-	-	-	44,8	44,9	45,1	45,1	45,4
Leeftijd																																								
0-11 jaar	26,2	25,9	25,4	24,9	24,3	18,0	17,4	17,3	16,8	16,6	14,2	13,6	13,2	12,6	12,0	20,8	19,9	19,2	18,4	17,7	20,3	19,8	19,6	19,4	19,1	10,3	10,6	10,8	11,0	11,3	12,0	12,1	12,1	12,2	12,2	13,8	13,8	13,8	13,7	13,6
12-17 jaar	11,0	10,8	10,7	10,7	10,8	9,7	9,4	9,1	8,8	8,5	8,7	8,4	8,1	7,9	7,9	10,9	10,8	10,6	10,6	10,4	8,0	7,9	7,8	7,7	7,8	4,2	4,1	4,1	4,1	4,1	5,4	5,4	5,4	5,4	5,4	6,3	6,2	6,2	6,2	6,2
18-24 jaar	12,1	12,0	12,0	11,9	11,8	16,2	16,2	16,4	16,5	16,7	12,6	12,4	12,0	11,7	11,3	12,5	12,6	12,6	12,7	12,7	12,7	12,3	12,2	12,1	12,0	9,5	9,7	9,9	9,9	10,0	9,3	9,5	9,5	9,6	9,6	10,2	10,3	10,3	10,3	10,3
25-44 jaar	32,8	32,7	32,6	32,3	32,2	34,3	34,4	34,2	34,5	34,3	33,3	33,1	33,0	32,9	32,6	37,3	37,0	36,7	36,3	36,4	38,3	38,5	38,4	38,3	37,9	37,9	37,7	37,6	37,6	37,4	29,6	29,1	28,7	28,3	28,0	31,9	31,6	31,4	31,1	30,9
45-64 jaar	13,5	14,0	14,5	15,1	15,6	18,9	19,2	19,2	19,4	19,6	25,4	26,3	27,0	27,8	28,5	14,8	15,7	16,6	17,5	18,1	18,2	18,8	19,2	19,6	20,0	25,6	25,6	25,4	25,0	24,7	27,2	27,3	27,6	27,2	27,0	24,8	25,0	25,2	25,1	25,1
65 jaar e.o.	4,4	4,6	4,8	5,1	5,2	3,1	3,4	3,7	4,0	4,3	5,9	6,2	6,7	7,1	7,6	3,7	4,0	4,2	4,4	4,6	2,5	2,6	2,8	3,0	3,2	12,4	12,3	12,1	12,3	12,5	16,6	16,7	16,7	17,3	17,7	13,1	13,1	13,2	13,6	13,9
Leeftijd, generatie																																								
0-11 jaar, 1e generatie	2,3	2,1	1,8	1,7	1,5	13,6	11,9	10,9	10,3	9,3	3,7	3,3	3,1	3,0	2,8	3,3	3,1	2,9	2,6	2,4	10,4	9,9	9,8	10,1	10,1	18,7	19,5	20,1	21,0	21,5	-	-	-	-	-	8,2	8,1	8,3	8,6	8,8
0-11 jaar, 2e generatie	97,7	97,9	98,2	98,3	98,5	86,4	88,1	89,1	89,7	90,7	96,3	96,7	96,9	97,0	97,2	96,7	96,9	97,1	97,4	97,6	89,6	90,1	90,2	89,9	89,9	81,3	80,5	79,9	79,0	78,5	-	-	-	-	-	91,8	91,9	91,7	91,4	91,2
12-17 jaar, 1e generatie	9,2	8,3	7,6	6,9	6,1	40,3	39,7	38,8	37,2	34,6	12,3	11,6	10,6	9,8	9,0	9,1	8,9	8,4	8,2	7,5	33,4	31,4	29,4	27,2	24,8	28,1	28,7	29,2	29,9	30,2	-	-	-	-	-	19,4	18,8	18,1	17,5	16,5
12-17 jaar, 2e generatie	90,8	91,7	92,4	93,1	93,9	59,7	60,3	61,2	62,8	65,4	87,7	88,4	89,4	90,2	91,0	90,9	91,1	91,6	91,8	92,5	66,6	68,6	70,6	72,8	75,2	71,9	71,3	70,8	70,1	69,8	-	-	-	-	-	80,6	81,2	81,9	82,5	83,5
18-24 jaar, 1e generatie	28,1	24,2	20,7	18,0	15,1	61,4	60,0	58,0	57,5	56,0	24,1	22,7	21,0	19,6	17,9	29,2	25,5	22,3	19,5	17,0	61,8	59,8	58,1	56,6	54,9	49,7	51,7	54,0	55,7	56,4	-	-	-	-	-	42,3	41,1	40,2	39,5	38,5
18-24 jaar, 2e generatie	71,9	75,8	79,3	82,0	84,9	38,6	40,0	42,0	42,5	44,0	75,9	77,3	79,0	80,4	82,1	70,8	74,5	77,7	80,5	83,0	38,2	40,2	41,9	43,4	45,1	50,3	48,3	46,0	44,3	43,6	-	-	-	-	-	57,7	58,9	59,8	60,5	61,5
25-44 jaar, 1e generatie	81,3	78,7	76,1	73,3	70,5	76,3	75,3	74,2	73,4	72,1	67,9	64,7	61,1	57,9	54,6	77,5	75,2	72,8	70,4	68,0	88,5	87,7	86,7	85,8	84,8	57,0	58,6	60,2	62,0	63,1	-	-	-	-	-	72,1	71,4	70,5	69,7	68,8
25-44 jaar, 2e generatie	18,7	21,3	23,9	26,7	29,5	23,7	24,7	25,8	26,6	27,9	32,1	35,3	38,9	42,1	45,4	22,5	24,8	27,2	29,6	32,0	11,5	12,3	13,3	14,2	15,2	43,0	41,4	39,8	38,0	36,9	-	-	-	-	-	27,9	28,6	29,5	30,3	31,2
45-64 jaar, 1e generatie	100	100	99,9	99,9	99,8	96,9	96,6	95,9	95,2	94,3	97,0	96,8	96,4	96,0	95,6	99,9	99,9	99,8	99,7	99,5	97,9	98,0	98,0	97,9	97,9	51,7	51,6	51,4	51,7	51,5	-	-	-	-	-	79,7	80,0	80,0	80,4	80,5
45-64 jaar, 2e generatie	0,0	0,0	0,1	0,1	0,2	3,1	3,4	4,1	4,8	5,7	3,0	3,2	3,6	4,0	4,4	0,1	0,1	0,2	0,3	0,5	2,1	2,0	2,0	2,1	2,1	48,3	48,4	48,6	48,3	48,5	-	-	-	-	-	20,3	20,0	20,0	19,6	19,5
65 jaar e.o., 1e generatie	100	100	100	100	100	96,9	97,1	97,6	97,8	97,8	97,1	97,2	97,3	97,3	97,3	99,8	99,8	99,8	99,8	99,8	95,5	95,7	95,9	95,9	95,9	56,2	55,6	55,3	54,3	54,0	-	-	-	-	-	73,3	73,5	73,9	73,7	73,8
65 jaar e.o., 2e generatie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,1	2,9	2,4	2,2	2,2	2,9	2,8	2,7	2,7	2,7	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	4,5	4,3	4,1	4,1	4,1	43,8	44,4	44,7	45,7	46,0	-	-	-	-	-	26,7	26,5	26,1	26,3	26,2
Burgerlijke staat (16 jaar eo)																																								
Ongehuwd	34,3	34,4	34,6	34,8	35,1	70,5	70,8	71,1	71,4	71,5	53,4	53,6	53,8	53,9	54,1	29,0	29,5	30,1	30,6	31,0	52,6	53,1	53,5	53,7	53,8	48,6	49,2	49,9	50,6	50,9	41,2	41,7	42,0	42,4	42,8	43,0	43,5	43,9	44,3	44,7
Gehuwd	56,3	55,9	55,5	55,0	54,5	17,3	17,3	17,2	17,0	17,1	23,8	23,9	23,9	24,0	24,0	58,9	58,2	57,4	56,7	56,1	34,4	34,1	33,9	33,9	33,8	36,3	35,9	35,6	35,2	35,0	42,3	41,9	41,8	41,5	41,1	41,1	40,8	40,5	40,2	39,9
Gescheiden	8,0	8,2	8,3	8,5	8,7	11,2	10,9	10,7	10,6	10,4	20,3	20,0	19,8	19,7	19,5	10,2	10,4	10,5	10,7	10,9	11,4	11,2	11,0	10,9	10,8	10,4	10,3	10,1	9,9	9,8	9,3	9,4	9,3	9,4	9,4	10,2	10,1	10,1	10,1	10,1
Weduwstaat	1,5	1,5	1,6	1,7	1,7	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	2,4	2,4	2,4	2,4	2,5	1,9	1,9	2,0	2,0	2,1	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	4,8	4,6	4,5	4,3	4,2	7,2	7,1	6,9	6,8	6,7	5,7	5,6	5,5	5,3	5,3

Bron: GBA, bewerking Risbo

Tabel b2.2: De bevolking in de 22 gemeenten naar herkomst, 1 januari 2013 (in absolute aantallen en als percentage van de totale bevolking)

22Mgem	Marokkaans		Antilliaans		Surinaams		Turks		ov. niet-westers		westers		autochtoon		totaal	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%
22 gemeenten	234.794	5,8	70.064	1,7	201.671	5,0	200.528	5,0	298.036	7,4	487.905	12,1	2.528.718	62,9	4.021.716	100,0
Nederland	368.838	2,2	145.499	0,9	347.631	2,1	395.302	2,4	854.324	5,1	1.576.986	9,4	13.236.494	78,9	16.779.575	100,0
Amsterdam	72.252	9,0	11.957	1,5	67.776	8,5	41.931	5,2	84.619	10,6	125.484	15,7	395.421	49,5	799.440	100,0
Rotterdam	41.124	6,7	22.973	3,7	52.726	8,6	47.900	7,8	63.836	10,4	71.128	11,5	316.632	51,4	616.319	100,0
Utrecht	28.564	8,9	2.602	0,8	7.725	2,4	13.717	4,3	17.010	5,3	34.318	10,7	218.064	67,7	322.000	100,0
Den Haag	28.748	5,7	12.209	2,4	46.835	9,2	38.243	7,6	48.627	9,6	78.728	15,5	252.976	50,0	506.366	100,0
Gouda	6.746	9,5	396	0,6	931	1,3	457	0,6	2.292	3,2	5.567	7,9	54.518	76,9	70.907	100,0
Eindhoven	5.741	2,6	2.619	1,2	3.712	1,7	10.305	4,7	15.907	7,3	28.574	13,1	151.576	69,4	218.434	100,0
Tilburg	5.701	2,7	4.432	2,1	3.326	1,6	7.914	3,8	9.101	4,4	19.686	9,4	158.377	75,9	208.537	100,0
Leiden	5.203	4,3	1.311	1,1	1.899	1,6	2.225	1,9	7.645	6,4	15.919	13,3	85.605	71,5	119.807	100,0
's-Hertogenbosch	4.623	3,2	1.022	0,7	1.845	1,3	2.856	2,0	4.987	3,5	12.758	8,9	114.698	80,3	142.789	100,0
Amersfoort	4.713	3,1	1.751	1,2	1.663	1,1	6.144	4,1	7.393	4,9	12.912	8,6	115.085	76,9	149.661	100,0
Roosendaal	3.849	5,0	258	0,3	425	0,6	2.333	3,0	2.997	3,9	7.371	9,6	59.941	77,7	77.174	100,0
Helmond	3.724	4,2	633	0,7	623	0,7	2.463	2,8	3.279	3,7	10.135	11,4	68.165	76,6	89.022	100,0
Nijmegen	3.513	2,1	2.091	1,3	1.524	0,9	5.328	3,2	8.735	5,2	20.298	12,2	124.953	75,1	166.442	100,0
Zeist	3.571	5,8	460	0,7	901	1,5	541	0,9	2.316	3,8	6.025	9,8	47.604	77,5	61.418	100,0
Veenendaal	3.315	5,3	350	0,6	304	0,5	725	1,1	2.057	3,3	3.693	5,9	52.617	83,4	63.061	100,0
Ede	2.357	2,1	289	0,3	611	0,6	2.075	1,9	2.898	2,6	7.798	7,1	93.811	85,4	109.839	100,0
Schiedam	2.302	3,0	1.808	2,4	2.698	3,5	7.753	10,2	5.693	7,5	7.850	10,3	48.106	63,1	76.210	100,0
Culemborg	1.978	7,1	137	0,5	379	1,4	404	1,5	694	2,5	2.339	8,5	21.741	78,6	27.672	100,0
Lelystad	2.310	3,0	1.767	2,3	4.443	5,9	1.888	2,5	4.067	5,4	7.065	9,3	54.247	71,6	75.787	100,0
Gorinchem	1.718	4,9	196	0,6	337	1,0	1.786	5,1	1.156	3,3	3.279	9,3	26.678	75,9	35.150	100,0
Oosterhout	1.440	2,7	287	0,5	351	0,7	1.550	2,9	1.550	2,9	4.612	8,6	43.920	81,8	53.710	100,0
Maassluis	1.302	4,1	516	1,6	637	2,0	1.990	6,2	1.177	3,7	2.366	7,4	23.983	75,0	31.971	100,0

Bron: GBA, bewerking Risbo totale Nederlandse bevolking bron: CBS

Bijlage bij hoofdstuk 3

Tabel b3.1: Leerlingen (12-22 jaar) in het voortgezet onderwijs, mbo en hoger onderwijs naar etnische herkomst, 1 januari 2012 (in procenten)

	Marokkaans		Antilliaans		Surinaams		Turks		ov. niet-westers		westers		autochtoon		totaal	
22Mgem	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Schoolsoort																
vo	18.503	55,1	4.408	41,5	12.388	50,4	15.952	55,1	18.003	53,0	15.727	46,9	111.145	46,7	196.126	48,7
mbo	10.827	32,2	3.576	33,7	7.743	31,5	9.097	31,4	7.709	22,7	4.814	14,4	39.936	16,8	83.702	20,8
ho	4.274	12,7	2.639	24,8	4.442	18,1	3.922	13,5	8.253	24,3	12.971	38,7	86.673	36,5	123.174	30,6
Voortgezet onderwijs																
praktijkonderwijs	1.092	5,9	469	10,6	659	5,3	1.131	7,1	805	4,5	413	2,6	2.309	2,1	6.878	3,5
vo leerjaar 1-2, alg. lj 3	8.400	45,4	1.839	41,7	5.228	42,2	7.101	44,5	8.015	44,5	6.792	43,2	45.839	41,2	83.214	42,4
vmbo bb, leerjaar 3-4	1.911	10,3	526	11,9	1.053	8,5	1.783	11,2	1.049	5,8	590	3,8	3.888	3,5	10.800	5,5
vmbo kb, leerjaar 3-4	1.482	8,0	352	8,0	1.071	8,6	1.244	7,8	1.033	5,7	645	4,1	4.886	4,4	10.713	5,5
vmbo tl-gl, leerjaar 3-4	2.270	12,3	442	10,0	1.529	12,3	1.880	11,8	1.835	10,2	1.330	8,5	11.123	10,0	20.409	10,4
havo, leerjaar 3-5	2.131	11,5	397	9,0	1.598	12,9	1.670	10,5	2.409	13,4	2.302	14,6	18.299	16,5	28.806	14,7
vwo, leerjaar 3-6	1.210	6,5	382	8,7	1.247	10,1	1.132	7,1	2.649	14,7	3.351	21,3	24.679	22,2	34.650	17,7
overig vo	7	0,0	1	0,0	3	0,0	11	0,1	208	1,2	304	1,9	122	0,1	656	0,3
mbo																
mbo niveau 1	600	5,5	423	11,8	392	5,1	474	5,2	609	7,9	247	5,1	1.019	2,6	3.764	4,5
mbo niveau 2	3.127	28,9	1.120	31,3	1.949	25,2	2.669	29,3	2.049	26,6	1.102	22,9	8.942	22,4	20.958	25,0
mbo niveau 3	2.565	23,7	891	24,9	2.123	27,4	2.314	25,4	1.764	22,9	1.136	23,6	10.193	25,5	20.986	25,1
mbo niveau 4	4.535	41,9	1.142	31,9	3.279	42,3	3.640	40,0	3.287	42,6	2.329	48,4	19.782	49,5	37.994	45,4
Hoger onderwijs																
hbo	3.317	77,6	1.796	68,1	3.080	69,3	2.895	73,8	4.630	56,1	6.303	48,6	42.873	49,5	64.894	52,7
wo	957	22,4	843	31,9	1.362	30,7	1.027	26,2	3.623	43,9	6.668	51,4	43.800	50,5	58.280	47,3

Bron: BRON, DUO, bewerking Risbo

Tabel b3.1a: Leerlingen (12-22 jaar) in het voortgezet onderwijs, mbo en hoger onderwijs naar etnische herkomst, per 1 januari 2009 tot en met 2012 (in procenten van de betreffende bevolkingsgroep)

	Marokkaans				Antilliaans				Surinaams				Turks				ov. niet-westers				westers				autochtoon				totaal			
22Mgem	'09	'10	'11	'12	'09	'10	'11	'12	'09	'10	'11	'12	'09	'10	'11	'12	'09	'10	'11	'12	'09	'10	'11	'12	'09	'10	'11	'12	'09	'10	'11	'12
Schoolsoort																																
vo	54,3	53,9	54,3	55,1	44,6	43,5	42,7	41,5	49,6	49,3	49,9	50,4	55,7	54,4	54,1	55,1	53,2	52,6	51,9	53,0	47,2	47,3	46,3	46,9	47,5	46,9	46,6	46,7	49,1	48,6	48,3	48,7
mbo	34,6	34,4	33,4	32,2	32,1	32,6	33,1	33,7	32,9	32,5	31,8	31,5	32,9	33,2	32,9	31,4	24,2	23,7	23,4	22,7	16,2	15,7	15,1	14,4	17,7	17,2	17,2	16,8	22,0	21,6	21,3	20,8
ho	11,1	11,7	12,3	12,7	23,3	23,9	24,1	24,8	17,5	18,2	18,3	18,1	11,4	12,4	13,0	13,5	22,6	23,8	24,6	24,3	36,7	37,1	38,6	38,7	34,9	35,9	36,2	36,5	28,9	29,8	30,3	30,6
Voortgezet onderwijs																																
praktijkonderwijs	7,1	6,5	6,4	5,9	11,0	11,2	11,0	10,6	5,3	5,4	5,5	5,3	7,3	7,2	7,3	7,1	4,8	4,6	4,7	4,5	2,0	2,2	2,5	2,6	2,2	2,1	2,1	2,1	3,7	3,6	3,6	3,5
vo leerjaar 1-2, alg. lj 3	42,4	43,9	45,1	45,4	43,6	41,1	40,2	41,7	40,8	41,7	42,1	42,2	42,0	43,2	45,1	44,5	41,6	42,4	44,1	44,5	40,9	41,3	42,1	43,2	40,4	40,6	40,8	41,2	41,0	41,4	42,0	42,4
vmbo bb, leerjaar 3-4	11,5	10,4	10,7	10,3	11,0	11,0	12,0	11,9	8,7	8,0	8,6	8,5	11,6	10,8	11,1	11,2	6,4	6,0	6,1	5,8	3,9	3,4	3,7	3,8	4,3	3,9	3,8	3,5	6,2	5,7	5,7	5,5
vmbo kb, leerjaar 3-4	9,2	8,9	8,3	8,0	7,7	8,2	8,2	8,0	8,5	8,5	8,7	8,6	8,6	8,2	7,8	7,8	6,3	5,9	5,6	5,7	4,1	4,1	4,2	4,1	5,0	4,8	4,7	4,4	6,0	5,8	5,7	5,5
vmbo tl-gl, leerjaar 3-4	11,3	11,4	11,6	12,3	8,8	9,9	10,5	10,0	11,4	11,4	11,8	12,3	11,6	11,5	11,3	11,8	9,3	9,6	10,0	10,2	8,9	9,0	8,7	8,5	9,8	9,7	9,9	10,0	10,1	10,1	10,2	10,4
havo, leerjaar 3-5	9,9	10,4	11,1	11,5	8,2	8,6	9,4	9,0	12,2	12,2	13,3	12,9	9,5	9,7	10,6	10,5	12,5	12,9	13,7	13,4	13,6	13,8	15,1	14,6	15,3	15,7	16,4	16,5	13,6	14,0	14,7	14,7
vwo, leerjaar 3-6	6,3	6,2	6,7	6,5	7,9	8,0	8,5	8,7	10,1	9,5	10,0	10,1	6,8	6,4	6,8	7,1	14,4	14,0	14,8	14,7	21,8	21,5	21,8	21,3	21,3	21,3	22,3	22,2	17,1	17,0	17,7	17,7
overig vo	2,2	2,3	0,0	0,0	1,9	2,1	0,1	0,0	3,0	3,3	0,0	0,0	2,5	2,9	0,1	0,1	4,7	4,7	1,1	1,2	4,7	4,7	2,0	1,9	1,7	1,9	0,1	0,1	2,4	2,6	0,3	0,3
mbo																																
mbo niveau 1	7,0	7,1	4,7	5,5	11,4	11,8	10,0	11,8	5,6	5,7	4,5	5,1	6,2	6,5	5,3	5,2	7,9	8,0	7,4	7,9	4,8	4,4	4,5	5,1	3,1	3,1	2,6	2,6	5,0	5,1	4,2	4,5
mbo niveau 2	31,3	30,6	30,7	28,9	33,3	32,8	33,0	31,3	27,6	26,0	27,1	25,2	33,7	31,6	30,2	29,3	28,7	27,9	27,3	26,6	24,4	24,9	23,6	22,9	24,8	23,5	22,8	22,4	27,5	26,4	25,9	25,0
mbo niveau 3	20,1	20,5	23,0	23,7	22,8	22,6	24,5	24,9	24,7	26,5	26,3	27,4	22,8	23,9	25,2	25,4	22,8	22,6	23,7	22,9	22,5	22,4	23,0	23,6	24,3	25,5	25,5	25,5	23,3	24,2	24,9	25,1
mbo niveau 4	41,7	41,7	41,6	41,9	32,5	32,8	32,6	31,9	42,1	41,8	42,1	42,3	37,3	38,1	39,3	40,0	40,6	41,4	41,6	42,6	48,2	48,3	48,8	48,4	47,8	47,9	49,2	49,5	44,1	44,2	45,0	45,4
Hoger onderwijs																																
hbo	79,6	77,8	77,7	77,6	65,8	66,8	67,5	68,1	70,1	69,9	69,1	69,3	74,9	74,4	73,4	73,8	57,3	58,1	56,4	56,1	49,5	49,8	48,5	48,6	50,4	50,3	49,7	49,5	53,5	53,5	52,8	52,7
wo	20,4	22,2	22,3	22,4	34,2	33,2	32,5	31,9	29,9	30,1	30,9	30,7	25,1	25,6	26,6	26,2	42,7	41,9	43,6	43,9	50,5	50,2	51,5	51,4	49,6	49,7	50,3	50,5	46,5	46,5	47,2	47,3

Bron: BRON, DUO, bewerking Risbo

Tabel b3.2: Nieuwe vsv-ers (12-22 jaar) naar achtergrondkenmerken, in schooljaar 2011/2012 (absolute aantallen en in procenten van de betreffende deelpopulatie)

	Marokkaans			Antilliaans			Surinaams			Turks			ov. niet-westers			westers			autochtoon			totaal		
	pop.	nieuw vsv		pop.	nieuw vsv		pop.	nieuw vsv		pop.	nieuw vsv		pop.	nieuw vsv		pop.	nieuw vsv		pop.	nieuw vsv		pop.	nieuw vsv	
22Mgem	N	N	%	N	N	%	N	N	%	N	N	%	N	N	%	N	N	%	N	N	%	N	N	%
Leerlingen vo/mbo	27.524	1.511	5,5	7.038	574	8,2	18.828	1.042	5,5	23.242	1.260	5,4	23.901	1.267	5,3	19.291	834	4,3	146.402	4.728	3,2	266.226	11.216	4,2
Geslacht																								
Man	13.455	1.012	7,5	3.402	347	10,2	9.258	615	6,6	11.632	822	7,1	11.946	755	6,3	9.859	475	4,8	74.078	2.751	3,7	133.630	6.777	5,1
Vrouw	14.069	499	3,5	3.636	227	6,2	9.570	427	4,5	11.610	438	3,8	11.955	512	4,3	9.432	359	3,8	72.324	1.977	2,7	132.596	4.439	3,3
Generatie																								
1e generatie	2.230	165	7,4	2.872	275	9,6	2.153	165	7,7	1.962	136	6,9	7.372	607	8,2	4.927	308	6,3	-	-	-	21.516	1.656	7,7
2e generatie	25.294	1.346	5,3	4.166	299	7,2	16.675	877	5,3	21.280	1.124	5,3	16.529	660	4,0	14.364	526	3,7	-	-	-	98.308	4.832	4,9
Leeftijd																								
12-16 jaar	16.348	223	1,4	3.641	88	2,4	10.897	189	1,7	13.674	188	1,4	14.491	258	1,8	12.736	211	1,7	96.899	994	1,0	168.686	2.151	1,3
17-19 jaar	8.455	921	10,9	2.251	323	14,3	5.847	593	10,1	7.237	824	11,4	7.085	708	10,0	5.211	488	9,4	39.614	2.983	7,5	75.700	6.840	9,0
20-22 jaar	2.721	367	13,5	1.146	163	14,2	2.084	260	12,5	2.331	248	10,6	2.325	301	12,9	1.344	135	10,0	9.889	751	7,6	21.840	2.225	10,2
Schoolsoort																								
vo	17.369	268	1,5	3.898	102	2,6	11.689	225	1,9	14.715	262	1,8	16.774	418	2,5	14.785	311	2,1	108.581	1.387	1,3	187.811	2.973	1,6
mbo	10.145	1.241	12,2	3.140	472	15,0	7.134	816	11,4	8.525	997	11,7	7.112	849	11,9	4.497	521	11,6	37.796	3.339	8,8	78.349	8.235	10,5

Bron: BRON, DUO, bewerking Risbo, voorlopige cijfers

Tabel b3.2a: Nieuwe vsv-ers (12-22 jaar) naar achtergrondkenmerken, schooljaren 08/09 tot en met 11/12 (in procenten van de betreffende deelpopulatie)

	Marokkaans				Antilliaans				Surinaams				Turks				ov. niet-westers				westers				autochtoon				totaal			
	percentage vsv				percentage vsv				percentage vsv				percentage vsv				percentage vsv				percentage vsv				percentage vsv				percentage vsv			
22Mgem	08/09	09/10	10/11	11/12	08/09	09/10	10/11	11/12	08/09	09/10	10/11	11/12	08/09	09/10	10/11	11/12	08/09	09/10	10/11	11/12	08/09	09/10	10/11	11/12	08/09	09/10	10/11	11/12	08/09	09/10	10/11	11/12
Leerlingen vo/mbo	5,8	6,1	6,2	5,5	7,7	7,7	8,7	8,2	6,2	5,9	6,3	5,5	5,2	5,3	5,8	5,4	5,0	5,0	5,6	5,3	4,3	4,7	4,7	4,3	3,9	3,5	3,5	3,2	4,6	4,4	4,6	4,2
Geslacht																																
Man	8,1	8,3	8,1	7,5	9,6	9,5	10,5	10,2	7,3	7,3	7,6	6,6	6,9	7,1	7,5	7,1	5,9	6,1	6,9	6,3	4,8	5,3	5,2	4,8	4,4	3,9	3,9	3,7	5,5	5,3	5,5	5,1
Vrouw	3,7	3,9	4,4	3,5	5,9	5,9	7,2	6,2	5,1	4,5	5,1	4,5	3,6	3,6	4,0	3,8	4,1	4,0	4,4	4,3	3,9	4,2	4,1	3,8	3,3	3,0	3,0	2,7	3,7	3,5	3,7	3,3
Generatie																																
1e generatie	8,1	8,5	8,2	7,4	9,4	8,7	11,8	9,6	8,3	7,9	9,4	7,7	6,9	7,1	7,3	6,9	6,1	6,1	8,2	8,2	5,6	6,3	7,3	6,3	-	-	-	-	7,0	7,1	8,5	7,7
2e generatie	5,5	5,8	6,0	5,3	6,3	6,9	6,5	7,2	5,8	5,5	5,9	5,3	5,0	5,1	5,6	5,3	4,3	4,4	4,3	4,0	3,9	4,2	3,8	3,7	-	-	-	-	5,1	5,2	5,3	4,9
Leeftijd																																
12-16 jaar	1,9	1,7	2,0	1,4	2,9	2,2	2,5	2,4	1,8	1,5	1,8	1,7	1,5	1,4	1,5	1,4	1,8	1,8	1,7	1,8	1,4	1,6	1,6	1,7	1,3	1,1	1,1	1,0	1,5	1,4	1,4	1,3
17-19 jaar	10,9	11,4	11,5	10,9	13,2	14,2	15,0	14,3	11,2	11,4	11,3	10,1	10,7	10,4	11,6	11,4	9,5	9,3	10,8	10,0	9,2	10,4	10,4	9,4	9,1	8,2	8,0	7,5	9,8	9,5	9,6	9,0
20-22 jaar	11,4	12,2	14,6	13,5	13,2	12,1	16,9	14,2	12,2	10,6	15,5	12,5	8,7	10,3	12,0	10,6	9,0	9,6	13,7	12,9	10,0	9,0	11,3	10,0	7,8	6,7	8,0	7,6	9,4	8,9	11,3	10,2
Schoolsoort																																
vo	1,6	1,7	2,0	1,5	2,8	2,2	2,9	2,6	1,7	1,6	2,1	1,9	1,6	1,5	1,7	1,8	2,0	1,9	2,5	2,5	1,6	2,0	2,1	2,1	1,3	1,3	1,3	1,3	1,5	1,5	1,7	1,6
mbo	11,2	11,6	13,1	12,2	12,8	13,2	16,2	15,0	11,9	11,4	13,0	11,4	10,3	10,3	12,2	11,7	10,6	10,8	12,8	11,9	10,8	11,7	12,6	11,6	9,7	8,5	9,4	8,8	10,4	10,0	11,3	10,5

Bron: BRON, DUO, bewerking Risbo, voorlopige cijfers

Tabel b3.3: Oververtegenwoordiging van Marokkaans-Nederlandse voortijdig schoolverlaters (12-22 jaar) in de 22 gemeenten, in schooljaar 2011/2012 (absolute aantallen, in procenten van betreffende bevolkingsgroep en oververtegenwoordiging (ovvt))

	12 t/m 22 jaar					
	totaal			Marokkaans		
	populatie N	voortijdig schoolverlaters N %		populatie N	voortijdig schoolverlaters N %	ovvt %
Amsterdam	44.364	2.049 4,6		8.334	410 4,9	7
Rotterdam	42.935	2.249 5,2		5.083	285 5,6	7
Utrecht	16.835	666 4,0		3.279	216 6,6	67
Den Haag	32.566	1.588 4,9		3.256	187 5,7	18
Gouda	5.781	172 3,0		773	54 7,0	135
Eindhoven	13.690	574 4,2		655	45 6,9	64
Tilburg	14.722	589 4,0		664	31 4,7	17
Leiden	7.090	253 3,6		661	27 4,1	14
's-Hertogenbosch	9.871	321 3,3		524	22 4,2	29
Amersfoort	11.975	403 3,4		497	23 4,6	38
Roosendaal	6.022	180 3,0		471	31 6,6	120
Helmond	6.816	275 4,0		390	18 4,6	14
Nijmegen	10.205	400 3,9		439	45 10,3	162
Zeist	4.517	176 3,9		377	25 6,6	70
Veenendaal	5.487	134 2,4		426	19 4,5	83
Ede	9.496	301 3,2		326	15 4,6	45
Lelystad	5.908	242 4,1		249	6 2,4	-41
Schiedam	5.767	276 4,8		224	15 6,7	40
Culemborg	2.496	68 2,7		282	11 3,9	43
Gorinchem	2.852	102 3,6		207	10 4,8	35
Oosterhout	4.431	131 3,0		205	8 3,9	32
Maassluis	2.400	67 2,8		202	8 4,0	42
Totaal 22 MG	266.226	11.216 4,2		27.524	1.511 5,5	30

Bron: BRON, DUO, bewerking Risbo, voorlopige cijfers

Tabel b3.3a: Oververtegenwoordiging van Marokkaans-Nederlandse voortijdig schoolverlaters (12-22 jaar) in de 22 gemeenten, schooljaar 2008/2009, 2009/2010, 2010/2011 en 2011/2012

(in procenten van betreffende bevolkingsgroep en oververtegenwoordiging)

	12 t/m 22 jaar												
	totaal				Marokkaans				oververtegenwoordiging				verschil
	08/09	09/10	10/11	11/12	08/09	09/10	10/11	11/12	08/09	09/10	10/11	11/12	08/09-11/12
Amsterdam	4,7	5,3	4,8	4,6	5,0	6,0	5,2	4,9	6	15	8	7	1
Rotterdam	5,8	5,4	6,0	5,2	6,4	6,1	6,7	5,6	11	12	12	7	-4
Utrecht	4,9	4,4	5,0	4,0	6,8	6,6	8,0	6,6	40	51	62	67	27
Den Haag	4,8	4,3	5,0	4,9	5,4	5,4	6,5	5,7	12	25	31	18	6
Gouda	3,5	3,6	3,5	3,0	6,0	7,3	5,1	7,0	73	101	46	135	62
Eindhoven	4,0	4,5	4,5	4,2	6,8	7,5	6,0	6,9	70	66	34	64	-6
Tilburg	5,1	4,1	4,2	4,0	5,8	5,9	6,7	4,7	15	45	60	17	2
Leiden	4,5	4,2	3,6	3,6	4,4	6,1	5,2	4,1	-2	46	43	14	16
's-Hertogenbosch	4,5	3,9	3,8	3,3	9,2	7,0	6,9	4,2	105	81	84	29	-76
Amersfoort	3,4	3,5	3,4	3,4	6,7	5,2	7,1	4,6	99	51	107	38	-61
Roosendaal	3,9	3,2	3,7	3,0	6,1	6,3	6,2	6,6	56	96	68	120	64
Helmond	4,2	4,3	5,0	4,0	4,4	5,3	5,1	4,6	5	23	2	14	9
Nijmegen	4,1	4,0	4,0	3,9	7,6	5,3	9,6	10,3	84	32	139	162	78
Zeist	3,9	3,5	4,3	3,9	8,7	6,1	10,7	6,6	123	76	151	70	-53
Veenendaal	3,5	3,0	3,1	2,4	4,2	3,5	4,5	4,5	20	16	48	83	63
Ede	3,4	3,1	3,2	3,2	7,5	5,9	4,6	4,6	118	91	47	45	-73
Lelystad	5,1	5,2	4,6	4,1	5,3	5,9	6,7	2,4	4	13	47	-41	-45
Schiedam	4,5	4,2	3,8	4,8	6,9	6,1	9,1	6,7	54	43	135	40	-14
Culemborg	3,4	3,1	2,8	2,7	5,6	6,3	1,5	3,9	64	101	-46	43	-21
Gorinchem	4,0	3,7	3,8	3,6	3,7	9,0	6,8	4,8	-8	142	79	35	43
Oosterhout	3,9	2,9	2,9	3,0	6,9	4,9	2,6	3,9	75	70	-9	32	-43
Maassluis	3,3	3,4	4,2	2,8	2,4	4,3	4,2	4,0	-28	25	1	42	70
Totaal 22 MG	4,6	4,4	4,6	4,2	5,8	6,1	6,2	5,5	27	37	36	30	3

Bron: BRON, DUO, bewerking Risbo, voorlopige cijfers

Bijlage bij hoofdstuk 4

Tabel b4.1: Personen (15-64 jaar), die per 1 januari 2013 in de gemeente wonen en als werkzoekende staan geregistreerd (absolute aantallen en in procenten van de betreffende deelpopulatie)

	Marokkaans			Antilliaans			Surinaams			Turks			ov.niet-westers			westers			autochtoon			totaal		
	pop.	NWW		pop.	NWW		pop.	NWW		pop.	NWW		pop.	NWW		pop.	NWW		pop.	NWW		pop.	NWW	
21Mgem	N	N	%	N	N	%	N	N	%	N	N	%	N	N	%	N	N	%	N	N	%	N	N	%
Totale bevolking (15-64)	104.238	13.114	12,6	43.160	5.829	13,5	102.668	11.014	10,7	114.488	12.553	11,0	156.117	18.894	12,1	264.332	16.080	6,1	1.420.973	63.185	4,4	2.205.976	140.669	6,4
Geslacht																								
Man	52.802	7.168	13,6	21.279	2.899	13,6	48.687	5.253	10,8	59.017	6.455	10,9	77.778	9.775	12,6	127.341	7.732	6,1	715.316	32.963	4,6	1.102.220	72.245	6,6
Vrouw	51.436	5.946	11,6	21.881	2.930	13,4	53.981	5.761	10,7	55.471	6.098	11,0	78.339	9.119	11,6	136.991	8.348	6,1	705.657	30.222	4,3	1.103.756	68.424	6,2
Generatie																								
1e generatie	65.333	10.207	15,6	32.059	5.106	15,9	64.063	7.747	12,1	71.234	9.541	13,4	126.121	17.420	13,8	147.580	9.729	6,6	-	-	-	506.390	59.750	11,8
2e generatie	38.905	2.907	7,5	11.101	723	6,5	38.605	3.267	8,5	43.254	3.012	7,0	29.996	1.474	4,9	116.752	6.351	5,4	-	-	-	278.613	17.734	6,4
Leeftijd																								
15-24 jaar	27.552	1.258	4,6	12.644	562	4,4	20.536	897	4,4	28.660	1.141	4,0	35.199	1.313	3,7	44.704	1.008	2,3	263.613	5.161	2,0	432.908	11.340	2,6
25-34 jaar	26.756	3.517	13,1	11.802	1.786	15,1	22.866	2.839	12,4	29.560	3.259	11,0	47.814	5.367	11,2	69.360	3.807	5,5	286.858	12.444	4,3	495.016	33.019	6,7
35-44 jaar	25.676	3.978	15,5	7.909	1.352	17,1	21.844	2.614	12,0	28.226	3.891	13,8	33.037	4.923	14,9	59.429	3.965	6,7	291.119	13.543	4,7	467.240	34.266	7,3
45-54 jaar	16.561	3.219	19,4	6.489	1.279	19,7	22.219	2.853	12,8	19.828	3.195	16,1	26.117	4.710	18,0	49.411	3.933	8,0	306.768	16.457	5,4	447.393	35.646	8,0
55-64 jaar	7.693	1.142	14,8	4.316	850	19,7	15.203	1.811	11,9	8.214	1.067	13,0	13.950	2.581	18,5	41.428	3.367	8,1	272.615	15.580	5,7	363.419	26.398	7,3
Leeftijd, generatie																								
15-24 jaar, 1e generatie	3.297	233	7,1	6.977	321	4,6	3.187	187	5,9	4.186	204	4,9	18.158	884	4,9	23.487	558	2,4	-	-	-	59.292	2.387	4,0
15-24 jaar, 2e generatie	24.255	1.025	4,2	5.667	241	4,3	17.349	710	4,1	24.474	937	3,8	17.041	429	2,5	21.217	450	2,1	-	-	-	110.003	3.792	3,4
25-34 jaar, 1e generatie	14.272	1.904	13,3	8.490	1.460	17,2	7.648	927	12,1	14.801	1.635	11,0	38.117	4.565	12,0	45.045	2.455	5,5	-	-	-	128.373	12.946	10,1
25-34 jaar, 2e generatie	12.484	1.613	12,9	3.312	326	9,8	15.218	1.912	12,6	14.759	1.624	11,0	9.697	802	8,3	24.315	1.352	5,6	-	-	-	79.785	7.629	9,6
35-44 jaar, 1e generatie	23.546	3.711	15,8	6.357	1.239	19,5	17.185	2.082	12,1	24.338	3.452	14,2	30.620	4.740	15,5	34.217	2.435	7,1	-	-	-	136.263	17.659	13,0
35-44 jaar, 2e generatie	2.130	267	12,5	1.552	113	7,3	4.659	532	11,4	3.888	439	11,3	2.417	183	7,6	25.212	1.530	6,1	-	-	-	39.858	3.064	7,7

Bron: UWV WERKbedrijf, bewerking Risbo

Tabel b4.1a: Personen (15-64 jaar) die als werkzoekende staan geregistreerd, per 1 januari 2009 tot en met 2013 (in procenten van de betreffende deelpopulatie)

	Marokkaans					Antilliaans					Surinaams					Turks					ov.niet-westers					westers					autochtoon					totaal				
21Mgem	'09	'10	'11	'12	'13	'09	'10	'11	'12	'13	'09	'10	'11	'12	'13	'09	'10	'11	'12	'13	'09	'10	'11	'12	'13	'09	'10	'11	'12	'13	'09	'10	'11	'12	'13	'09	'10	'11	'12	'13
Totale bevolking (15-64)	11,7	12,7	11,7	11,7	12,6	9,1	11,1	11,4	11,7	13,5	6,9	8,5	8,8	9,1	10,7	9,6	10,4	9,9	9,7	11,0	11,1	12,2	11,3	11,3	12,1	4,1	5,3	5,0	5,0	6,1	2,8	3,7	3,6	3,5	4,4	4,5	5,5	5,4	5,4	6,4
Geslacht																																								
Man	12,0	14,0	13,0	12,9	13,6	7,6	11,1	11,7	12,1	13,6	6,1	8,6	9,1	9,4	10,8	8,4	10,3	10,1	9,9	10,9	10,7	12,4	11,8	11,8	12,6	3,8	5,4	5,0	4,9	6,1	2,7	3,9	3,8	3,7	4,6	4,3	5,7	5,6	5,6	6,6
Vrouw	11,4	11,4	10,4	10,5	11,6	10,5	11,1	11,2	11,3	13,4	7,6	8,5	8,6	8,8	10,7	10,8	10,6	9,7	9,6	11,0	11,5	11,9	10,9	10,8	11,6	4,5	5,2	5,0	5,0	6,1	3,0	3,5	3,4	3,4	4,3	4,8	5,3	5,1	5,1	6,2
Generatie																																								
1e generatie	15,2	16,0	14,7	14,5	15,6	10,9	12,9	13,4	13,8	15,9	8,4	9,7	10,0	10,3	12,1	12,4	12,9	12,1	11,9	13,4	12,8	13,9	13,0	12,9	13,8	4,8	5,8	5,4	5,4	6,6	-	-	-	-	-	10,2	11,2	10,6	10,5	11,8
2e generatie	3,8	6,0	6,1	6,7	7,5	2,9	5,1	5,1	5,1	6,5	3,7	6,3	6,7	7,0	8,5	3,6	5,5	5,8	6,0	7,0	2,1	3,5	3,9	4,3	4,9	3,5	4,8	4,5	4,5	5,4	-	-	-	-	-	3,4	5,1	5,2	5,4	6,4
Leeftijd																																								
15-24 jaar	2,9	4,3	4,3	4,6	4,6	3,2	5,1	4,5	4,8	4,4	2,2	4,0	4,1	4,1	4,4	1,9	3,5	3,5	3,7	4,0	3,7	4,2	4,0	3,9	3,7	1,1	2,1	1,9	1,8	2,3	0,9	1,7	1,5	1,5	2,0	1,4	2,4	2,3	2,3	2,6
25-34 jaar	10,3	12,7	11,6	11,7	13,1	7,5	10,6	11,6	12,2	15,1	5,6	9,1	9,6	10,1	12,4	8,3	9,7	9,2	9,2	11,0	9,2	11,1	10,3	10,4	11,2	2,7	4,3	3,8	3,9	5,5	1,7	3,1	2,9	2,9	4,3	3,6	5,4	5,1	5,2	6,7
35-44 jaar	16,9	16,9	15,3	14,8	15,5	12,4	14,3	14,7	15,0	17,1	7,8	9,5	9,9	9,9	12,0	13,6	13,9	13,0	12,3	13,8	14,6	15,7	14,5	14,1	14,9	4,4	5,9	5,6	5,4	6,7	2,9	3,9	3,9	3,7	4,7	5,5	6,6	6,4	6,2	7,3
45-54 jaar	21,0	20,8	18,7	18,1	19,4	15,0	16,9	17,8	17,3	19,7	10,6	11,0	11,4	11,3	12,8	17,9	17,3	16,1	15,0	16,1	16,9	17,6	16,7	16,8	18,0	6,0	7,2	7,0	6,8	8,0	3,8	4,6	4,6	4,5	5,4	6,2	7,0	7,0	6,9	8,0
55-64 jaar	16,6	15,4	14,0	14,2	14,8	16,3	15,5	15,7	15,9	19,7	9,9	9,7	9,5	10,1	11,9	11,7	11,5	10,6	11,6	13,0	19,1	18,7	17,0	17,1	18,5	6,9	7,1	6,8	7,2	8,1	4,8	5,0	4,9	5,0	5,7	6,1	6,2	6,1	6,3	7,3
Leeftijd, generatie																																								
15-24 jaar,1e generatie	5,1	6,9	6,6	6,9	7,1	3,9	5,9	5,5	5,8	4,6	2,3	4,7	4,8	5,1	5,9	3,0	4,6	4,1	4,0	4,9	5,6	6,0	5,4	5,1	4,9	1,2	2,1	1,9	2,0	2,4	-	-	-	-	-	3,5	4,6	4,2	4,0	4,0
15-24 jaar,2e generatie	2,2	3,8	3,8	4,2	4,2	2,2	4,0	3,2	3,6	4,3	2,2	3,9	3,9	3,9	4,1	1,6	3,3	3,4	3,7	3,8	1,1	1,8	2,2	2,5	2,5	1,0	2,0	1,8	1,7	2,1	-	-	-	-	-	1,7	3,0	3,1	3,3	3,4
25-34 jaar,1e generatie	11,6	13,6	12,3	12,3	13,3	8,9	11,9	13,1	14,3	17,2	5,8	8,9	9,5	9,9	12,1	9,5	10,2	9,3	9,3	11,0	10,3	12,2	11,3	11,2	12,0	2,7	4,0	3,7	3,7	5,5	-	-	-	-	-	7,7	9,4	8,7	8,7	10,1
25-34 jaar,2e generatie	7,4	10,9	10,5	11,0	12,9	3,4	6,6	7,5	6,5	9,8	5,5	9,2	9,6	10,3	12,6	6,6	9,0	9,1	9,2	11,0	3,6	6,0	6,2	6,8	8,3	2,6	4,7	4,1	4,1	5,6	-	-	-	-	-	4,5	7,3	7,3	7,6	9,6
35-44 jaar,1e generatie	17,1	17,1	15,5	15,0	15,8	13,9	16,1	16,3	16,8	19,5	8,0	9,7	10,1	10,1	12,1	13,9	14,2	13,3	12,7	14,2	15,1	16,2	14,9	14,6	15,5	5,2	6,4	6,0	5,8	7,1	-	-	-	-	-	12,0	12,8	12,1	11,7	13,0
35-44 jaar,2e generatie	9,1	10,7	11,3	11,3	12,5	4,6	5,7	7,4	7,4	7,3	6,3	8,6	9,1	8,8	11,4	8,0	9,1	10,0	9,4	11,3	4,0	6,0	6,1	6,1	7,6	3,6	5,4	5,2	4,9	6,1	-	-	-	-	-	4,1	6,0	6,2	6,1	7,7

Bron: UWW WERKbedrijf, bewerking Risbo

Tabel b4.2: Personen (15-64 jaar), die per 1 januari 2013 in de gemeente wonen met een WWB, IOA uitkering (absolute aantallen en in procenten van de betreffende deelpopulatie)

	Marokkaans			Antilliaans			Surinaams			Turks			ov.niet-westers			westers			autochtoon			totaal		
	pop.	uitkering		pop.	uitkering		pop.	uitkering		pop.	uitkering		pop.	uitkering		pop.	uitkering		pop.	uitkering		pop.	uitkering	
22Mgem	N	N	%	N	N	%	N	N	%	N	N	%	N	N	%	N	N	%	N	N	%	N	N	%
Totale bevolking (15-64)	152.076	22.971	15,1	52.493	7.428	14,2	154.263	16.652	10,8	145.088	14.798	10,2	219.759	31.956	14,5	361.294	14.496	4,0	1.702.095	51.223	3,0	2.787.068	159.524	5,7
Geslacht																								
Man	76.867	11.269	14,7	25.962	3.271	12,6	72.448	7.191	9,9	74.943	6.114	8,2	110.662	14.992	13,5	173.816	6.167	3,5	855.781	23.636	2,8	1.390.479	72.640	5,2
Vrouw	75.209	11.702	15,6	26.531	4.157	15,7	81.815	9.461	11,6	70.145	8.684	12,4	109.097	16.964	15,5	187.478	8.329	4,4	846.314	27.587	3,3	1.396.589	86.884	6,2
Generatie																								
1e generatie	95.063	19.102	20,1	38.075	6.690	17,6	95.976	12.586	13,1	91.001	12.445	13,7	177.313	30.671	17,3	207.747	8.658	4,2	-	-	-	705.175	90.152	12,8
2e generatie	57.013	3.869	6,8	14.418	738	5,1	58.287	4.066	7,0	54.087	2.353	4,4	42.446	1.285	3,0	153.547	5.838	3,8	-	-	-	379.798	18.149	4,8
Leeftijd																								
15-24 jaar	39.796	1.275	3,2	14.731	500	3,4	30.891	934	3,0	35.801	539	1,5	47.059	1.712	3,6	58.413	473	0,8	309.695	2.483	0,8	536.386	7.916	1,5
25-34 jaar	39.086	5.624	14,4	14.286	1.934	13,5	33.829	3.534	10,4	37.691	2.967	7,9	65.275	8.261	12,7	99.210	2.134	2,2	360.144	7.175	2,0	649.521	31.629	4,9
35-44 jaar	36.527	6.885	18,8	9.714	1.800	18,5	31.976	3.660	11,4	35.368	4.610	13,0	47.804	8.320	17,4	83.113	3.270	3,9	349.058	10.008	2,9	593.560	38.553	6,5
45-54 jaar	24.442	6.210	25,4	8.142	1.844	22,6	34.004	4.627	13,6	25.384	4.474	17,6	38.593	8.253	21,4	66.223	4.109	6,2	362.441	14.710	4,1	559.229	44.227	7,9
55-64 jaar	12.225	2.977	24,4	5.620	1.350	24,0	23.563	3.897	16,5	10.844	2.208	20,4	21.028	5.410	25,7	54.335	4.510	8,3	320.757	16.847	5,3	448.372	37.199	8,3
Leeftijd, generatie																								
15-24 jaar, 1e generatie	5.173	292	5,6	7.786	312	4,0	4.989	215	4,3	5.264	96	1,8	23.105	1.362	5,9	30.551	207	0,7	-	-	-	76.868	2.484	3,2
15-24 jaar, 2e generatie	34.623	983	2,8	6.945	188	2,7	25.902	719	2,8	30.537	443	1,5	23.954	350	1,5	27.862	266	1,0	-	-	-	149.823	2.949	2,0
25-34 jaar, 1e generatie	20.021	3.175	15,9	9.751	1.595	16,4	11.378	1.222	10,7	19.118	1.558	8,1	51.415	7.586	14,8	65.188	1.160	1,8	-	-	-	176.871	16.296	9,2
25-34 jaar, 2e generatie	19.065	2.449	12,8	4.535	339	7,5	22.451	2.312	10,3	18.573	1.409	7,6	13.860	675	4,9	34.022	974	2,9	-	-	-	112.506	8.158	7,3
35-44 jaar, 1e generatie	33.264	6.454	19,4	7.558	1.658	21,9	24.566	2.871	11,7	30.559	4.127	13,5	44.440	8.143	18,3	49.891	1.972	4,0	-	-	-	190.278	25.225	13,3
35-44 jaar, 2e generatie	3.263	431	13,2	2.156	142	6,6	7.410	789	10,6	4.809	483	10,0	3.364	177	5,3	33.222	1.298	3,9	-	-	-	54.224	3.320	6,1

Bron: gemeentelijke of regionale uitkeringsinstantie, bewerking Risbo

Tabel b4.2a: Personen (15-64 jaar) met een WWB, IOA (of WIJ) uitkering, per 1 januari 2009 tot en met 2013 (in procenten van de betreffende deelpopulatie)*

	Marokkaans					Antilliaans					Surinaams					Turks					ov.niet-westers					westers					autochtoon					totaal				
22Mgem	'09	'10	'11	'12	'13	'09	'10	'11	'12	'13	'09	'10	'11	'12	'13	'09	'10	'11	'12	'13	'09	'10	'11	'12	'13	'09	'10	'11	'12	'13	'09	'10	'11	'12	'13	'09	'10	'11	'12	'13
Totale bevolking (15-64)	13,1	13,7	14,3	14,7	15,1	11,3	12,4	13,4	13,9	14,2	8,6	9,3	10,0	10,6	10,8	9,1	9,7	10,2	10,1	10,2	12,4	13,2	13,9	14,4	14,5	3,7	3,9	4,0	3,9	4,0	2,7	2,8	2,9	2,9	3,0	4,8	5,2	5,4	5,6	5,7
Geslacht																																								
Man	11,5	12,6	13,6	14,1	14,7	8,4	10,2	11,4	12,0	12,6	6,9	7,9	9,0	9,6	9,9	6,8	7,5	8,1	8,1	8,2	10,8	11,9	12,8	13,3	13,5	3,1	3,4	3,5	3,5	3,5	2,2	2,4	2,6	2,6	2,8	4,0	4,5	4,8	5,0	5,2
Vrouw	14,7	14,8	15,1	15,4	15,6	14,1	14,5	15,3	15,8	15,7	10,1	10,5	11,0	11,4	11,6	11,6	12,0	12,4	12,4	12,4	14,1	14,5	15,1	15,5	15,5	4,3	4,3	4,4	4,4	4,4	3,2	3,2	3,2	3,2	3,3	5,7	5,8	6,0	6,1	6,2
Generatie																																								
1e generatie	17,4	18,1	18,9	19,3	20,1	14,0	15,2	16,4	17,1	17,6	10,9	11,5	12,2	12,7	13,1	12,1	12,8	13,4	13,4	13,7	14,6	15,4	16,3	17,0	17,3	4,2	4,3	4,3	4,2	4,2	-	-	-	-	-	11,3	11,8	12,3	12,6	12,8
2e generatie	3,4	4,7	5,6	6,5	6,8	3,0	3,8	4,7	4,9	5,1	4,0	5,1	6,0	6,8	7,0	2,7	3,4	4,1	4,3	4,4	1,7	2,2	2,7	3,0	3,0	3,2	3,4	3,6	3,7	3,8	-	-	-	-	-	3,1	3,7	4,3	4,6	4,8
Leeftijd																																								
15-24 jaar	1,8	2,6	2,9	3,4	3,2	2,7	3,9	4,4	4,1	3,4	1,7	2,5	3,0	3,6	3,0	1,0	1,5	1,8	1,7	1,5	3,3	3,7	4,1	4,4	3,6	0,7	0,9	1,0	1,0	0,8	0,5	0,7	0,8	0,8	0,8	1,0	1,4	1,6	1,6	1,5
25-34 jaar	10,8	12,1	13,1	13,7	14,4	9,5	10,9	12,5	12,9	13,5	6,8	8,0	9,2	9,9	10,4	7,1	7,5	8,0	7,8	7,9	9,7	10,7	11,8	12,3	12,7	1,7	2,1	2,1	2,1	2,2	1,3	1,6	1,7	1,8	2,0	3,5	4,0	4,4	4,6	4,9
35-44 jaar	17,8	18,0	18,4	18,6	18,8	15,1	16,0	17,5	18,5	18,5	9,2	9,7	10,6	11,1	11,4	12,2	12,8	13,3	13,1	13,0	15,6	16,3	17,0	17,4	17,4	3,8	3,8	3,9	3,9	3,9	2,7	2,7	2,8	2,8	2,9	5,7	5,9	6,2	6,3	6,5
45-54 jaar	25,3	25,0	25,5	25,3	25,4	18,1	19,6	20,2	21,4	22,6	12,7	13,1	13,3	13,5	13,6	17,4	17,8	18,0	17,6	17,6	19,0	19,6	20,2	20,9	21,4	5,7	5,7	5,9	6,0	6,2	3,7	3,8	3,9	3,9	4,1	6,9	7,2	7,5	7,7	7,9
55-64 jaar	25,9	24,7	24,3	23,9	24,4	22,8	22,2	22,6	23,4	24,0	16,3	15,9	16,1	16,1	16,5	19,4	19,5	19,5	20,1	20,4	25,3	25,2	25,3	25,4	25,7	7,6	7,8	7,9	8,0	8,3	5,2	5,2	5,2	5,1	5,3	7,6	7,7	7,8	8,0	8,3
Leeftijd, generatie																																								
15-24 jaar,1e generatie	3,8	4,7	5,4	5,5	5,6	3,9	5,2	5,7	5,3	4,0	2,2	3,3	4,2	5,3	4,3	1,7	2,3	2,3	2,1	1,8	5,3	5,9	6,5	7,0	5,9	0,7	0,9	0,9	0,9	0,7	-	-	-	-	-	3,0	3,6	3,8	3,9	3,2
15-24 jaar,2e generatie	1,2	2,0	2,4	3,0	2,8	1,2	2,2	2,9	2,7	2,7	1,5	2,3	2,8	3,2	2,8	0,7	1,3	1,7	1,7	1,5	0,6	1,0	1,4	1,6	1,5	0,6	1,0	1,0	1,1	1,0	-	-	-	-	-	1,0	1,6	1,9	2,2	2,0
25-34 jaar,1e generatie	12,1	13,3	14,4	14,8	15,9	11,6	13,2	15,0	15,5	16,4	7,0	8,0	9,4	10,0	10,7	8,0	8,2	8,5	8,1	8,1	11,1	12,3	13,6	14,3	14,8	1,7	1,9	1,9	1,8	1,8	-	-	-	-	-	7,6	8,3	8,9	9,0	9,2
25-34 jaar,2e generatie	8,1	10,0	11,2	12,2	12,8	4,2	5,2	6,6	7,0	7,5	6,7	8,0	9,1	9,9	10,3	5,7	6,5	7,3	7,5	7,6	2,9	3,6	4,4	4,5	4,9	1,9	2,3	2,5	2,7	2,9	-	-	-	-	-	4,4	5,4	6,3	6,9	7,3
35-44 jaar,1e generatie	18,0	18,3	18,8	19,1	19,4	17,2	18,5	20,4	21,8	21,9	9,6	10,0	11,0	11,4	11,7	12,4	13,2	13,7	13,5	13,5	16,1	16,9	17,7	18,2	18,3	4,1	4,1	4,1	4,0	4,0	-	-	-	-	-	12,1	12,6	13,1	13,2	13,3
35-44 jaar,2e generatie	9,0	11,2	12,2	12,8	13,2	5,7	5,7	6,3	6,2	6,6	6,8	8,0	8,9	10,2	10,6	7,6	8,6	9,5	10,0	10,0	4,1	4,5	4,8	5,4	5,3	3,4	3,5	3,7	3,8	3,9	-	-	-	-	-	4,1	4,6	5,1	5,6	6,1

*De uitkeringscijfers zijn voor de periode 2009-2013 voor diverse gemeenten gecorrigeerd. Eerder gepresenteerde cijfers bleken niet altijd en niet voor alle gemeenten op een uniforme wijze te zijn geselecteerd

Bron: gemeentelijke of regionale uitkeringsinstantie, bewerking Risbo

Tabel b4.3: Werkzoekenden (15-64 jaar) naar duur, opleidings- en beroepsniveau en etnische herkomst, per 1 januari 2013 (absolute aantallen en procenten)

	Marokkaans		Antilliaans		Surinaams		Turks		ov. niet-westers		westers		autochtoon		totaal	
21Mgem	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Werkloosheidsduur																
0-6 maanden	4.345	33,1	2.282	39,2	4.159	37,8	4.864	38,7	6.539	34,6	7.548	46,9	27.841	44,1	57.578	40,9
7-12 maanden	2.274	17,3	1.275	21,9	2.295	20,8	2.188	17,4	3.348	17,7	2.814	17,5	11.723	18,6	25.917	18,4
1-2 jaar	1.912	14,6	1.109	19,0	1.920	17,4	1.868	14,9	3.287	17,4	2.313	14,4	9.813	15,5	22.222	15,8
2-5 jaar	2.333	17,8	793	13,6	1.689	15,3	1.943	15,5	3.411	18,1	2.137	13,3	8.825	14,0	21.131	15,0
meer dan 5 jaar	2.248	17,1	369	6,3	951	8,6	1.690	13,5	2.307	12,2	1.267	7,9	4.980	7,9	13.812	9,8
Opleidingsniveau (NWW)																
<vmbo	6.855	52,3	1.604	27,5	2.798	25,4	6.663	53,1	9.721	51,5	4.778	29,7	12.388	19,6	44.807	31,9
vmbo	2.324	17,7	1.376	23,6	2.402	21,8	2.112	16,8	2.684	14,2	2.329	14,5	10.867	17,2	24.094	17,1
havo/vwo/mbo	3.208	24,5	2.401	41,2	4.636	42,1	3.092	24,6	4.541	24,0	5.669	35,3	25.241	39,9	48.788	34,7
hbo/wo	727	5,5	448	7,7	1.178	10,7	686	5,5	1.948	10,3	3.304	20,5	14.689	23,2	22.980	16,3
Beroepsniveau (NWW)																
Elementair	5.500	42,3	1.706	29,5	2.439	22,3	4.965	40,0	8.805	47,1	4.000	25,3	8.742	14,0	36.157	26,0
Lager	4.173	32,1	2.082	36,0	4.080	37,3	4.420	35,6	4.917	26,3	4.975	31,5	21.852	34,9	46.499	33,4
Middelbaar	2.429	18,7	1.585	27,4	3.320	30,4	2.296	18,5	3.525	18,9	4.108	26,0	18.822	30,1	36.085	25,9
Hoger/wetenschappelijk	896	6,9	412	7,1	1.089	10,0	731	5,9	1.447	7,7	2.718	17,2	13.120	21,0	20.413	14,7

Bron: UWV WERKbedrijf, bewerking Risbo

Tabel b4.3a: Werkzoekenden (15-64 jaar) naar duur, opleidings- en beroepsniveau en etnische herkomst, per 1 januari 2009 tot en met 2013 (in procenten)

	Marokkaans					Antilliaans					Surinaams					Turks					ov. niet-westers					westers					autochtoon					totaal				
21Mgem	'09	'10	'11	'12	'13	'09	'10	'11	'12	'13	'09	'10	'11	'12	'13	'09	'10	'11	'12	'13	'09	'10	'11	'12	'13	'09	'10	'11	'12	'13	'09	'10	'11	'12	'13	'09	'10	'11	'12	'13
Werkloosheidsduur																																								
0-6 maanden	23,8	29,8	35,4	32,5	33,1	31,2	43,0	45,4	42,5	39,2	29,9	40,1	42,4	38,3	37,8	28,4	35,8	39,8	37,3	38,7	28,3	33,5	36,7	33,4	34,6	30,5	42,5	41,8	40,7	46,9	29,6	42,1	40,5	36,9	44,1	28,8	38,9	39,9	36,8	40,9
7-12 maanden	10,6	14,4	15,0	14,9	17,3	11,9	17,4	18,7	18,7	21,9	11,6	17,8	18,0	17,6	20,8	10,8	13,4	14,7	15,5	17,4	13,9	14,0	15,0	16,7	17,7	13,2	18,7	16,1	16,4	17,5	11,1	16,4	17,4	17,7	18,6	11,7	15,7	16,5	17,0	18,4
1-2 jaar	10,8	11,9	12,8	15,1	14,6	11,4	11,6	14,6	17,0	19,0	11,6	11,4	15,6	18,3	17,4	10,2	11,8	13,3	14,6	14,9	11,5	15,2	15,9	17,1	17,4	11,6	17,0	16,5	16,2	14,4	11,6	11,0	17,1	17,8	15,5	11,3	11,9	15,9	17,0	15,8
2-5 jaar	24,6	17,9	13,8	16,2	17,8	22,5	12,4	9,9	12,7	13,6	21,2	13,5	10,3	13,7	15,3	23,1	16,2	13,1	14,9	15,5	22,5	17,5	15,4	17,5	18,1	20,8	12,7	11,9	14,9	13,3	22,1	13,6	11,3	15,1	14,0	22,4	14,8	12,2	15,3	15,0
meer dan 5 jaar	30,2	25,9	23,0	21,3	17,1	23,0	15,7	11,4	9,2	6,3	25,6	17,3	13,7	12,1	8,6	27,4	22,8	19,1	17,8	13,5	23,8	19,7	16,9	15,3	12,2	23,9	9,2	13,7	11,7	7,9	25,6	16,8	13,7	12,4	7,9	25,8	18,6	15,5	14,0	9,8
Opleidingsniveau (NWW)																																								
<vmbo	54,7	49,0	54,5	52,4	52,3	25,1	21,2	29,0	29,5	27,5	25,7	20,5	26,2	26,6	25,4	54,3	49,1	53,9	52,6	53,1	49,6	45,9	51,3	50,8	51,5	25,0	29,5	26,0	28,0	29,7	19,1	15,7	21,3	22,2	19,6	32,8	27,8	33,1	33,6	31,9
vmbo	24,7	25,6	20,2	19,5	17,7	40,2	38,4	30,3	26,1	23,6	36,2	33,7	26,5	25,1	21,8	25,2	25,5	20,4	19,2	16,8	21,8	21,7	16,9	16,3	14,2	26,0	26,1	17,7	17,1	14,5	32,2	28,3	20,8	19,4	17,2	29,0	27,0	20,6	19,4	17,1
havo/vwo/mbo	16,9	20,8	21,0	23,4	24,5	29,4	33,8	34,6	38,4	41,2	31,6	37,2	38,1	40,2	42,1	16,8	20,9	21,3	23,8	24,6	18,2	20,8	22,0	24,0	24,0	29,9	38,4	35,1	36,2	35,3	30,1	34,7	37,0	38,9	39,9	25,5	30,0	31,6	33,5	34,7
hbo/wo	3,8	4,6	4,4	4,7	5,5	5,3	6,6	6,1	6,1	7,7	6,5	8,6	9,2	8,1	10,7	3,7	4,6	4,5	4,4	5,5	10,5	11,7	9,8	8,8	10,3	19,1	6,1	21,2	18,8	20,5	18,5	21,3	20,9	19,6	23,2	12,8	15,2	14,7	13,5	16,3
Beroepsniveau (NWW)																																								
Elementair	51,7	48,1	46,9	44,7	42,3	37,2	32,3	32,7	32,3	29,5	31,0	25,6	25,0	24,9	22,3	51,2	46,0	44,5	41,7	40,0	51,4	48,6	49,5	48,7	47,1	26,6	32,3	24,3	26,6	25,3	19,6	15,8	16,0	17,4	14,0	33,7	28,8	28,7	29,2	26,0
Lager	32,1	32,7	32,5	33,0	32,1	37,2	37,6	35,7	35,8	36,0	39,1	39,2	37,5	37,9	37,3	33,2	35,4	35,6	35,5	35,6	25,8	26,5	26,0	26,8	26,3	32,8	35,8	30,6	31,4	31,5	37,1	36,1	35,1	34,9	34,9	34,1	34,0	33,3	33,5	33,4
Middelbaar	12,8	15,0	15,9	16,7	18,7	21,0	23,8	25,1	25,3	27,4	23,6	27,0	28,6	28,0	30,4	11,8	14,0	15,2	17,1	18,5	16,2	17,6	17,4	17,6	18,9	24,7	25,3	26,4	25,4	26,0	25,4	28,2	28,4	28,5	30,1	20,8	23,6	24,0	24,1	25,9
Hoger/wetenschappelijk	3,4	4,2	4,7	5,6	6,9	4,6	6,3	6,5	6,6	7,1	6,3	8,1	8,9	9,2	10,0	3,8	4,6	4,7	5,6	5,9	6,5	7,4	7,1	6,9	7,7	15,9	6,6	18,7	16,7	17,2	17,8	20,0	20,5	19,2	21,0	11,5	13,5	13,9	13,2	14,7

Bron: UWW WERKbedrijf, bewerking Risbo

Tabel b4.4: Personen (15-64 jaar) met een WWB, IOA uitkering naar uitkeringsduur, per 1 januari 2013 (absolute aantallen en procenten)

	Marokkaans		Antilliaans		Surinaams		Turks		ov. niet-westers		westers		autochtoon		totaal	
22Mgem	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Uitkeringsduur																
0-6 maanden	2.525	11,0	1.071	14,4	2.077	12,5	1.580	10,7	3.595	11,3	1.831	12,6	6.883	13,4	19.562	12,3
7-12 maanden	3.000	13,1	1.299	17,5	2.524	15,2	1.648	11,1	5.102	16,0	1.722	11,9	6.378	12,5	21.673	13,6
1-2 jaar	2.807	12,2	1.275	17,2	2.305	13,8	1.764	11,9	4.890	15,3	1.869	12,9	6.303	12,3	21.213	13,3
2-5 jaar	4.831	21,0	1.667	22,4	3.606	21,7	3.369	22,8	8.213	25,7	3.442	23,8	10.514	20,5	35.642	22,4
langer dan 5 jaar	9.791	42,7	2.114	28,5	6.139	36,9	6.436	43,5	10.144	31,8	5.626	38,8	21.126	41,3	61.376	38,5

Bron: gemeentelijke of regionale uitkeringsinstantie, bewerking Risbo

Tabel b4.4a: Personen (15-64 jaar) met een WWB, IOA (of WIJ) uitkering naar uitkeringsduur, per 1 januari 2009 tot en met 2013 (in procenten)

	Marokkaans					Antilliaans					Surinaams					Turks					ov. niet-westers					westers					autochtoon					totaal				
22Mgem	'09	'10	'11	'12	'13	'09	'10	'11	'12	'13	'09	'10	'11	'12	'13	'09	'10	'11	'12	'13	'09	'10	'11	'12	'13	'09	'10	'11	'12	'13	'09	'10	'11	'12	'13	'09	'10	'11	'12	'13
Uitkeringsduur																																								
0-6 maanden	9,6	12,1	15,1	13,6	11,0	15,3	20,5	23,4	20,4	14,4	11,1	14,5	17,7	14,9	12,5	10,0	12,6	14,5	12,1	10,7	13,2	15,7	18,7	16,1	11,3	10,1	20,4	14,3	13,2	12,6	10,0	12,9	15,0	14,5	13,4	10,9	13,8	16,3	14,7	12,3
7-12 maanden	7,3	8,7	10,4	10,1	13,1	10,0	12,6	15,3	14,1	17,5	8,4	10,3	12,1	12,2	15,2	7,0	8,9	10,2	8,7	11,1	11,6	11,0	12,6	12,1	16,0	9,2	14,1	10,9	10,1	11,9	6,5	8,5	9,7	9,1	12,5	8,2	9,4	11,0	10,4	13,6
1-2 jaar	11,4	11,2	11,5	14,0	12,2	13,0	13,4	14,3	17,9	17,2	11,1	12,5	12,9	16,1	13,8	10,9	11,2	12,4	14,2	11,9	14,8	15,5	14,9	17,4	15,3	12,2	17,9	12,9	14,4	12,9	9,4	10,5	12,0	13,4	12,3	11,4	12,1	12,8	15,0	13,3
2-5 jaar	22,8	21,3	19,0	19,5	21,0	20,3	18,4	16,7	19,0	22,4	21,0	19,0	17,5	19,0	21,7	24,4	22,3	20,3	21,1	22,8	23,4	23,3	21,6	23,2	25,7	19,1	19,0	20,6	22,5	23,8	18,4	17,3	16,5	18,6	20,5	20,8	19,9	18,7	20,3	22,4
langer dan 5 jaar	48,9	46,7	43,9	42,8	42,7	41,5	35,0	30,3	28,6	28,5	48,5	43,7	39,8	37,8	36,9	47,7	45,0	42,7	43,9	43,5	37,1	34,5	32,2	31,2	31,8	49,4	28,6	41,2	39,8	38,8	55,6	50,8	46,8	44,4	41,3	48,8	44,7	41,2	39,6	38,5

Bron: gemeentelijke of regionale uitkeringsinstantie, bewerking Risbo

**Tabel b4.5: Oververtegenwoordiging van Marokkaans-Nederlandse werkzoekenden (15-64 jaar en 15-24 jaar) in de 21 gemeenten, per 1 januari 2013
(absolute aantallen, in procenten van betreffende bevolkingsgroep en oververtegenwoordiging (ovvt))**

	15 t/m 64 jaar							15 t/m 24 jaar						
	totaal			Marokkaans				totaal			Marokkaans			
	populatie	werkzoekend		populatie	werkzoekend	ovvt		populatie	werkzoekend		populatie	werkzoekend	ovvt	
	N	N	%	N	N	%	%	N	N	%	N	N	%	%
Amsterdam	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rotterdam	423.419	42.735	10,1	26.501	4.798	18,1	79	83.740	3.151	3,8	7.175	397	5,5	47
Utrecht	233.671	8.267	3,5	17.801	1.042	5,9	65	51.646	629	1,2	4.699	110	2,3	92
Den Haag	348.477	24.786	7,1	18.847	2.423	12,9	81	61.524	1.906	3,1	4.858	249	5,1	65
Gouda	46.328	3.062	6,6	4.250	743	17,5	165	8.487	253	3,0	1.109	77	6,9	133
Eindhoven	149.288	8.745	5,9	3.733	486	13,0	122	28.927	696	2,4	934	41	4,4	82
Tilburg	143.926	7.472	5,2	3.718	359	9,7	86	31.702	849	2,7	971	48	4,9	85
Leiden	86.562	3.746	4,3	3.317	396	11,9	176	20.682	261	1,3	831	25	3,0	138
's-Hertogenbosch	97.142	5.214	5,4	3.072	314	10,2	90	16.450	464	2,8	791	44	5,6	97
Amersfoort	99.655	4.147	4,2	2.918	237	8,1	95	16.778	347	2,1	694	28	4,0	95
Roosendaal	50.174	2.144	4,3	2.396	182	7,6	78	8.825	167	1,9	679	12	1,8	-7
Helmond	58.912	3.931	6,7	2.339	268	11,5	72	9.863	395	4,0	572	26	4,5	13
Nijmegen	119.021	8.841	7,4	2.339	498	21,3	187	29.345	849	2,9	630	74	11,7	306
Zeist	38.648	1.350	3,5	2.296	136	5,9	70	7.224	85	1,2	617	13	2,1	79
Veenendaal	40.917	2.020	4,9	2.105	279	13,3	168	7.857	198	2,5	590	42	7,1	182
Ede	71.116	2.188	3,1	1.509	113	7,5	143	15.118	178	1,2	454	9	2,0	68
Lelystad	50.932	3.998	7,8	1.475	182	12,3	57	8.694	331	3,8	365	8	2,2	-42
Schiedam	51.188	3.165	6,2	1.543	169	11,0	77	9.147	194	2,1	384	14	3,6	72
Culemborg	18.246	1.015	5,6	1.217	203	16,7	200	3.294	90	2,7	356	11	3,1	13
Gorinchem	23.109	1.224	5,3	1.144	124	10,8	105	4.077	99	2,4	308	11	3,6	47
Oosterhout	34.697	1.546	4,5	875	55	6,3	41	5.974	111	1,9	277	4	1,4	-22
Maassluis	20.548	1.073	5,2	843	107	12,7	143	3.554	87	2,4	258	15	5,8	138
Totaal 21 MG	2.205.976	140.669	6,4	104.238	13.114	12,6	97	432.908	11.340	2,6	27.552	1.258	4,6	74

Bron: UWW WERKbedrijf, bewerking Risbo

De gemeente Amsterdam acht de NWW-gegevens onvoldoende betrouwbaar voor dit jaar. Om vertekening te voorkomen zijn ook voor de eerdere jaren de gegevens van Amsterdam niet opgenomen

**Tabel b4.5a: Oververtegenwoordiging van Marokkaans-Nederlandse werkzoekenden (15-64 jaar en 15-24 jaar) in de 21 gemeenten, per 1 januari 2009 tot en met 2013
(in procenten van betreffende bevolkingsgroep en oververtegenwoordiging)**

	15 t/m 64 jaar															15 t/m 24 jaar																
	totaal					Marokkaans					oververtegenwoordiging					verschil	totaal					Marokkaans					oververtegenwoordiging					verschil
	2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013		09-13	2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	
Amsterdam	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rotterdam	7,2	7,9	8,0	8,2	10,1	15,9	15,9	15,3	15,8	18,1	122	100	91	91	79	-43	1,7	2,9	3,3	3,8	3,8	2,6	4,5	5,1	6,5	5,5	54	54	56	72	47	-7
Utrecht	3,3	4,1	3,2	3,1	3,5	9,3	10,3	7,0	6,4	5,9	179	150	117	104	65	-114	1,0	1,3	0,7	0,9	1,2	2,6	3,4	1,8	2,3	2,3	177	166	150	163	92	-85
Den Haag	4,6	5,3	5,5	5,8	7,1	10,0	10,5	10,3	11,2	12,9	119	99	88	94	81	-38	1,8	2,7	2,3	2,3	3,1	3,6	4,7	4,0	3,6	5,1	97	74	75	60	65	-32
Gouda	4,4	4,8	5,6	5,5	6,6	14,7	14,5	16,8	15,8	17,5	235	201	199	188	165	-70	1,1	1,6	2,4	2,1	3,0	2,5	3,1	6,8	5,6	6,9	119	98	178	171	133	14
Eindhoven	4,1	6,1	5,8	5,0	5,9	10,1	12,8	13,1	11,9	13,0	146	110	127	141	122	-24	1,2	2,4	2,5	1,7	2,4	2,1	3,8	4,7	3,1	4,4	82	59	86	86	82	0
Tilburg	3,6	4,7	4,2	4,2	5,2	9,0	10,5	9,1	9,5	9,7	147	124	119	127	86	-61	1,9	3,0	2,3	2,0	2,7	4,2	6,6	5,5	4,9	4,9	126	121	145	144	85	-41
Leiden	4,0	4,7	4,1	4,3	4,3	15,6	16,5	13,2	12,9	11,9	286	251	220	198	176	-110	1,0	1,7	1,4	1,2	1,3	3,7	5,1	4,1	2,0	3,0	263	198	193	69	138	-125
's-Hertogenbosch	3,6	4,6	4,3	4,2	5,4	9,6	11,0	10,2	9,8	10,2	167	139	136	132	90	-77	1,4	2,1	2,4	2,6	2,8	2,5	4,8	5,4	6,3	5,6	85	126	124	144	97	12
Amersfoort	3,4	3,7	3,4	3,2	4,2	10,4	8,9	7,5	6,9	8,1	208	141	116	116	95	-113	1,3	1,8	1,9	1,4	2,1	2,8	3,8	3,6	4,4	4,0	113	118	91	217	95	-18
Roosendaal	2,9	4,0	3,6	3,5	4,3	7,1	9,6	8,1	7,5	7,6	145	142	124	113	78	-67	1,0	1,8	1,1	1,4	1,9	1,6	2,4	2,1	3,3	1,8	62	35	84	143	-7	-69
Helmond	5,9	7,3	6,6	5,7	6,7	14,7	16,0	13,7	12,1	11,5	151	120	110	114	72	-79	2,9	4,3	3,8	3,0	4,0	5,6	5,1	6,2	4,3	4,5	95	19	66	43	13	-82
Nijmegen	6,1	7,2	6,9	6,8	7,4	16,6	19,7	19,4	22,1	21,3	170	174	180	226	187	17	1,8	3,2	2,8	3,2	2,9	6,0	8,7	9,8	15,4	11,7	241	170	252	385	306	65
Zeist	2,6	3,2	3,5	3,2	3,5	7,8	7,2	8,4	7,6	5,9	201	127	137	138	70	-131	0,7	1,1	1,2	1,7	1,2	1,6	1,9	2,0	4,3	2,1	112	66	75	157	79	-33
Veenendaal*	-	4,1	3,9	4,2	4,9	-	12,4	12,1	12,1	13,3	-	204	210	189	168	-36	-	2,4	2,0	1,4	2,5	-	5,5	3,6	2,1	7,1	-	131	78	50	182	51
Ede	2,6	3,1	2,8	2,8	3,1	12,6	14,2	12,2	8,8	7,5	378	357	339	211	143	-235	0,9	1,3	1,0	1,5	1,2	2,9	5,1	4,4	3,9	2,0	209	286	321	166	68	-141
Lelystad	4,3	5,6	5,5	6,9	7,8	8,6	11,4	8,5	12,4	12,3	100	105	55	81	57	-43	1,9	3,0	2,5	2,6	3,8	0,8	3,7	2,0	2,0	2,2	-57	24	-19	-23	-42	15
Schiedam	4,3	6,2	6,6	5,6	6,2	9,4	13,5	14,7	10,6	11,0	117	116	123	89	77	-40	1,5	2,8	3,8	2,4	2,1	3,9	3,5	7,1	5,2	3,6	159	24	89	112	72	-87
Culemborg	3,6	4,5	5,0	4,9	5,6	16,3	17,6	18,4	17,1	16,7	346	288	268	251	200	-146	0,6	1,8	2,0	1,9	2,7	0,7	3,1	4,7	4,1	3,1	27	71	134	113	13	-14
Gorinchem	3,2	4,0	4,3	4,3	5,3	6,6	8,1	9,4	8,9	10,8	104	106	118	109	105	1	1,3	2,3	2,8	2,6	2,4	2,1	4,3	5,7	3,5	3,6	63	84	102	35	47	-16
Oosterhout	2,9	4,2	4,1	4,0	4,5	7,0	9,8	8,7	7,8	6,3	142	132	112	96	41	-101	1,1	2,4	1,9	2,0	1,9	1,6	4,8	3,1	6,2	1,4	49	101	60	213	-22	-71
Maassluis	2,9	4,2	4,8	4,5	5,2	10,1	13,1	14,9	11,8	12,7	244	214	207	161	143	-101	0,8	1,9	2,8	2,1	2,4	1,5	4,8	6,5	4,3	5,8	95	150	133	111	138	43
Totaal 21 MG	4,5	5,5	5,4	5,4	6,4	11,7	12,7	11,7	11,7	12,6	158	130	119	119	97	-61	1,4	2,4	2,3	2,3	2,6	2,9	4,3	4,3	4,6	4,6	98	80	89	103	74	-24

Bron: UWW WERKbedrijf, bewerking Risbo

Voor Veenendaal waren in 2009 geen gegevens beschikbaar, het verschil in oververtegenwoordiging is hier berekend ten opzichte van 2010.

Tabel b4.6: Oververtegenwoordiging van Marokkaans-Nederlandse uitkeringsontvangers (15-64 jaar en 15-24 jaar) in de 22 gemeenten, per 1 januari 2013 (absolute aantallen, in procenten van betreffende bevolkingsgroep en oververtegenwoordiging (ovvt))

	15 t/m 64 jaar							15 t/m 24 jaar						
	totaal			Marokkaans				totaal			Marokkaans			
	populatie	uitkering		populatie	uitkering		ovvt	populatie	uitkering		populatie	uitkering		ovvt
	N	N	%	N	N	%	%	N	N	%	N	N	%	%
Amsterdam	581.092	40.215	6,9	47.838	6.724	14,1	103	103.478	1.289	1,2	12.244	283	2,3	86
Rotterdam	423.419	38.366	9,1	26.501	5.558	21,0	131	83.740	1.793	2,1	7.175	286	4,0	86
Utrecht	233.671	9.026	3,9	17.801	2.349	13,2	242	51.646	534	1,0	4.699	151	3,2	211
Den Haag	348.477	23.368	6,7	18.847	3.003	15,9	138	61.524	1.398	2,3	4.858	221	4,5	100
Gouda	46.328	1.550	3,3	4.250	513	12,1	261	8.487	45	0,5	1.109	11	1,0	87
Eindhoven	149.288	6.482	4,3	3.733	486	13,0	200	28.927	338	1,2	934	29	3,1	166
Tilburg	143.926	6.508	4,5	3.718	469	12,6	179	31.702	507	1,6	971	29	3,0	87
Leiden	86.562	3.368	3,9	3.317	465	14,0	260	20.682	150	0,7	831	25	3,0	315
's-Hertogenbosch	97.142	3.784	3,9	3.072	407	13,2	240	16.450	220	1,3	791	25	3,2	136
Amersfoort	99.655	3.049	3,1	2.918	277	9,5	210	16.778	174	1,0	694	13	1,9	81
Roosendaal	50.174	1.615	3,2	2.396	298	12,4	286	8.825	117	1,3	679	23	3,4	155
Helmond	58.912	2.828	4,8	2.339	304	13,0	171	9.863	217	2,2	572	22	3,8	75
Nijmegen	119.021	7.229	6,1	2.339	506	21,6	256	29.345	566	1,9	630	71	11,3	484
Zeist	38.648	1.093	2,8	2.296	238	10,4	267	7.224	70	1,0	617	23	3,7	285
Veenendaal	40.917	1.388	3,4	2.105	283	13,4	296	7.857	81	1,0	590	24	4,1	295
Ede	71.116	1.620	2,3	1.509	210	13,9	511	15.118	64	0,4	454	7	1,5	264
Lelystad	50.932	2.277	4,5	1.475	142	9,6	115	8.694	136	1,6	365	1	0,3	-82
Schiedam	51.188	2.503	4,9	1.543	197	12,8	161	9.147	57	0,6	384	5	1,3	109
Culemborg	18.246	617	3,4	1.217	200	16,4	386	3.294	36	1,1	356	6	1,7	54
Gorinchem	23.109	727	3,1	1.144	106	9,3	195	4.077	35	0,9	308	6	1,9	127
Oosterhout	34.697	1.019	2,9	875	94	10,7	266	5.974	62	1,0	277	10	3,6	248
Maassluis	20.548	892	4,3	843	142	16,8	288	3.554	27	0,8	258	4	1,6	104
Totaal 22 MG	2.787.068	159.524	5,7	152.076	22.971	15,1	164	536.386	7.916	1,5	39.796	1.275	3,2	117

Bron: Gemeentelijke of regionale uitkeringsinstantie, bewerking Risbo

Tabel b4.6a: Oververtegenwoordiging van Marokkaans-Nederlandse uitkeringsontvangers (15-64 jaar en 15-24 jaar) in de 22 gemeenten, per 1 januari 2009 tot en met 2013 (in procenten van betreffende bevolkingsgroep en oververtegenwoordiging)*

15 t/m 64 jaar																15 t/m 24 jaar																
totaal					Marokkaans					oververtegenwoordiging					verschil	totaal					Marokkaans					oververtegenwoordiging					verschil	
2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013		2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013	2009	2010	2011	2012	2013		
Amsterdam	6,3	6,5	6,8	6,9	6,9	12,4	12,6	13,3	13,9	14,1	97	95	96	101	103	6	0,7	0,8	0,9	1,6	1,2	1,1	1,1	1,2	2,7	2,3	53	34	41	62	86	33
Rotterdam	8,0	8,4	8,8	8,8	9,1	19,0	20,2	21,0	20,6	21,0	138	141	140	134	131	-7	1,5	2,2	2,9	2,6	2,1	2,6	4,0	5,0	4,7	4,0	78	83	72	83	86	8
Utrecht	3,2	3,4	3,5	3,7	3,9	10,6	11,1	11,5	12,6	13,2	229	223	225	236	242	13	0,8	0,9	0,8	1,0	1,0	2,0	2,5	2,4	3,3	3,2	143	164	180	241	211	68
Den Haag	5,5	5,9	6,3	6,5	6,7	13,6	14,1	15,1	15,6	15,9	148	141	140	140	138	-10	1,6	2,1	2,3	2,3	2,3	2,9	4,0	4,2	3,8	4,5	81	93	87	69	100	19
Gouda	3,0	2,9	3,3	3,3	3,3	12,1	10,7	12,6	12,1	12,1	299	274	281	261	261	-38	0,5	0,6	1,3	0,8	0,5	0,6	1,1	3,5	1,6	1,0	16	99	177	92	87	71
Eindhoven	3,9	4,2	4,2	4,1	4,3	11,8	12,1	12,1	12,3	13,0	203	186	191	197	200	-3	1,1	1,5	1,4	1,1	1,2	2,0	2,0	2,1	2,2	3,1	83	36	58	98	166	83
Tilburg	3,6	4,1	4,2	4,3	4,5	10,7	13,1	12,2	12,5	12,6	202	222	189	191	179	-23	1,3	1,7	1,5	1,4	1,6	1,3	4,0	3,4	2,8	3,0	-5	135	123	100	87	92
Leiden	3,4	3,4	3,5	3,7	3,9	12,1	12,8	12,9	13,6	14,0	256	279	272	263	260	4	0,6	0,7	0,7	0,8	0,7	1,3	2,6	2,1	2,5	3,0	108	263	187	216	315	207
's-Hertogenbosch	3,1	3,4	3,6	3,7	3,9	10,8	11,5	12,3	12,7	13,2	249	236	240	241	240	-9	0,8	1,1	1,5	1,5	1,3	1,1	2,1	2,8	3,5	3,2	41	98	89	128	136	95
Amersfoort	2,4	2,6	2,9	2,9	3,1	7,8	8,6	10,0	10,2	9,5	226	227	250	249	210	-16	0,8	0,9	1,0	1,1	1,0	1,2	1,7	2,9	3,4	1,9	51	90	173	201	81	30
Roosendaal	1,9	2,3	2,6	2,9	3,2	7,6	7,8	9,8	10,7	12,4	296	242	272	273	286	-10	0,4	0,8	1,1	1,1	1,3	0,8	1,2	3,1	3,2	3,4	118	50	173	179	155	37
Helmond	4,0	4,7	4,6	4,6	4,8	10,9	12,9	12,2	12,2	13,0	172	175	167	164	171	-1	1,7	3,1	2,6	2,3	2,2	4,3	5,7	4,3	3,4	3,8	152	83	62	45	75	-77
Nijmegen	4,8	5,1	5,2	5,6	6,1	14,2	16,1	17,7	19,7	21,6	199	219	242	254	256	57	1,0	1,3	1,5	1,7	1,9	3,0	4,9	6,5	8,7	11,3	202	283	338	416	484	282
Zeist	2,3	2,6	2,7	2,7	2,8	9,2	10,1	9,6	9,5	10,4	296	282	251	252	267	-29	0,4	0,7	0,8	0,8	1,0	0,9	2,6	2,0	2,8	3,7	129	268	159	257	285	156
Veenendaal	2,8	3,0	3,2	3,1	3,4	11,9	12,9	13,5	12,3	13,4	328	324	325	302	296	-32	0,9	1,3	1,5	1,1	1,0	3,0	6,0	5,4	3,3	4,1	240	372	255	210	295	55
Ede	2,0	2,2	2,2	2,2	2,3	13,2	13,8	13,5	13,3	13,9	569	526	525	501	511	-58	0,5	0,6	0,6	0,6	0,4	1,5	2,0	2,1	2,0	1,5	201	215	257	216	264	63
Lelystad	2,8	3,4	4,0	4,3	4,5	8,3	8,7	9,0	9,3	9,6	199	159	125	116	115	-84	0,9	1,8	2,0	1,9	1,6	0,5	1,1	1,1	0,6	0,3	-43	-35	-44	-70	-82	-39
Schiedam	4,2	4,5	5,0	5,2	4,9	11,3	12,4	13,7	14,4	12,8	171	177	172	178	161	-10	1,3	1,6	2,0	1,5	0,6	2,5	3,5	3,4	2,8	1,3	96	115	69	95	109	13
Culemborg	2,4	2,9	3,2	3,3	3,4	14,5	15,9	15,6	15,8	16,4	498	441	391	385	386	-112	0,6	0,9	1,4	1,4	1,1	1,1	3,1	3,4	3,8	1,7	91	260	138	184	54	-37
Gorinchem	2,2	2,6	2,9	3,0	3,1	5,8	7,1	8,1	7,8	9,3	162	176	176	165	195	33	0,4	0,9	1,2	1,1	0,9	0,6	1,8	1,6	0,9	1,9	37	105	31	-17	127	90
Oosterhout	1,9	1,8	2,4	2,8	2,9	9,9	9,5	9,8	10,6	10,7	426	416	316	276	266	-160	0,4	0,5	1,1	1,2	1,0	0,0	0,0	1,8	3,9	3,6	-100	-100	63	213	248	348
Maassluis	3,1	3,7	4,3	4,2	4,3	13,1	15,4	16,0	15,2	16,8	322	312	274	259	288	-34	0,6	1,5	1,5	1,6	0,8	2,7	4,0	5,4	2,4	1,6	355	168	259	50	104	-251
Totaal 22 MG	4,8	5,2	5,4	5,6	5,7	13,1	13,7	14,3	14,7	15,1	169	165	164	164	164	-5	1,0	1,4	1,6	1,6	1,5	1,8	2,6	2,9	3,4	3,2	76	86	88	104	117	41

*De uitkeringscijfers zijn voor de periode 2009-2013 voor diverse gemeenten gecorrigeerd. Eerder gepresenteerde cijfers bleken niet altijd en niet voor alle gemeenten op een uniforme wijze te zijn geselecteerd
Bron: Gemeentelijke of regionale uitkeringsinstantie, bewerking Risbo

Bijlage bij hoofdstuk 5

Tabel b5.1: Verdachten (12 jaar e.o.) naar achtergrondkenmerken, in 2012 (absolute aantallen en in procenten van de betreffende deelpopulatie per 1 januari)

	Marokkaans			Antilliaans			Surinaams			Turks			ov.niet-westers			westers			autochtoon			totaal		
	pop.	verdacht		pop.	verdacht		pop.	verdacht		pop.	verdacht		pop.	verdacht		pop.	verdacht		pop.	verdacht		pop.	verdacht	
22Mgem	N	N	%	N	N	%	N	N	%	N	N	%	N	N	%	N	N	%	N	N	%	N	N	%
Bevolking (12 jr eo)	174.024	7.504	4,3	57.840	3.275	5,7	177.048	6.280	3,5	162.476	4.215	2,6	234.612	5.289	2,3	425.199	4.876	1,1	2.215.730	21.480	1,0	3.446.929	52.919	1,5
Geslacht																								
Man	89.818	6.569	7,3	28.451	2.552	9,0	82.752	5.011	6,1	84.291	3.799	4,5	118.870	4.315	3,6	202.961	3.665	1,8	1.080.306	16.976	1,6	1.687.449	42.887	2,5
Vrouw	84.206	935	1,1	29.389	723	2,5	94.296	1.269	1,3	78.185	416	0,5	115.742	974	0,8	222.238	1.211	0,5	1.135.424	4.504	0,4	1.759.480	10.032	0,6
Generatie																								
1e generatie	108.253	2.673	2,5	42.003	2.488	5,9	112.861	3.189	2,8	101.207	1.789	1,8	185.664	3.685	2,0	237.429	2.523	1,1	-	-	-	787.417	16.347	2,1
2e generatie	65.771	4.831	7,3	15.837	787	5,0	64.187	3.091	4,8	61.269	2.426	4,0	48.948	1.604	3,3	187.770	2.353	1,3	-	-	-	443.782	15.092	3,4
Leeftijd																								
12-17 jaar	24.732	1.658	6,7	6.154	392	6,4	16.077	619	3,9	21.036	698	3,3	22.516	746	3,3	19.698	427	2,2	135.727	2.035	1,5	245.940	6.575	2,7
18-24 jaar	27.655	2.637	9,5	11.484	862	7,5	23.634	1.487	6,3	25.347	1.181	4,7	35.100	1.386	3,9	47.540	1.042	2,2	241.417	5.076	2,1	412.177	13.671	3,3
25-44 jaar	74.837	2.746	3,7	23.971	1.499	6,3	66.543	2.808	4,2	72.362	1.858	2,6	111.337	2.375	2,1	179.851	2.306	1,3	715.251	8.442	1,2	1.244.152	22.034	1,8
45-64 jaar	35.032	431	1,2	13.474	505	3,7	56.366	1.305	2,3	34.903	465	1,3	56.931	744	1,3	119.533	942	0,8	686.904	5.043	0,7	1.003.143	9.435	0,9
65 jaar e.o.	11.768	-	-	2.757	-	-	14.428	-	-	8.828	-	-	8.728	-	-	58.577	-	-	436.431	884	0,2	541.517	1.204	0,2
Leeftijd, generatie																								
12-24 jaar, 1e generatie	6.673	533	8,0	8.890	682	7,7	6.206	353	5,7	6.664	244	3,7	25.989	942	3,6	32.392	611	1,9	-	-	-	86.814	3.365	3,9
12-24 jaar, 2e generatie	45.714	3.762	8,2	8.748	572	6,5	33.505	1.753	5,2	39.719	1.635	4,1	31.627	1.190	3,8	34.846	858	2,5	-	-	-	194.159	9.770	5,0
Leeftijd, geslacht																								
12-24 jaar, man	26.481	3.755	14,2	8.622	952	11,0	19.823	1.698	8,6	24.006	1.693	7,1	28.537	1.747	6,1	31.752	1.127	3,5	182.754	5.737	3,1	321.975	16.709	5,2
12-24 jaar, vrouw	25.906	540	2,1	9.016	302	3,3	19.888	408	2,1	22.377	186	0,8	29.079	385	1,3	35.486	342	1,0	194.390	1.374	0,7	336.142	3.537	1,1
Schoolsoort																								
laag niveau	8.212	1.096	13,3	2.890	348	12,0	5.124	449	8,8	7.301	456	6,2	5.545	417	7,5	2.997	211	7,0	21.044	1.136	5,4	53.113	4.113	7,7
midden niveau	16.841	997	5,9	4.123	200	4,9	11.427	433	3,8	14.246	375	2,6	13.718	481	3,5	10.136	257	2,5	74.590	1.212	1,6	145.081	3.955	2,7
hoog niveau	8.551	203	2,4	3.610	49	1,4	8.022	119	1,5	7.424	93	1,3	14.702	152	1,0	20.379	172	0,8	142.120	861	0,6	204.808	1.649	0,8
Nieuw vsv																								
geen nieuw vsv	43.282	3.383	7,8	13.634	931	6,8	31.545	1.522	4,8	37.899	1.433	3,8	44.892	1.608	3,6	48.402	1.073	2,2	297.296	5.438	1,8	516.950	15.388	3,0
nieuw vsv	1.511	363	24,0	574	95	16,6	1.042	163	15,6	1.260	139	11,0	1.267	149	11,8	834	102	12,2	4.728	413	8,7	11.216	1.424	12,7
Werk																								
niet werkzoekend	134.001	6.136	4,6	46.468	2.522	5,4	141.727	5.148	3,6	129.678	3.487	2,7	192.494	4.241	2,2	340.162	4.101	1,2	1.650.561	18.171	1,1	2.635.091	43.806	1,7
werkzoekend	15.402	887	5,8	5.635	607	10,8	12.964	866	6,7	13.237	491	3,7	21.960	793	3,6	16.487	487	3,0	59.955	1.909	3,2	145.640	6.040	4,1
Uitkering																								
geen uitkering	127.407	5.708	4,5	44.863	2.227	5,0	138.352	4.710	3,4	128.417	3.459	2,7	183.548	3.897	2,1	342.567	3.931	1,1	1.660.685	17.328	1,0	2.625.839	41.260	1,6
uitkering	21.996	1.315	6,0	7.240	902	12,5	16.339	1.304	8,0	14.498	519	3,6	30.906	1.137	3,7	14.082	657	4,7	49.831	2.752	5,5	154.892	8.586	5,5

Bron: HKS, bewerking Risbo, voorlopige cijfers

Tabel b5.1a: Verdachten (12 jaar e.o.) naar achtergrondkenmerken, 2009 tot en met 2012 (in procenten van de betreffende deelpopulatie per 1 januari)

	Marokkaans				Antilliaans				Surinaams				Turks				ov. niet-westers				westers				autochtoon				totaal			
22Mgem	'09	'10	'11	'12	'09	'10	'11	'12	'09	'10	'11	'12	'09	'10	'11	'12	'09	'10	'11	'12	'09	'10	'11	'12	'09	'10	'11	'12	'09	'10	'11	'12
Bevolking (12 jr eo)	5,1	4,7	4,6	4,3	6,0	5,3	5,7	5,7	3,9	3,7	3,9	3,5	3,0	2,7	2,8	2,6	2,5	2,3	2,5	2,3	1,3	1,1	1,2	1,1	1,1	1,0	1,0	1,0	1,7	1,6	1,6	1,5
Geslacht																																
Man	8,6	7,9	7,8	7,3	9,2	8,4	9,0	9,0	6,8	6,3	6,6	6,1	5,2	4,7	4,8	4,5	4,0	3,6	3,9	3,6	2,0	1,8	2,0	1,8	1,9	1,7	1,7	1,6	2,9	2,6	2,7	2,5
Vrouw	1,4	1,3	1,3	1,1	3,0	2,3	2,5	2,5	1,4	1,4	1,5	1,3	0,7	0,6	0,6	0,5	0,9	0,9	0,9	0,8	0,6	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,6	0,6	0,6	0,6
Generatie																																
1e generatie	3,1	2,6	2,7	2,5	6,2	5,5	6,0	5,9	3,3	3,0	3,1	2,8	2,2	1,9	1,8	1,8	2,3	2,1	2,2	2,0	1,1	1,0	1,1	1,1	-	-	-	-	2,4	2,2	2,2	2,1
2e generatie	9,1	8,5	8,0	7,3	5,5	4,7	5,0	5,0	5,3	5,0	5,3	4,8	4,7	4,2	4,4	4,0	3,3	3,2	3,4	3,3	1,4	1,3	1,3	1,3	-	-	-	-	3,8	3,5	3,6	3,4
Leeftijd																																
12-17 jaar	9,6	9,2	8,9	8,2	7,9	7,0	7,8	7,1	6,1	5,7	6,1	5,3	4,8	4,2	4,4	4,1	3,9	3,8	4,0	3,7	2,6	2,3	2,4	2,2	2,4	2,1	2,1	1,9	3,7	3,3	3,4	3,1
18-24 jaar	8,8	8,2	7,7	6,7	7,9	7,3	7,3	6,4	4,8	4,3	4,8	3,9	4,4	3,8	3,6	3,3	3,8	3,8	3,6	3,3	2,9	2,4	2,5	2,2	2,2	1,9	1,8	1,5	3,6	3,2	3,1	2,7
25-44 jaar	10,4	10,0	10,1	9,5	7,9	6,8	8,1	7,5	6,9	6,6	7,0	6,3	5,2	4,6	5,1	4,7	4,0	3,8	4,3	3,9	2,5	2,2	2,4	2,2	2,4	2,2	2,2	2,1	3,7	3,4	3,6	3,3
45-64 jaar	4,1	3,7	3,8	3,7	6,2	5,5	6,0	6,3	4,4	4,1	4,4	4,2	2,8	2,7	2,7	2,6	2,3	2,1	2,3	2,1	1,4	1,3	1,4	1,3	1,4	1,2	1,2	1,2	1,9	1,8	1,8	1,8
65 jaar e.o.	1,4	1,1	1,2	1,2	4,0	3,5	3,5	3,7	2,4	2,4	2,4	2,3	1,4	1,2	1,3	1,3	1,5	1,3	1,5	1,3	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8	0,7	0,8	0,7	1,0	0,9	1,0	0,9
65 jaar e.o.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Leeftijd, geslacht																																
12-24 jaar, man	16,8	15,7	15,5	14,2	11,9	10,8	12,2	11,0	9,9	9,0	9,9	8,6	8,4	7,4	7,8	7,1	6,5	6,2	6,7	6,1	4,3	3,8	4,0	3,5	3,9	3,5	3,5	3,1	6,2	5,6	5,7	5,2
12-24 jaar, vrouw	2,4	2,4	2,3	2,1	4,1	3,3	3,7	3,3	2,3	2,4	2,3	2,1	1,0	0,9	0,8	0,8	1,3	1,4	1,4	1,3	1,2	1,0	1,0	1,0	0,9	0,8	0,8	0,7	1,3	1,1	1,1	1,1
Leeftijd, generatie																																
12-24 jaar, 1e generatie	8,6	8,0	8,8	8,0	8,5	7,6	8,9	7,7	6,7	6,5	6,9	5,7	3,8	3,7	3,5	3,7	4,0	3,8	4,0	3,6	2,2	2,0	2,1	1,9	-	-	-	-	4,7	4,3	4,5	3,9
12-24 jaar, 2e generatie	9,9	9,4	9,0	8,2	7,2	6,3	6,8	6,5	5,9	5,5	5,9	5,2	5,1	4,4	4,6	4,1	3,8	3,7	4,0	3,8	2,9	2,5	2,7	2,5	-	-	-	-	5,8	5,4	5,5	5,0
Schoolsoort																																
laag niveau	15,2	14,3	14,4	13,3	13,4	12,2	12,3	12,0	9,1	8,8	10,7	8,8	7,2	6,7	6,6	6,2	8,0	8,0	9,0	7,5	8,0	6,5	7,5	7,0	6,1	6,0	5,9	5,4	8,6	8,2	8,5	7,7
midden niveau	7,2	6,9	6,5	5,9	5,5	5,1	5,9	4,9	4,2	4,0	4,4	3,8	3,5	2,9	3,1	2,6	3,7	3,8	3,3	3,5	2,8	2,7	2,8	2,5	2,2	1,8	1,8	1,6	3,3	3,0	3,0	2,7
hoog niveau	3,3	2,9	2,6	2,4	1,6	1,1	1,8	1,4	1,9	1,6	2,0	1,5	1,6	1,4	1,5	1,3	1,4	1,2	1,3	1,0	1,3	0,9	0,9	0,8	0,8	0,8	0,7	0,6	1,1	1,0	1,0	0,8
Nieuw vsv																																
geen nieuw vsv	9,4	8,9	8,4	7,8	7,9	6,8	7,4	6,8	5,7	5,3	5,7	4,8	4,8	4,0	4,1	3,8	3,9	3,8	3,9	3,6	2,7	2,4	2,5	2,2	2,3	2,1	2,0	1,8	3,6	3,3	3,3	3,0
nieuw vsv	26,5	25,1	25,5	24,0	16,3	18,2	19,5	16,6	15,6	12,8	15,8	15,6	12,1	11,5	12,7	11,0	13,8	13,2	14,0	11,8	10,7	9,1	10,8	12,2	8,6	8,9	9,0	8,7	12,9	12,7	13,7	12,7
Werk																																
niet werkzoekend	5,5	4,9	4,9	4,6	5,9	5,0	5,5	5,4	4,1	3,8	4,0	3,6	3,2	2,8	2,9	2,7	2,5	2,3	2,4	2,2	1,4	1,2	1,3	1,2	1,3	1,1	1,2	1,1	1,9	1,7	1,8	1,7
werkzoekend	4,9	5,2	5,6	5,8	10,5	10,0	10,4	10,8	7,0	6,4	7,0	6,7	3,0	3,2	3,6	3,7	2,8	3,0	3,7	3,6	3,1	2,9	3,0	3,0	3,5	3,2	3,3	3,2	4,0	3,8	4,2	4,1
Uitkering																																
geen uitkering	5,4	4,9	4,8	4,5	5,5	4,7	5,1	5,0	4,0	3,6	3,8	3,4	3,2	2,8	2,8	2,7	2,4	2,2	2,3	2,1	1,3	1,1	1,2	1,1	1,2	1,1	1,1	1,0	1,8	1,6	1,7	1,6
uitkering	5,5	5,6	6,3	6,0	12,2	11,0	11,8	12,5	7,5	7,7	8,4	8,0	3,2	3,4	3,9	3,6	3,2	3,5	3,9	3,7	4,6	4,6	5,0	4,7	5,2	5,3	5,7	5,5	5,2	5,3	5,7	5,5

Bron: HKS, bewerking Risbo, voorlopige cijfers

Tabel b5.2: Personen (12 jaar e.o.) die per 1 januari 2012 in de gemeente wonen en in de periode 2008-2012 werden verdacht van een delict naar achtergrondkenmerken (absolute aantallen en in procenten van de betreffende bevolkingsgroep)

	Marokkaans			Antilliaans			Surinaams			Turks			ov.niet-westers			westers			autochtoon			totaal		
	pop.	verdacht		pop.	verdacht		pop.	verdacht		pop.	verdacht		pop.	verdacht		pop.	verdacht		pop.	verdacht		pop.	verdacht	
22Mgem	N	N	%	N	N	%	N	N	%	N	N	%	N	N	%	N	N	%	N	N	%	N	N	%
Bevolking (12 jr eo)	174.024	24.174	13,9	57.840	9.966	17,2	177.048	22.966	13,0	162.476	15.976	9,8	234.612	19.483	8,3	425.199	19.118	4,5	2.215.730	93.271	4,2	3.446.929	204.954	5,9
Geslacht																								
Man	89.818	19.915	22,2	28.451	7.295	25,6	82.752	17.323	20,9	84.291	13.833	16,4	118.870	15.129	12,7	202.961	14.116	7,0	1.080.306	72.094	6,7	1.687.449	159.705	9,5
Vrouw	84.206	4.259	5,1	29.389	2.671	9,1	94.296	5.643	6,0	78.185	2.143	2,7	115.742	4.354	3,8	222.238	5.002	2,3	1.135.424	21.177	1,9	1.759.480	45.249	2,6
Generatie																								
1e generatie	108.253	10.228	9,4	42.003	7.616	18,1	112.861	12.636	11,2	101.207	7.777	7,7	185.664	14.519	7,8	237.429	9.369	3,9	-	-	-	787.417	62.145	7,9
2e generatie	65.771	13.946	21,2	15.837	2.350	14,8	64.187	10.330	16,1	61.269	8.199	13,4	48.948	4.964	10,1	187.770	9.749	5,2	-	-	-	443.782	49.538	11,2
Leeftijd																								
12-17 jaar	24.732	3.355	13,6	6.154	856	13,9	16.077	1.476	9,2	21.036	1.684	8,0	22.516	1.615	7,2	19.698	1.006	5,1	135.727	4.964	3,7	245.940	14.956	6,1
18-24 jaar	27.655	8.049	29,1	11.484	2.536	22,1	23.634	5.057	21,4	25.347	4.242	16,7	35.100	4.656	13,3	47.540	3.731	7,8	241.417	21.554	8,9	412.177	49.825	12,1
25-44 jaar	74.837	10.560	14,1	23.971	4.696	19,6	66.543	10.453	15,7	72.362	7.673	10,6	111.337	9.372	8,4	179.851	9.031	5,0	715.251	37.215	5,2	1.244.152	89.000	7,2
45-64 jaar	35.032	2.033	5,8	13.474	1.772	13,2	56.366	5.627	10,0	34.903	2.272	6,5	56.931	3.665	6,4	119.533	4.529	3,8	686.904	24.478	3,6	1.003.143	44.376	4,4
65 jaar e.o.	11.768	-	-	2.757	-	-	14.428	-	-	8.828	-	-	8.728	-	-	58.577	-	-	436.431	5.060	1,2	541.517	6.797	1,3
Leeftijd, generatie																								
12-24 jaar, 1e generatie	6.673	1.466	22,0	8.890	1.841	20,7	6.206	1.166	18,8	6.664	812	12,2	25.989	2.828	10,9	32.392	1.806	5,6	-	-	-	86.814	9.919	11,4
12-24 jaar, 2e generatie	45.714	9.938	21,7	8.748	1.551	17,7	33.505	5.367	16,0	39.719	5.114	12,9	31.627	3.443	10,9	34.846	2.931	8,4	-	-	-	194.159	28.344	14,6
Leeftijd, geslacht																								
12-24 jaar, man	26.481	9.338	35,3	8.622	2.387	27,7	19.823	4.857	24,5	24.006	5.118	21,3	28.537	4.784	16,8	31.752	3.499	11,0	182.754	20.430	11,2	321.975	50.413	15,7
12-24 jaar, vrouw	25.906	2.066	8,0	9.016	1.005	11,1	19.888	1.676	8,4	22.377	808	3,6	29.079	1.487	5,1	35.486	1.238	3,5	194.390	6.088	3,1	336.142	14.368	4,3
Schoolsoort																								
laag niveau	8.212	2.570	31,3	2.890	877	30,3	5.124	1.256	24,5	7.301	1.344	18,4	5.545	1.173	21,2	2.997	605	20,2	21.044	3.410	16,2	53.113	11.235	21,2
midden niveau	16.841	2.463	14,6	4.123	536	13,0	11.427	1.254	11,0	14.246	1.061	7,4	13.718	1.272	9,3	10.136	722	7,1	74.590	3.810	5,1	145.081	11.118	7,7
hoog niveau	8.551	755	8,8	3.610	174	4,8	8.022	453	5,6	7.424	390	5,3	14.702	634	4,3	20.379	650	3,2	142.120	3.843	2,7	204.808	6.899	3,4
Nieuw vsv																								
geen nieuw vsv	43.282	8.606	19,9	13.634	2.461	18,1	31.545	4.659	14,8	37.899	4.408	11,6	44.892	4.641	10,3	48.402	3.393	7,0	297.296	19.293	6,5	516.950	47.461	9,2
nieuw vsv	1.511	760	50,3	574	228	39,7	1.042	368	35,3	1.260	386	30,6	1.267	376	29,7	834	220	26,4	4.728	1.103	23,3	11.216	3.441	30,7
Werk																								
niet werkzoekend	134.001	20.317	15,2	46.468	7.901	17,0	141.727	19.297	13,6	129.678	13.644	10,5	192.494	16.059	8,3	340.162	16.248	4,8	1.650.561	80.064	4,9	2.635.091	173.530	6,6
werkzoekend	15.402	2.939	19,1	5.635	1.741	30,9	12.964	2.977	23,0	13.237	1.838	13,9	21.960	2.894	13,2	16.487	1.816	11,0	59.955	7.280	12,1	145.640	21.485	14,8
Uitkering																								
geen uitkering	127.407	18.818	14,8	44.863	7.184	16,0	138.352	17.949	13,0	128.417	13.473	10,5	183.548	14.972	8,2	342.567	15.660	4,6	1.660.685	77.678	4,7	2.625.839	165.734	6,3
uitkering	21.996	4.438	20,2	7.240	2.458	34,0	16.339	4.325	26,5	14.498	2.009	13,9	30.906	3.981	12,9	14.082	2.404	17,1	49.831	9.666	19,4	154.892	29.281	18,9

Bron: HKS, bewerking Risbo, voorlopige cijfers

Tabel b5.2a: Personen (12 jaar e.o.) die per 1 januari 2012 in de gemeente wonen en werden verdacht van een delict in de periode 2005-2009, 2006-2010, 2007-2011 en 2008-2012 naar achtergrondkenmerken (absolute aantallen en in procenten van de betreffende bevolkingsgroep)

	Marokkaans				Antilliaans				Surinaams				Turks				ov. niet-westers				westers				autochtoon				totaal			
22Mgem	05-09	06-10	07-11	08-12	05-09	06-10	07-11	08-12	05-09	06-10	07-11	08-12	05-09	06-10	07-11	08-12	05-09	06-10	07-11	08-12	05-09	06-10	07-11	08-12	05-09	06-10	07-11	08-12	05-09	06-10	07-11	08-12
Bevolking (12 jr eo)	15,6	15,2	14,6	13,9	19,0	18,3	18,1	17,2	14,8	14,3	13,8	13,0	11,3	10,9	10,4	9,8	9,6	9,2	8,8	8,3	5,2	5,0	4,8	4,5	4,9	4,8	4,5	4,2	6,8	6,6	6,3	5,9
Geslacht																																
Man	24,9	24,2	23,3	22,2	27,9	26,9	26,7	25,6	24,0	23,0	22,2	20,9	18,9	18,2	17,4	16,4	14,6	14,1	13,5	12,7	8,1	7,8	7,4	7,0	7,9	7,6	7,2	6,7	10,9	10,5	10,1	9,5
Vrouw	5,6	5,5	5,3	5,1	10,4	10,0	9,8	9,1	6,7	6,6	6,4	6,0	3,1	3,0	2,9	2,7	4,3	4,1	4,0	3,8	2,5	2,4	2,4	2,3	2,1	2,1	2,0	1,9	2,9	2,8	2,7	2,6
Generatie																																
1e generatie	11,4	10,7	10,1	9,4	19,8	19,1	18,9	18,1	13,2	12,6	11,9	11,2	9,2	8,8	8,2	7,7	9,2	8,8	8,4	7,8	4,4	4,2	4,1	3,9	-	-	-	-	9,3	8,9	8,4	7,9
2e generatie	24,0	23,4	22,5	21,2	16,6	16,0	15,8	14,8	17,9	17,5	17,1	16,1	15,2	14,7	14,2	13,4	11,2	10,9	10,7	10,1	6,1	5,9	5,5	5,2	-	-	-	-	12,3	12,0	11,8	11,2
Leeftijd	24,3	23,9	23,1	21,8	21,6	20,8	20,6	19,2	19,0	18,3	17,8	16,5	14,4	14,0	13,6	12,8	12,6	11,9	11,6	10,9	8,5	8,0	7,5	7,0	8,4	8,1	7,6	7,0	11,5	11,1	10,6	9,8
12-17 jaar	18,2	17,1	15,6	13,6	17,9	17,1	15,7	13,9	12,7	11,2	10,6	9,2	10,7	9,8	8,9	8,0	9,8	9,0	8,0	7,2	7,2	6,3	5,7	5,1	5,7	5,1	4,3	3,7	8,6	7,9	7,0	6,1
18-24 jaar	29,9	30,0	29,7	29,1	23,8	22,9	23,4	22,1	23,4	23,2	22,7	21,4	17,7	17,6	17,6	16,7	14,3	13,8	13,9	13,3	9,0	8,8	8,3	7,8	10,0	9,8	9,5	8,9	13,3	13,1	12,7	12,1
25-44 jaar	15,1	14,8	14,5	14,1	20,7	20,2	20,2	19,6	17,1	16,7	16,4	15,7	11,9	11,6	11,0	10,6	9,5	9,2	8,8	8,4	5,7	5,5	5,3	5,0	6,0	5,8	5,5	5,2	8,0	7,8	7,5	7,2
45-64 jaar	6,3	6,3	5,9	5,8	14,7	14,3	13,7	13,2	11,1	10,8	10,4	10,0	7,0	6,9	6,7	6,5	7,5	7,2	7,0	6,4	4,5	4,2	4,0	3,8	4,1	4,0	3,8	3,6	5,0	4,9	4,6	4,4
65 jaar e.o.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,2	1,2	1,2	1,2	1,3	1,3	1,3	1,3
Leeftijd, geslacht																																
12-24 jaar, man	39,6	38,7	37,3	35,3	31,0	29,5	29,5	27,7	28,5	27,2	26,4	24,5	24,5	23,6	22,9	21,3	19,4	18,4	17,9	16,8	13,4	12,7	12,0	11,0	13,5	13,0	12,2	11,2	18,5	17,7	16,9	15,7
12-24 jaar, vrouw	8,8	8,6	8,5	8,0	12,5	12,3	12,2	11,1	9,6	9,5	9,2	8,4	3,9	3,9	3,8	3,6	5,7	5,6	5,5	5,1	4,1	3,9	3,6	3,5	3,7	3,5	3,3	3,1	4,9	4,8	4,6	4,3
Leeftijd, generatie																																
12-24 jaar, 1e generatie	23,6	23,0	22,5	22,0	23,1	22,4	22,5	20,7	20,2	19,7	19,8	18,8	12,4	12,3	12,3	12,2	13,2	12,2	11,7	10,9	6,6	6,3	5,9	5,6	-	-	-	-	14,0	13,1	12,4	11,4
12-24 jaar, 2e generatie	24,5	24,0	23,1	21,7	19,8	18,9	18,7	17,7	18,7	18,0	17,4	16,0	14,9	14,4	13,9	12,9	11,9	11,7	11,5	10,9	9,8	9,4	9,0	8,4	-	-	-	-	16,6	16,1	15,6	14,6
Schoolsoort																																
laag niveau	34,1	34,2	33,8	31,3	34,8	34,5	32,8	30,3	28,2	26,6	27,4	24,5	20,5	20,4	19,7	18,4	24,1	24,0	23,8	21,2	23,5	22,5	21,8	20,2	19,1	18,5	17,5	16,2	24,0	23,6	23,0	21,2
midden niveau	18,3	17,6	16,8	14,6	14,8	14,6	14,8	13,0	12,8	12,8	12,4	11,0	9,7	9,2	8,8	7,4	10,6	10,4	9,6	9,3	8,6	8,4	7,7	7,1	6,2	6,1	5,7	5,1	9,2	9,0	8,6	7,7
hoog niveau	11,2	10,5	9,6	8,8	5,6	4,8	5,8	4,8	6,5	6,4	6,2	5,6	6,3	5,9	5,7	5,3	5,1	4,9	4,7	4,3	4,1	3,8	3,6	3,2	3,2	3,1	3,0	2,7	4,0	3,9	3,7	3,4
Nieuw vsv																																
geen nieuw vsv	23,1	22,5	21,4	19,9	20,8	19,5	19,3	18,1	17,4	16,6	16,1	14,8	14,0	13,2	12,6	11,6	12,0	11,4	10,9	10,3	8,6	8,1	7,5	7,0	7,9	7,6	7,1	6,5	11,0	10,5	10,0	9,2
nieuw vsv	53,8	53,6	52,6	50,3	41,0	46,6	44,3	39,7	39,2	37,2	39,1	35,3	32,4	33,8	32,5	30,6	34,7	34,0	33,2	29,7	28,4	25,3	25,3	26,4	24,5	25,5	24,4	23,3	32,5	33,4	32,8	30,7
Werk																																
niet werkzoekend	17,2	16,5	16,0	15,2	19,2	18,2	17,9	17,0	15,6	15,0	14,5	13,6	12,2	11,7	11,1	10,5	9,9	9,3	8,9	8,3	5,6	5,3	5,1	4,8	5,7	5,4	5,2	4,9	7,6	7,3	7,0	6,6
werkzoekend	15,8	18,0	18,3	19,1	29,8	30,6	31,3	30,9	24,2	23,8	23,3	23,0	12,0	13,1	13,9	13,9	11,4	12,2	12,8	13,2	11,9	11,5	11,4	11,0	13,5	13,1	12,5	12,1	14,5	14,8	14,8	14,8
Uitkering																																
geen uitkering	16,9	16,2	15,6	14,8	18,5	17,4	16,9	16,0	15,3	14,5	13,9	13,0	12,1	11,7	11,0	10,5	9,7	9,1	8,7	8,2	5,4	5,1	4,9	4,6	5,6	5,3	5,0	4,7	7,4	7,1	6,7	6,3
uitkering	17,8	19,6	20,2	20,2	33,1	34,5	35,1	34,0	26,2	27,4	26,9	26,5	13,0	13,9	14,6	13,9	12,8	13,6	13,6	12,9	17,8	18,0	17,9	17,1	19,5	20,2	20,0	19,4	18,5	19,4	19,5	18,9

Bron: HKS, bewerking Risbo, voorlopige cijfers

Tabel b5.3: Verdachten (12 jaar e.o.) naar pleegcarrière, antecedenten en delicten van verdachten, in 2012 (absolute aantallen en in procenten van de betreffende bevolkingsgroep)

	Marokkaans		Antilliaans		Surinaams		Turks		ov. niet-westers		westers		autochtoon		totaal	
22Mgem	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Verdachten (N)	7.504	100	3.275	100	6.280	100	4.215	100	5.289	100	4.876	100	21.480	100	52.919	100
Pleegcarrière																
beginner	2.206	29,4	930	28,4	2.101	33,5	1.707	40,5	2.238	42,3	2.421	49,7	9.644	44,9	21.247	40,2
meerpleger	3.516	46,9	1.584	48,4	2.933	46,7	2.027	48,1	2.463	46,6	1.874	38,4	8.722	40,6	23.119	43,7
veelpleger	1.782	23,7	761	23,2	1.246	19,8	481	11,4	588	11,1	581	11,9	3.113	14,5	8.552	16,2
Antecedenten	10.665		4.647		8.297		5.351		7.050		6.011		26.400		68.421	
Delicten	13.585	100	5.441	100	9.776	100	6.398	100	8.297	100	7.159	100	32.838	100	83.494	100
<i>waaronder</i>																
gewelddelicten	3.352	24,7	1.507	27,7	2.764	28,3	1.811	28,3	2.423	29,2	1.519	21,2	7.490	22,8	20.866	25,0
vermogensdelicten	5.465	40,2	1.940	35,7	3.021	30,9	1.541	24,1	2.580	31,1	2.403	33,6	9.579	29,2	26.529	31,8
openbare orde	1.649	12,1	546	10,0	1.068	10,9	843	13,2	1.098	13,2	918	12,8	4.877	14,9	10.999	13,2
verkeer	1.181	8,7	687	12,6	1.610	16,5	1.136	17,8	1.207	14,5	1.394	19,5	6.225	19,0	13.440	16,1
drugs	894	6,6	359	6,6	609	6,2	509	8,0	413	5,0	401	5,6	1.995	6,1	5.180	6,2
overig	1.044	7,7	402	7,4	704	7,2	558	8,7	576	6,9	524	7,3	2.672	8,1	6.480	7,8
verdacht als % bevolking																
verdacht totaal (%)		4,3		5,7		3,5		2,6		2,3		1,1		1,0		1,5
verdacht gewelddelict (%)		1,4		2,0		1,2		0,9		0,8		0,3		0,3		0,5
verdacht vermogensdelict (%)		1,9		2,2		1,2		0,7		0,8		0,4		0,3		0,5
verdacht openbare orde (%)		0,7		0,8		0,5		0,4		0,4		0,2		0,2		0,2
verdacht verkeersdelict (%)		0,5		1,0		0,7		0,6		0,4		0,3		0,2		0,3
verdacht drugsdelict (%)		0,4		0,5		0,3		0,3		0,1		0,1		0,1		0,1

Bron: HKS, bewerking Risbo, voorlopige cijfers

Tabel b5.3a: Verdachten (12 jaar e.o.) naar pleegcarrière, antecedenten en delicten van verdachten, 2009 tot en met 2012 (in procenten van de betreffende bevolkingsgroep)

	Marokkaans				Antilliaans				Surinaams				Turks				ov. niet-westers				westers				autochtoon				totaal			
22Mgem	'09	'10	'11	'12	'09	'10	'11	'12	'09	'10	'11	'12	'09	'10	'11	'12	'09	'10	'11	'12	'09	'10	'11	'12	'09	'10	'11	'12	'09	'10	'11	'12
Pleegcarrière																																
beginner	29,6	29,3	29,7	29,4	27,3	29,4	30,9	28,4	31,8	33,3	33,4	33,5	39,8	40,2	38,6	40,5	44,0	46,7	43,3	42,3	48,6	49,5	49,8	49,7	45,3	45,6	45,7	44,9	40,2	40,9	40,6	40,2
meerpleger	49,0	48,4	47,2	46,9	51,1	48,5	46,1	48,4	49,1	46,8	47,0	46,7	49,7	49,0	50,0	48,1	46,5	43,8	46,0	46,6	39,7	38,3	38,5	38,4	41,7	40,4	40,0	40,6	45,0	43,6	43,4	43,7
veelpleger	21,4	22,3	23,1	23,7	21,6	22,1	23,0	23,2	19,0	19,9	19,6	19,8	10,4	10,9	11,4	11,4	9,5	9,5	10,8	11,1	11,7	12,2	11,8	11,9	13,1	14,0	14,4	14,5	14,8	15,5	15,9	16,2
Antecedenten																																
Delicten	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
waaronder																																
gewelddelicten	26,1	26,0	25,5	24,7	27,7	27,7	27,5	27,7	29,6	27,9	29,2	28,3	30,7	28,3	29,6	28,3	27,6	29,0	28,9	29,2	21,9	20,9	20,8	21,2	22,6	22,5	22,7	22,8	25,3	24,9	25,2	25,0
vermogensdelicten	39,0	38,2	38,7	40,2	34,5	36,4	36,4	35,7	28,6	32,1	31,9	30,9	23,1	27,5	25,1	24,1	30,2	31,2	30,7	31,1	30,9	33,2	33,5	33,6	27,1	29,1	28,4	29,2	29,9	31,8	31,4	31,8
openbare orde	13,2	14,6	13,6	12,1	11,6	11,5	11,2	10,0	12,3	12,3	11,0	10,9	13,5	13,2	12,6	13,2	14,8	14,8	13,9	13,2	14,2	13,2	13,0	12,8	16,0	17,0	15,5	14,9	14,4	15,0	13,8	13,2
verkeer	10,3	8,9	8,7	8,7	14,9	13,0	12,0	12,6	18,1	15,7	15,2	16,5	20,7	17,9	17,7	17,8	17,9	15,2	14,2	14,5	22,0	21,4	19,6	19,5	23,1	20,0	19,9	19,0	19,2	16,7	16,3	16,1
drugs	5,1	5,4	6,0	6,6	4,6	5,7	5,9	6,6	6,2	5,7	5,6	6,2	4,8	5,6	6,1	8,0	4,1	4,4	4,9	5,0	5,4	5,0	6,3	5,6	5,0	4,7	5,7	6,1	5,1	5,1	5,8	6,2
overig	6,3	6,9	7,4	7,7	6,7	5,6	7,1	7,4	5,2	6,3	7,0	7,2	7,3	7,4	8,9	8,7	5,4	5,3	7,3	6,9	5,6	6,3	6,9	7,3	6,3	6,7	7,8	8,1	6,1	6,5	7,6	7,8
verdacht als % bevolking																																
verdacht totaal (%)	5,1	4,7	4,6	4,3	6,0	5,3	5,7	5,7	3,9	3,7	3,9	3,5	3,0	2,7	2,8	2,6	2,5	2,3	2,5	2,3	1,3	1,1	1,2	1,1	1,1	1,0	1,0	1,0	1,7	1,6	1,6	1,5
verdacht gewelddelict (%)	1,8	1,6	1,6	1,4	2,0	1,7	2,0	2,0	1,4	1,2	1,4	1,2	1,1	0,9	1,0	0,9	0,8	0,8	0,9	0,8	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,5	0,5	0,5	0,5
verdacht vermogensdelict (%)	2,2	2,0	2,0	1,9	2,3	2,1	2,3	2,2	1,2	1,3	1,3	1,2	0,8	0,7	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,5	0,5	0,5	0,5
verdacht openbare orde (%)	1,0	0,9	0,8	0,7	1,0	0,8	0,9	0,8	0,6	0,5	0,6	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,2
verdacht verkeersdelict (%)	0,7	0,6	0,6	0,5	1,1	0,9	1,0	1,0	0,9	0,8	0,8	0,7	0,7	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,4	0,4	0,4	0,3
verdacht drugsdelict (%)	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,3	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1

Bron: HKS, bewerking Risbo, voorlopige cijfers

Tabel b5.4: Oververtegenwoordiging van Marokkaans-Nederlandse verdachten (12 jaar en ouder en 12 t/m 24 jaar) in de 22 gemeenten, in 2012 (absolute aantallen, in procenten van betreffende bevolkingsgroep en oververtegenwoordiging (ovvt))

	12 jaar en ouder							12 t/m 24 jaar						
	totaal			Marokkaans				totaal			Marokkaans			
	populatie	verdacht		populatie	verdacht	ovvt		populatie	verdacht		populatie	verdacht	ovvt	
	N	N	%	N	N	%	%	N	N	%	N	N	%	%
Amsterdam	686.782	9.371	1,4	54.422	1.707	3,1	130	123.108	3.546	2,9	15.967	973	6,1	112
Rotterdam	534.095	12.248	2,3	30.236	1.585	5,2	129	103.898	4.675	4,5	9.631	903	9,4	108
Utrecht	269.968	3.345	1,2	20.737	952	4,6	271	59.401	1.443	2,4	6.158	573	9,3	283
Den Haag	430.208	9.404	2,2	21.160	1.128	5,3	144	77.548	3.294	4,2	6.381	606	9,5	124
Gouda	60.674	851	1,4	5.044	297	5,9	320	11.241	382	3,4	1.473	173	11,7	246
Eindhoven	190.095	2.445	1,3	4.290	156	3,6	183	34.940	894	2,6	1.219	75	6,2	140
Tilburg	180.612	2.198	1,2	4.237	179	4,2	247	38.203	925	2,4	1.256	124	9,9	308
Leiden	104.740	1.410	1,3	3.945	195	4,9	267	23.230	557	2,4	1.175	114	9,7	305
's-Hertogenbosch	122.656	1.729	1,4	3.486	196	5,6	299	20.940	647	3,1	1.033	104	10,1	226
Amersfoort	123.510	1.080	0,9	3.364	117	3,5	298	22.454	434	1,9	920	65	7,1	266
Roosendaal	67.406	506	0,8	2.794	68	2,4	224	11.681	200	1,7	909	44	4,8	183
Helmond	75.128	952	1,3	2.716	92	3,4	167	13.096	339	2,6	753	52	6,9	167
Nijmegen	146.084	1.732	1,2	2.712	127	4,7	295	33.373	591	1,8	821	74	9,0	409
Zeist	52.529	511	1,0	2.630	119	4,5	365	9.492	233	2,5	806	63	7,8	218
Veenendaal	52.761	430	0,8	2.431	102	4,2	415	10.503	180	1,7	761	63	8,3	383
Ede	92.223	922	1,0	1.762	91	5,2	417	19.334	424	2,2	602	58	9,6	339
Lelystad	63.240	1.054	1,7	1.656	68	4,1	146	11.524	368	3,2	469	38	8,1	154
Schiedam	66.103	1.148	1,7	1.645	100	6,1	250	11.719	436	3,7	479	53	11,1	197
Culemborg	23.370	253	1,1	1.453	56	3,9	256	4.397	98	2,2	472	31	6,6	195
Gorinchem	30.118	348	1,2	1.316	48	3,6	216	5.351	133	2,5	400	24	6,0	141
Oosterhout	46.972	586	1,2	1.014	58	5,7	358	8.041	271	3,4	353	44	12,5	270
Maassluis	27.655	396	1,4	974	63	6,5	352	4.643	176	3,8	349	41	11,7	210
Totaal 22 MG	3.446.929	52.919	1,5	174.024	7.504	4,3	181	658.117	20.246	3,1	52.387	4.295	8,2	167

Bron: HKS, bewerking Risbo, voorlopige cijfers

**Tabel b5.4a: Oververtegenwoordiging van Marokkaans-Nederlandse verdachten (12 jaar en ouder en 12 t/m 24 jaar) in de 22 gemeenten, in 2009, 2010, 2011 en 2012
(in procenten van betreffende bevolkingsgroep en oververtegenwoordiging)**

	12 jaar en ouder													12 t/m 24 jaar												
	totaal				Marokkaans				oververtegenwoordiging				verschil	totaal				Marokkaans				oververtegenwoordiging				verschil
	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012	09-12	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012	09-12
Amsterdam	1,8	1,6	1,6	1,4	4,5	3,9	3,6	3,1	147	142	127	130	-17	4,0	3,6	3,4	2,9	8,6	7,7	7,0	6,1	114	116	107	112	-2
Rotterdam	2,0	1,8	2,3	2,3	4,6	4,3	5,3	5,2	125	135	132	129	4	4,2	3,7	4,7	4,5	8,4	7,8	10,0	9,4	99	111	111	108	9
Utrecht	1,8	1,5	1,4	1,2	6,6	5,3	5,0	4,6	259	260	259	271	12	3,5	2,8	2,8	2,4	13,0	10,6	10,2	9,3	273	285	267	283	10
Den Haag	2,5	2,3	2,3	2,2	6,2	5,8	5,5	5,3	152	150	144	144	-8	5,0	4,6	4,6	4,2	10,6	10,4	10,0	9,5	110	130	120	124	14
Gouda	1,7	1,6	1,5	1,4	7,1	6,7	6,1	5,9	311	322	323	320	9	4,3	4,2	3,7	3,4	13,8	13,9	12,4	11,7	223	233	239	246	23
Eindhoven	1,1	1,2	1,2	1,3	3,1	3,3	3,6	3,6	193	182	194	183	-10	2,3	2,4	2,4	2,6	5,8	6,9	6,7	6,2	157	189	174	140	-17
Tilburg	1,4	1,1	1,2	1,2	4,3	4,6	4,0	4,2	218	316	250	247	29	2,9	2,4	2,4	2,4	9,5	10,2	8,6	9,9	227	332	260	308	81
Leiden	1,7	1,6	1,4	1,3	5,6	5,2	4,6	4,9	237	236	227	267	30	3,1	3,3	2,5	2,4	9,7	11,5	9,5	9,7	212	254	275	305	93
's-Hertogenbosch	1,2	1,4	1,5	1,4	5,1	6,7	5,2	5,6	327	372	255	299	-28	2,6	3,4	3,2	3,1	9,4	12,8	10,2	10,1	261	272	218	226	-35
Amersfoort	1,5	1,2	1,1	0,9	6,0	5,0	4,1	3,5	293	324	278	298	5	3,4	2,8	2,5	1,9	11,6	11,0	8,9	7,1	238	287	253	266	28
Roosendaal	1,1	1,0	1,1	0,8	4,5	3,9	4,3	2,4	308	287	297	224	-84	2,8	2,7	2,9	1,7	7,9	7,2	8,4	4,8	180	167	190	183	3
Helmond	1,5	1,4	1,3	1,3	3,7	3,6	3,3	3,4	147	161	157	167	20	3,4	3,0	2,9	2,6	7,2	7,8	7,1	6,9	113	165	146	167	54
Nijmegen	1,3	1,4	1,2	1,2	5,2	5,7	5,3	4,7	283	294	335	295	12	2,4	2,4	2,0	1,8	9,2	11,6	9,5	9,0	288	394	369	409	121
Zeist	1,6	1,3	1,2	1,0	6,4	5,7	5,6	4,5	306	356	351	365	59	4,2	3,5	3,1	2,5	12,5	10,7	10,0	7,8	202	209	221	218	16
Veenendaal	1,2	0,9	1,0	0,8	4,9	4,3	5,6	4,2	294	368	450	415	121	2,7	2,2	2,2	1,7	10,1	9,5	11,8	8,3	273	331	447	383	110
Ede	1,1	1,1	1,2	1,0	6,7	6,5	6,4	5,2	520	481	427	417	-103	2,5	2,6	2,7	2,2	11,9	13,4	12,1	9,6	383	411	350	339	-44
Lelystad	1,8	1,7	1,8	1,7	5,0	4,9	5,1	4,1	174	180	177	146	-28	4,1	4,1	3,6	3,2	9,4	7,5	9,2	8,1	130	86	155	154	24
Schiedam	1,7	1,5	1,8	1,7	5,2	4,5	5,9	6,1	199	195	227	250	51	3,7	3,5	3,7	3,7	8,0	8,2	8,1	11,1	114	134	122	197	83
Culemborg	1,1	1,2	1,1	1,1	2,6	4,0	3,8	3,9	145	232	258	256	111	2,2	2,9	2,6	2,2	5,7	8,5	7,9	6,6	159	197	206	195	36
Gorinchem	1,6	1,6	1,4	1,2	6,1	6,1	4,8	3,6	283	276	245	216	-67	4,1	4,4	3,4	2,5	11,6	12,9	8,9	6,0	186	193	163	141	-45
Oosterhout	1,4	1,4	1,1	1,2	5,5	5,7	4,5	5,7	294	322	297	358	64	4,1	3,6	2,9	3,4	13,5	11,1	9,7	12,5	229	210	230	270	41
Maassluis	1,3	1,2	1,4	1,4	4,0	5,1	4,3	6,5	203	323	205	352	149	3,2	3,2	3,6	3,8	8,4	11,0	8,0	11,7	162	242	122	210	48
Totaal 22 MG	1,7	1,6	1,6	1,5	5,1	4,7	4,6	4,3	196	196	183	181	-15	3,7	3,3	3,4	3,1	9,6	9,2	8,9	8,2	163	174	164	167	4

Bron: HKS, bewerking Risbo, voorlopige cijfers

Begrippenlijst

Allochtoon²⁰

Een allochtoon is gedefinieerd als een persoon van wie ten minste één van de ouders in het buitenland geboren is. *Definitie conform CBS*

Antilliaanse Nederlander

Een op de (voormalige) Nederlandse Antillen of Aruba geboren persoon van wie ten minste één ouder in het buitenland geboren is (eerste generatie) of een in Nederland geboren persoon van wie de moeder op de (voormalige) Nederlandse Antillen of Aruba is geboren of, in het geval de moeder in Nederland is geboren, de vader op de (voormalige) Nederlandse Antillen of Aruba is geboren (de tweede generatie). De (voormalige) Nederlandse Antillen betreft een samentelling van de eilanden die tot het grondgebied van de Nederlandse Antillen en Aruba van vóór 10 oktober 2010 behoorden. Het gaat om de eilanden Bonaire, Curaçao, Saba, Sint-Eustatius, Sint-Maarten en Aruba. *Definitie conform CBS*

Autochtoon

Persoon van wie de beide ouders in Nederland zijn geboren. *Definitie conform CBS*

Eerste generatie allochtoon

Persoon die in het buitenland is geboren en van wie ten minste één ouder in het buitenland is geboren. *Definitie conform CBS*

Beginner

Verdachte van een misdrijf tegen wie voor het eerst een proces-verbaal van aanhouding is opgemaakt.

IOAW

Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW).

²⁰ Voor uitzonderingen en specificaties zie: <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/methoden/begrippen/default.htm?ConceptID=315>

De wet biedt een inkomensgarantie op het niveau van het sociaal minimum aan oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers, van wie het recht op uitkering op grond van de Werkloosheidswet is geëindigd. *Bron: CBS*

IOAZ

Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ).

De wet biedt een inkomensgarantie op het niveau van het sociaal minimum aan oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen, van wie het inkomen duurzaam minder bedraagt dan het sociaal minimum en die als gevolg daarvan het bedrijf of beroep hebben beëindigd. *Bron: CBS*

Marokkaanse Nederlander

Een in Marokko geboren persoon van wie ten minste één ouder in het buitenland geboren is (eerste generatie) of een in Nederland geboren persoon van wie de moeder in Marokko is geboren of, in het geval de moeder in Nederland is geboren, de vader in Marokko is geboren (de tweede generatie). *Definitie conform CBS*

Meerpleger

Meerderjarige verdachte van misdrijven tegen wie 2 t/m 10 processen-verbaal van aanhouding zijn opgemaakt, waarvan ten minste één in het peiljaar. Of een minderjarige verdachte van misdrijven tegen wie 2 t/m 5 processen-verbaal van aanhouding zijn opgemaakt, waarvan ten minste één in het peiljaar. *Bron: KLPD-Dienst IPOL*

Middelbaar beroepsonderwijs (mbo)

Het mbo leidt op tot kwalificaties op vier niveaus. Mbo niveau 1 (assistent) ligt op een lager niveau dan de basisberoepsgerichte leerweg van het vmbo en lijkt qua inhoud op de meest eenvoudige opleidingen van het vroegere leerlingwezen. De assistentenopleiding kan sinds 2004/05 ook gevolgd worden door leerlingen van het vmbo die niet in staat zijn de normale basisberoepsgerichte leerweg van het vmbo te volgen. Mbo niveaus 2-4 (basisberoepsbeoefenaar, zelfstandig beroepsbeoefenaar, middenkaderfunctionaris/specialist) komen overeen met de andere opleidingen van het leerlingwezen en het vroegere (k)mbo. *Bron: CBS*

Misdrijf

Strafbaar feit van de ernstige soort dat als zodanig is omschreven en strafbaar is gesteld in de strafwetten. Voor de indeling van misdrijven zie technische toelichting. *Bron: KLPD-Dienst IPOL*

(Voormalige) Nederlandse Antillen

Vanaf 10 oktober 2010 zijn de Nederlandse Antillen ontbonden. Het Koninkrijk der Nederlanden bestaat dan uit vier landen: Nederland, Aruba, Curaçao en Sint Maarten. Alle eilanden hebben een nieuwe status. Curaçao en Sint Maarten zijn nieuwe landen binnen het Koninkrijk. Met een 'Status aparte' binnen het Koninkrijk zijn Curaçao en Sint Maarten autonome landen. De landen hebben een zelfstandig bestuur en zijn niet meer afhankelijk van Nederland. De openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba, ook wel Caribisch Nederland, hebben een diepere band met Nederland en functioneren als bijzondere gemeente van Nederland. *Bron: CBS*

NWW

Niet-werkende werkzoekende (NWW)

Een niet-werkende werkzoekende is een persoon die bij een vestiging van het UWV WERKbedrijf is ingeschreven als een werkzoekende zonder werk of als werkzoekende die minder dan twaalf uur per week werkt met een inschrijfdatum en geen uitschrijfdatum.

Niet-westerse allochtoon

Tot de niet-westerse allochtonen worden personen gerekend van wie ten minste één ouder is geboren in Turkije, Marokko, Suriname, de Nederlandse Antillen of Aruba, of in een ander land in Azië (m.u.v. Japan en Indonesië), Afrika of Latijns Amerika. Definitie conform CBS.

In deze monitor wordt onder andere gerapporteerd over de vier grote niet westerse allochtone groepen in Nederland (Antilliaanse, Marokkaanse, Surinaamse en Turkse Nederlanders). Niet westerse allochtonen uit andere herkomstlanden worden samengenomen tot een groep 'overige niet-westerse allochtonen' veelal afgekort als 'ov-niet westers'.

Nieuwe voortijdig schoolverlaters (vsv-ers)

Onder de nieuwe vsv-ers worden alle leerlingen van 12 t/m 22 jaar verstaan, die in een schooljaar zonder startkwalificatie (diploma van havo, vwo of mbo met minimaal niveau 2) het onderwijs verlaten.

Oververtegenwoordiging

Oververtegenwoordiging is een percentage dat wordt berekend door het verschil tussen het aandeel in de doelgroep en de totale groep te delen door het aandeel in de totale groep. Een oververtegenwoordiging van 0% betekent dat er geen verschil is tussen de totale groep en de doelgroep (Antilliaanse of Marokkaanse Nederlanders). Een oververtegenwoordiging van 100 % betekent dat het feit onder de doelgroep 2 keer zo vaak voorkomt als in de totale groep. Het uitdrukken van de cijfers in een oververtegenwoordigingspercentage heeft als bijkomend voordeel dat de fluctuaties in de cijfers als gevolg van bijvoorbeeld de economische conjunctuur, veranderende definities en gebrekkige registraties grotendeels worden ondervangen omdat dergelijke veranderingen zowel van invloed zijn de totale bevolking als op de bevolking in de doelgroep. Indien het gevonden percentage in de doelgroep kleiner is dan in de totale groep is er sprake van een negatieve uitkomst, dit wordt aangeduid met ondervertegenwoordiging. Het percentage oververtegenwoordiging wordt berekend op basis van de niet afgeronde percentages.

Potentiële beroepsbevolking

Het deel van de bevolking dat gelet op zijn leeftijd in aanmerking komt voor deelname aan het arbeidsproces. Iedereen van 15 t/m 64 jaar wordt tot de potentiële beroepsbevolking gerekend.

Startkwalificatie

Diploma van havo, vwo of mbo met minimaal niveau 2.

Tweede generatie allochtoon²¹

Persoon die in Nederland is geboren en van wie ten minste één ouder in het buitenland is geboren. *Definitie conform CBS*

Veelpleger

Meerderjarige verdachte van misdrijven tegen wie meer dan 10 processen-verbaal van aanhouding zijn opgemaakt, waarvan ten minste één in het peiljaar. Of een minderjarige verdachte van misdrijven tegen wie meer dan 5 processen-verbaal van aanhouding zijn opgemaakt, waarvan ten minste één in het peiljaar. *Bron: KLPD- Dienst IPOL*

²¹ Een tweede generatie allochtoon heeft als herkomstgroepering het geboorteland van de moeder, tenzij dat ook Nederland is. In dat geval is de herkomstgroepering bepaald door het geboorteland van de vader.

Verdachte

Persoon van 12 jaar of ouder tegen wie een proces-verbaal is opgemaakt, omdat een redelijk vermoeden bestaat dat hij een strafbaar feit heeft gepleegd. *Bron: KLPD- Dienst IPOL*

Vmbo-bb

De basisberoepsgerichte leerweg is te beschouwen als de opvolger van de laagste niveaus van het vbo en is bedoeld als vooropleiding voor de basisberoepsopleiding, niveau 2 van de kwalificatiestructuur van het mbo. *Bron: CBS*

Vmbo-kb

De kaderberoepsgerichte leerweg is te beschouwen als de opvolger van de hoogste niveaus van het vbo en is de minimale vooropleiding voor de vakopleiding en de middenkaderopleiding, respectievelijk op niveau 3 en 4 van de kwalificatiestructuur van het mbo. *Bron: CBS*

Vmbo-gl

De gemengde leerweg is te beschouwen als een tussenvorm van de theoretische leerweg en de beroepsgerichte leerwegen, heeft hetzelfde niveau als de theoretische leerweg, maar heeft ook een beroepsgericht vak. De gemengde leerweg geeft toegang tot de middenkaderopleiding, niveau 4 van de kwalificatiestructuur van het mbo. *Bron: CBS*

Vmbo-tl

De theoretische leerweg is te beschouwen als de opvolger van de mavo en geeft toegang tot de middenkaderopleiding, niveau 4 van de kwalificatiestructuur van het mbo. Het is na diplomering tevens mogelijk door te stromen naar het vierde leerjaar havo. *Bron: CBS*

Vorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo)

Voortzetting m.i.v. augustus 1999 van het mavo en vbo. Het bereidt voor op het middelbaar beroepsonderwijs, heeft een duur van vier jaar en kent vier leerwegen: de theoretische leerweg, de gemengde leerweg, de kaderberoepsgerichte leerweg en de basisberoepsgerichte leerweg. *Bron: CBS*

WIJ

Wet investeren in jongeren (WIJ).

Jongeren die vanaf 1 oktober 2009 naar het jongerenloket van het UWV WERKbedrijf gaan voor werk, kunnen geen uitkering aanvragen maar krijgen een werkleeraanbod. Dat is een opleiding of werk, of een combinatie daarvan. Op basis van het werkleeraanbod, beoordeelt de gemeente of iemand recht heeft op een (aanvullende) inkomensvoorziening op grond van de WIJ. Per 1 januari 2012 is de WIJ afgeschaft. Jongeren kunnen vanaf die datum een WWB uitkering aanvragen.

WWB

Wet werk en bijstand (WWB).

Wettelijke sociale voorziening die op 1 januari 2004 in werking is getreden ter vervanging van de Algemene bijstandswet (ABW), de Wet inschakeling werkzoekenden (WIW) en het Besluit In- en Doorstroombanen (ID-banen). *Bron: CBS*

Westerse allochtoon

Westerse allochtonen zijn gedefinieerd als personen van wie ten minste één van de ouders geboren is in één van de landen in Europa (exclusief Turkije), Noord-Amerika, Oceanië, Indonesië of Japan. In de tabellen en grafieken is dit veelal afgekort als 'westers'. *Definitie conform CBS*

Technische toelichting

Het doel van het monitorsysteem is betrouwbare en actuele informatie op te leveren over de maatschappelijke positie van Antilliaanse en of Marokkaanse Nederlanders in de betrokken gemeenten om zo de voortgang van de verschillende aanpakken te kunnen monitoren. De informatiebehoefte spitst zich toe op vier basisdimensies te weten: demografie, onderwijs, arbeidsparticipatie en criminaliteit.

Methodiek: koppeling van de diverse registraties

Bovenstaande informatie is niet in een enkele registratie beschikbaar en is afkomstig van verschillende bronnen. Om optimaal in de informatiebehoefte te kunnen voorzien is voor een systeem gekozen waarmee dwarsverbanden kunnen worden gemaakt tussen informatie die beschikbaar is in deze verschillende registratiesystemen. Deze verbanden kunnen alleen worden gemaakt door bestaande registraties op persoonsniveau aan elkaar te koppelen. Dit betekent dat informatie over de demografische en geografische factoren, data over voortijdig school verlaten, gegevens over verdachten en werkzoekenden en uitkeringsontvangers op persoonsniveau met behulp van een unieke versleutelde identificatiesleutel aan elkaar zijn gekoppeld.

Versleuteling

Met het oog op de privacy zijn de persoonsgebonden nummers aan de bron versleuteld zodat ze niet meer terug te herleiden zijn naar personen (zie figuur 1.1 in hoofdstuk 1). Pas na versleuteling van de identificerende persoonsnummers zijn de bestanden met persoonsgegevens geleverd aan Risbo.

Koppeling in 4 stappen

Stap 1 de Gemeentelijke Basis Administratie (GBA) als basis.

Als basis dienen alle in de GBA ingeschreven personen op de gekozen peildatum. De gepresenteerde gegevens in hoofdstuk 2 en hoofdstuk 4 hebben als peildatum 1-1-2013. Voor de gepresenteerde gegevens in hoofdstuk 3 en hoofdstuk 5 is gewerkt met het GBA bestand per 1-1-2012. Elke inwoner van Nederland is verplicht ingeschreven in de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA) van de gemeente waarin men woont.

Stap 2 koppeling van onderwijsgegevens.

In stap 2 wordt informatie gekoppeld over leerlingen en voortijdig schoolverlaters uit de Basisregistratie Onderwijs (BRON). Alle leerlingen in het bekostigd voorgezet en middelbaar beroepsonderwijs staan in BRON geregistreerd. De gegevens zijn aangeleverd door de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO). Leerlingen en nieuwe voortijdig schoolverlaters zijn op basis van het versleutelde burgerservicenummer (BSN) gekoppeld aan het bevolkingsbestand per 1 januari. Indien het nummer in een van de bestanden niet bekend is, kan er geen koppeling worden gemaakt. Jongeren waarvan geen nummer bekend is en jongeren die in de loop van het onderzoeksjaar vanuit een niet in het onderzoek betrokken gemeente in een van de betrokken gemeenten zijn komen wonen, komen in het onderzoeksbestand dus niet voor.

Stap 3 koppeling van niet-werkende werkzoekenden en uitkeringsontvangers.

In stap 3 worden, wederom op basis van het versleutelde BSN, gegevens gekoppeld over werkzoekenden (UWV WERKbedrijf) en uitkeringsontvangers (gemeentelijke sociale dienst).

Stap 4 koppeling van verdachtenregistraties in HKS.

In stap 4 worden ten slotte gegevens over verdachten gekoppeld aan het GBA-bestand. In het HKS geregistreerde verdachten zijn op basis van het versleutelde GBA-nummer gekoppeld aan het bevolkingsbestand. Dit GBA-nummer was in het HKS in het verleden niet altijd evengoed ingevuld maar in de laatste jaren is de vulling van het GBA-nummer in het HKS sterk verbeterd. Indien het GBA-nummer in de verdachtenregistratie niet bekend is, kan er per definitie geen koppeling worden gemaakt met het bevolkingsbestand. Verdachten zonder valide GBA-nummer zijn in het onderzoeksbestand dus niet opgenomen. Ook verdachten die in de loop van het onderzoeksjaar vanuit een niet in het onderzoek betrokken gemeente in een van de betrokken gemeenten is komen wonen, vallen buiten de analyse die voor dit rapport zijn gedaan.

Databronnen

Gemeentelijke Basisadministratie (GBA)

Als basis dienen alle in de GBA ingeschreven personen op de gekozen peildatum. Elke inwoner van Nederland is verplicht ingeschreven in de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA) van de gemeente waarin men woont. In de GBA wordt een groot aantal (demografische) kenmerken

geregistreerd. In het onderzoeksbestand zijn naast het versleutelde GBA-nummer en het versleutelde burgerservicenummer de volgende kenmerken opgenomen: Geboortjaar, geboorteland, geslacht, geboorteland moeder, geboorteland vader, nationaliteit, jaar inschrijving in de gemeente, land vanwaar ingeschreven, jaar vestiging in Nederland, postcode (eerste vier posities), wijk, buurt, burgerlijke staat, positie in het gezin. Positie in het gezin is geen rubriek in de GBA registratie. Deze moet door de gemeenten worden geconstrueerd op basis van burgerlijke staat, het exacte adres en gegevens over kinderen. Dit is vaak lastig. Positie in het gezin is daardoor niet uniform voor alle gemeenten. Door een aantal gemeenten zijn geen gegevens over de positie in het gezin aangeleverd.

Basisregistratie Onderwijs (BRON)

In de Basisregistratie Onderwijs (BRON) staan alle leerlingen in het bekostigd voorgezet en middelbaar beroepsonderwijs geregistreerd. Deze gegevens zijn aangeleverd door de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO).

Cijfers schooljaar 2011/2012

In maart is het aantal voortijdig schoolverlaters van voorgaand schooljaar bekend. Deze gegevens hebben de status 'voorlopig' omdat het gaat om gegevens die zijn aangeleverd door de onderwijsinstellingen, maar nog niet zijn gecontroleerd door een accountant. Door de accountantscontrole en door inschrijfmutaties die met terugwerkende kracht worden verwerkt, kunnen er verschillen ontstaan tussen de voorlopige en definitieve cijfers. De definitieve cijfers zijn steeds in oktober bekend. De voorlopige vsv-cijfers van schooljaar 2011/2012 zijn dus in maart 2013 bekend en worden in oktober 2013 definitief vastgesteld.

Informatie niet-werkende werkzoekenden en uitkeringsontvangers

Gegevens over niet-werkende werkzoekenden zijn gebaseerd op registraties afkomstig van het UWV WERKbedrijf. Het UWV WERKbedrijf levert aan veel gemeenten jaarlijks een databestand met niet-werkende werkzoekenden per 31 december. Dit databestand is, met toestemming van het UWV WERKbedrijf, door de gemeenten aan Risbo doorgeleverd. Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van de bestanden met werkzoekenden die per eind december 2008 tot en met 2012 bij het UWV WERKbedrijf stonden ingeschreven. De cijfers over uitkeringen zijn afkomstig van de gemeentelijke of regionale uitkeringsinstanties. De cijfers hebben 1 januari van 2009 tot en met 2013 als peildatum.

Het Herkenningsdienstsysteem (HKS)

Voor dit onderzoek maken we gebruik van verdachtenregistraties uit het zogenaamde Herkenningsdienstsysteem (HKS). De gegevens zijn afkomstig van de Dienst IPOL van het Korps Landelijke Politiediensten (KLPD). De Dienst IPOL verzamelt jaarlijks data vanuit het HKS. In het HKS worden verdachten geregistreerd tegen wie een proces-verbaal is opgemaakt wegens een misdrijf. In het HKS worden alleen misdrijven en verdachten van misdrijven geregistreerd (voor indeling misdrijven zie onderstaande tabel). Het is de overtuiging van de politie dat het daders zijn. Voor deze personen is proces-verbaal van opsporing gemaakt en verstuurd naar het Openbaar Ministerie. De rechter moet zich er nog over uitspreken. We rapporteren dus over verdachten en niet over veroordeelden. Overtredingen en verdachten van overtredingen worden hierin dus niet geregistreerd.²²

Indeling delicten

Gewelddelicten	Bedreiging (SR285)
	Moord en doodslag (poging) (SR287-SR292)
	Moord en doodslag (voltooid) (SR287-SR292)
	Mishandeling (SR300-SR306)
	Diefstal met geweld (SR312)
	Afpersing (SR317)
	Verkrachting (SR242)
	Aanranding (SR246)
	Muntmisdrijven (SR208-SR211, SR213-SR214)
	Overige valsheid (SR216-SR232, SR234)
Vermogensdelicten	Eenvoudige diefstal (SR310)
	Diefstal verbreking (SR311.)
	Overige gekwalificeerde diefstal (ov. SR311.)
	Verduistering (SR321-SR323)
	Bedrog (SR326-SR337, SR339)
	Heling (SR416, SR417)
	Tegen openbare orde (SR131-SR136, SR138-SR151A)
	Gemeenengevaarlijke misdrijven (SR157, SR158)
	Tegen openbaar gezag (SR177-SR206)
	Overige vernieling (SR350-SR354)
Openbare orde	Schennis eerbaarheid (SR239)
	Overige seksuele misdrijven (SR243-245, SR247-249)
	Rijden onder invloed (WWW26, WV8)
	Verlaten plaats ongeval (WWW30, WV7)
	Rijden na ontzegging (WWW32, WV9)
	Weigeren bloedproef (WV163, WWW)
	Dood/letsel door schuld (WWW36, WV6, WV175)
	Joyriding (WWW37, WV176.2, WV11)
	Overig misdrijven WWW
	Middelenlijst I (harddrugs)
Verkeersdelicten	Middelenlijst II (softdrugs)
	Overige opiumwet
Drugsdelicten	Overige misdrijven SR
	Wet Wapens & munitie
Overige delicten	Misdrijven andere wetten

²² Een misdrijf is daarbij gedefinieerd als een strafbaar feit van de ernstige soort dat als zodanig is omschreven en strafbaar gesteld in de wet (Bron: Landelijke Criminaliteitskaart, 2005).

Cijfers 2009 tot en met 2012 ²³

De cijfers over het meest recent verlopen jaar (hier dus 2012) zijn altijd voorlopige cijfers. Deze cijfers worden in het eerste kwartaal van het komende jaar (2014) pas definitief. Dit geldt echter voor alle bevolkingsgroepen zodat het vergelijken van verdachtenpercentages wel mogelijk is.

De daderaantallen lopen in vrijwel alle korpsen sinds 2008 terug. Dit wordt mede veroorzaakt door de invoering van het nieuwe bedrijfsprocessensysteem BVH (Basisvoorziening Handhaving).

- Het BVH-systeem heeft de administratieve druk bij de korpsen behoorlijk opgevoerd. In sommige regio's kwam daardoor ook de registratie in HKS onder tijdsdruk te staan met als gevolg registratieachterstanden in HKS. In 2010 is dit gemeld door de korpsen IJsselland, Noord Holland Noord, Zaanstreek Waterland en Rotterdam Rijnmond. Voor 2011 lijkt er met name voor het korps van Groningen een registratieachterstand.
- In nogal wat korpsen heeft de opsporing daadwerkelijk te lijden gehad onder de toename van administratieve druk (Dit wordt ondersteund door OM cijfers die ook een terugval laten zien). De teruggang die hierdoor is veroorzaakt is dus reëel in andere woorden: er zijn minder boeven gepakt.

Representativiteit en validiteit

Het HKS levert geen complete beschrijving van de criminaliteit in Nederland. SCP zegt daarover in het jaarrapport integratie 2007 het volgende:

"Volgens de slachtofferenquête van het CBS zijn in 2003 4,8 miljoen delicten ondervonden door burgers van 15 jaar en ouder. Slechts 1,7 miljoen delicten zijn bij de politie gemeld. Dit leidde tot een aantal van bijna 215.000 in het HKS geregistreerde verdachten met in totaal bijna 400.000 delicten. Gemiddeld wordt naar schatting dus minder dan een kwart van de geregistreerde delicten opgehelderd. Delicten die onbekend blijven bij de politie of delicten waarvan geen proces-verbaal is opgemaakt, worden niet in het HKS geregistreerd." ²⁴

Ook is het HKS mogelijk enigszins selectief. SCP zegt daarover:

"Al met al mogen we concluderen dat er wellicht enige selectiviteit bestaat in het optreden van de politie, waardoor niet-westerse allochtonen enigszins oververtegenwoordigd zijn in het HKS. Overtuigend bewijs hiervoor ontbreekt echter." ²⁴

²³ Dit is gebaseerd op de toelichting bij de Gemeentetabellen over de Antilliaanse verdachtenpopulaties van 23 gemeenten (Van Tilburg en Beijersbergen van Henegouwen, 2011).

²⁴ SCP (2007). *Jaarrapport Integratie 2007*, p 230-231.